

Gardeners' World

INSPIRATIE

De pracht van
late tulpen

VOOR JOU GESELECTEERD

De beste soorten
vingerhoedskruid

Hoe goed is
jouw tuin voor
bestuivers?
DOE DE QUIZ!

De magie van mei

- Kweek heerlijk geurende lathyrus
- Schitterende schaduwplanten

Snoei snelgroeiende sering • Lok tuindieren met een minivijver
Het hele jaar kleur in potten & bakken • Uit de moestuin: wortelen

€6,99

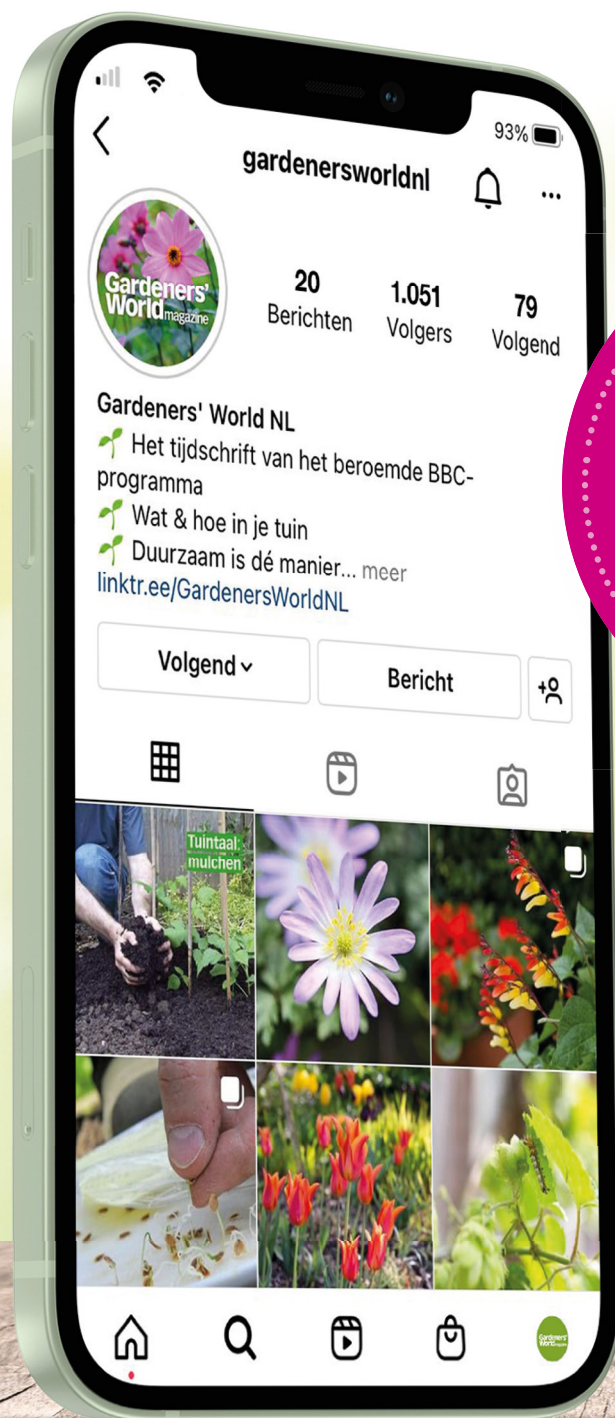

BP8 720618 398024

Volg ons op Instagram

@gardenersworldnl #MijnGardenersWorld

Deel je
foto's!

Ga je aan de slag met onze tips? Wij zijn benieuwd! Deel je foto's op Instagram met **#MijnGardenersWorld**. We zien je graag daar!

Gardeners'
World magazine

p. 28

Zet de juiste plant op de juiste plaats.

p. 33

Hoe bestuivervriendelijk is jouw tuin?

p. 77

Prachtig vingerhoedskruid.

p. 84

Kletsen over cactussen.

Chick Jagger, de muitende kip

Ik heb al jaren en jaren kippen. Ik kan mij de tuin zonder dat gezellige gescharrel niet meer voorstellen. En toch ... de afgelopen weken heb ik ze regelmatig vervloekt. Of nou ja, eentje dan: Chick Jagger. Mijn lieve kipjes waren nooit zo snugger en hebben dus ook nooit beseft dat ze konden vliegen. Ideaal. Laag hekje om 'hun deel' van de tuin heen, iedereen gelukkig.

Tot Chick Jagger, mijn nieuwe kipje, de hele boel aan het muiten kreeg. Dit o zo schattige maar eigenwijze beestje maakte haar naam al snel waar en wees de rest de weg, linea recta naar mijn pril opkomende lenteplantjes. Gevolg: een hoger – en prijzig – hekje werd geplaatst.

De vrede is daardoor wedergekeerd en ik kan gelukkig weer van ze smelten. Ik ben niet de enige die zo gek is op kippen. Op bladzijde 44 lees je een preview van het boek *Liefde voor kippen* van Angelo Dorny. Momenteel ben ik op de redactie wel de enige die ze houdt in de tuin, maar aan de 'oeh'- en 'aaaah gossie'-geluiden die ik hoorde slaken tijdens het lezen van zijn prachtige boek ben ik dat niet lang meer. En terecht.

Heb je ons trouwens al gevonden op Instagram? (@gardenersworldmagazinenl) We maakten, nu we zelf op Instagram zitten, ook een lijstje met een paar van onze eigen favoriete accounts. Daar staat Angelo uiteraard tussen! Evenals Liesbeth, Sjef du Jardin, Heleen, Annemarije, en natuurlijk Marieke Nolsen (pagina 6).

Op onze cover staat 'De magie van mei'. Dit hebben we er niet voor niets op gezet. Wij kennen geen tuinmaand die ons zoveel brengt als deze. En op persoonlijk vlak is het voor mij ook een bijzondere maand. Twaalf jaar geleden ontmoette ik mijn man in Rome, we werden stapelverliefd, en zijn dat nog steeds. Ons jubileum valt op mijn verjaardag. Als dat geen magie is ...

Liefs!

Anne

awiegers@fnl.nl

“Chick Jagger kreeg de hele boel aan het muiten.”

Anne is ook op Instagram te vinden via @annesduurzametuinen

INHOUD *mei 2022*

SEIZOEN

- 10 Wij zijn gek op mei**
Digitalis purpurea 'Pam's Choice' is de ster van de maand.
- 15 The Full Monty**
Monty geniet van het hier en nu.
- 16 Topkeuze**
Late tulpen zijn nu op hun hoogtepunt.
- 18 Red de bij**
Iedere maand geeft de Bijenstichting tips om je tuin nog natuurvriendelijker te maken.
- 20 Tuingast van de maand**
In mei is er een piek te zien in het aantal terugkerende huiszwaluwen.
- 22 Kweken en eten**
Rekha zaait, plant en oogst haar eerste gewassen.
- 25 Plantportret**
Pachyphragma macrophyllum (Kaukasische look-zonder-look).

GROENE SCHOOL

- 28 In goede aarde**
Als het goed gaat met je grond gaat het gegarandeerd ook goed met je planten.
- 33 Red onze bestuivers**
Hoe bestuivervriendelijk is jouw tuin? Kom erachter met onze quiz.
- 38 Het hele jaar kleur in potten en bakken**
Met de tips van Alan Titchmarsh creëer je perfecte potten barstensvol kleur.
- 44 Liefde voor kippen**
Angelo Dorny deelt zijn passie voor kippen.
- 48 Jouw snoeimaaand**
Snoei snelgroeïende sering en na de bloei.
- 51 Vraag & antwoord**
We geven antwoord op de meest gestelde tuin vragen.

28
In goede aarde

INSPIRATIE

- 58 Schitteren in de schaduw**
Maak van schaduwplekken lichtpuntjes.
- 63 Alles over kamerplanten**
Maak je huis groener met deze gids, met dit keer de *Monstera*.
- 68 Lathyrus in de pluktuin**
Lathyrus is er in allerlei kleuren en verspreidt een heerlijke geur.
- 73 Maak een vijver in een bak**
Geef je tuin een waterelement met een stijlvolle minivijver.
- 77 Vingerhoedskruid voor elke tuin**
Wij kweekten 65 variëteiten vingerhoedskruid en stellen de allerbeste aan je voor.
- 81 Je beste zelfgekweekte tomaten ooit**
Acht tomatensoorten met de grootste opbrengst.
- 84 Kletsen over de cactus**
Rogier en Marieke praten je bij over deze stekelige kamerplanten.

90
Bomvolle bakken

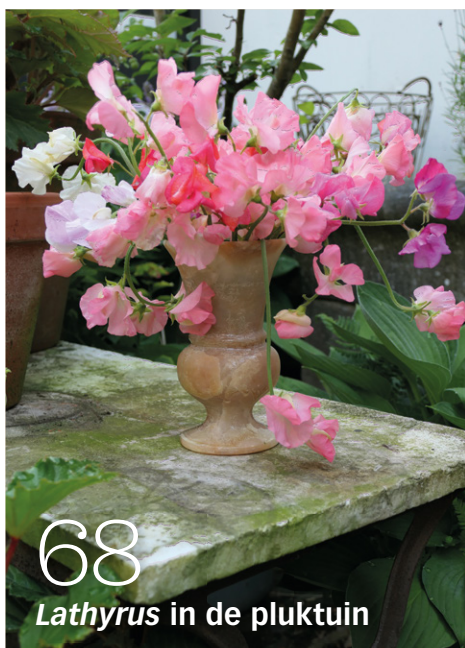
77
Vingerhoedskruid voor elke tuin

Op de cover

- 16** De pracht van late tulpen
- 22** Uit de moestuin: wortelen
- 28** De juiste plant op de juiste plaats
- 33** Hoe goed is jouw tuin voor bestuivers?
- 38** Het hele jaar kleur in potten & bakken
- 48** Snoei snelgroeiende seringen
- 58** Schitterende schaduwplanten
- 68** Kweek heerlijk geurende lathyrus
- 73** Lok tuindieren met een minivijver
- 77** De beste soorten vingerhoedskruid

FOTO'S: JASON INGRAM

- 89 Inheemse helden**
Gewone smeewortel (*Symphytum officinale*).
- 90 Bomvolle bakken**
Kweek groente en fruit op de vensterbank.

AAN DE SLAG

- 99 Monty's maand**
Monty plant siergember en pompoenen.
- 102 Bloemen in mei**
Bewaar je lentebollen en zaai tweejarige planten.
- 104 Groente & fruit**
Oogst rabarber en plant paprikaplanten uit.
- 106 In de kas**
Bereid hangmanden voor op zomerbloeiërs
- 108 De basis**
Lavendelplantjes verder opkweken.
- 110 Algemene tuintaken**
Maai de gazonranden en bescherm koolsoorten.

EN OOK

- 6 Het prikbord**
Tips & tricks, agenda en de laatste tuintrends.
- 37 Puzzel en win**
Vul de puzzel in en win het boek *Liefde voor kippen* van Angelo Dorny.
- 112 Colofon**
Hier vind je al onze contactgegevens.
- 113 Groeigids voor mei**
Dit kun je allemaal zaaien en planten voor een smakelijke en gezonde oogst.

Welkom

Lees hier alles over wat er deze maand te doen valt op tuingebied, nieuws, weetjes en nog veel meer ...

We love... Instagram

Nu we zelf op Instagram te vinden zijn onder **@GardenersworldNL**, delen we graag van welke accounts wij als redactie blij worden.

@mariekenolsen

Onze favoriet Marieke mag natuurlijk niet ontbreken in ons lijstje. In haar prachtige, op een Engelse pluktuin geïnspireerde tuin, die ook nog op een prachtig landgoed ligt (we zijn helemaal niet jaloers hoor ...) hangen wij iedere dag aan haar lippen, of nou ja, aan haar account. Haar foto's hebben de kracht je te verplaatsen en te doen geloven alsof je naast haar staat, omgeven door bloemen.

@sjefdujardin

Er is geen mooier account om je de seizoenen echt te laten voelen dan deze. Sjef neemt je aan de hand op al haar tuinavonturen. Het voelt alsof je over haar schouder meekijkt terwijl ze van haar stadstuin naar haar volkstuin trekt, die beide met ontzettend veel vintage charme zijn ingericht. Ondanks haar overduidelijk donkergroene vingers blijft ze toegankelijk en dat maakt haar extra leuk om te volgen.

FOTO: EVA KREBBERS

@angelo_dorny

Angelo heeft een enorme schare fans en wij begrijpen helemaal waarom. Van de mooiste kippen – die ook nog de mooiste mintgroene eitjes leggen – tot de mooiste dahlia's en nu ook nog een grote nieuwe tuin om te beplanten: hij laat je alles zien waar hij mee bezig is. Blader ook naar pagina 44, waar we een preview delen van zijn boek *Liefde voor kippen*. Op de redactie hebben we het inmiddels al verslonden!

@Florabel_flowers

Annemarije is een echte snijbloemen-expert die stap voor stap instructies geeft in heldere filmpjes. Haar foto's zijn zo zomers dat je al scrollend de temperatuur voelt stijgen en de vogels hoort fluiten. Met een enthousiasme dat zo aanstekelijk is dat je zelfs na een lange dag tuinieren nog tips van haar wil opvolgen zeggen wij: een echte aanrader!

@Liesbeth_V

Liesbeth tuiniert erop los en gunt je een blik in haar leven. Ze is imker, al gonst haar tuin ook van de wilde bijen. Haar kinderen zijn ook al door het tuinleven geïnspireerd geraakt. Ze heeft echt groene vingers, maar is ook niet bang haar onzekere tuinmomenten te delen. En dat is ook weleens fijn op een vooral door succesverhalen gedomineerd medium.

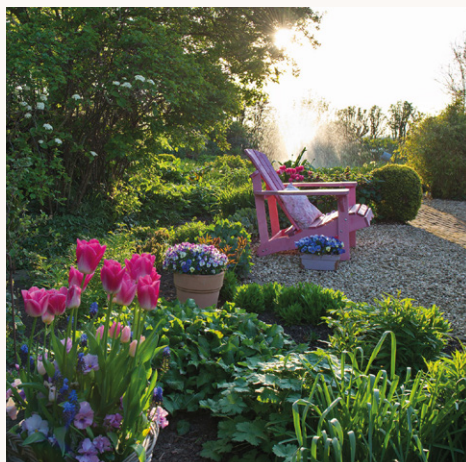

@Kweek.gent

Heleen is een kweker naar ons hart. Uit zelfbescherming kijken we niet iedere dag, want we eindigen vaak met veel meer zaadjes in ons winkelmandje dan we ooit kwijt kunnen. Wij zijn blij met een nieuwe expert die ons voorziet van de beste moestuinzaadjes. Toen storm Eunice haar prachtige koepelvormige kas vernielde, brak ons hart.

Agenda

De leukste tuinevents van de komende tijd.

Meimarkt op de Boschhoeve

Wanneer: 28 mei

Waar: Boschhoeve 3, Wolfheze

Entree: 4 euro (kinderen tot 12 jaar gratis)

Info: www.boschhoeve.nl

Eind mei is de kou definitief uit de grond en zet de groei van planten echt door. Een goed moment om gaten in de bestaande beplanting op te vullen, noodzakelijke veranderingen door te voeren of zelfs een heel nieuwe tuin aan te leggen. Bij De Boschhoeve kun je op 28 mei terecht voor heel veel tuin-inspiratie tijdens de Meimarkt. Het erf en de boomgaard staan op deze dag vol met kraampjes met tal van mooie en gezonde tuinplanten, eenjarige bloemen en moestuinplanten. Verder is er allerlei praktisch, fraais en lekkers te vinden van diverse gastkwekers en gespecialiseerde bedrijven. Meer informatie vind je op de website.

Uitbundige voorjaarstuin

Wanneer: 14 en 15 mei

Waar: Zoutkaag 8, Lutjewinkel

Prijs: 5 euro (incl. koffie/thee)

Info: www.versicolor.nl

Mei is voor vele tuiniers de mooiste (en drukste) maand van het jaar. Om extra van al die onstuitbare groeikracht van de natuur te genieten, opent de Versicolor-tuin in Lutjewinkel op 14 en 15 mei de tuinpoort om al dit moois met haar bezoekers te delen. De vele tuinkamers en vijvers liggen grotendeels verscholen achter hagen en vormen een idyllisch en kleurrijk plantenparadijs waar je heerlijk doorheen kunt wandelen.

FOTO: WIKIMEDIA COMMONS/KASTEELBEER

Gardenista 2022

Wanneer: 25 tot en met 29 mei 2022

Waar: Historische Buitenplaats Den Alerdinck, Laag Zuthem

Entree: €18,50 p.p. (aan de dagkassa), meer prijzen: zie website

Info: www.gardenista.nl

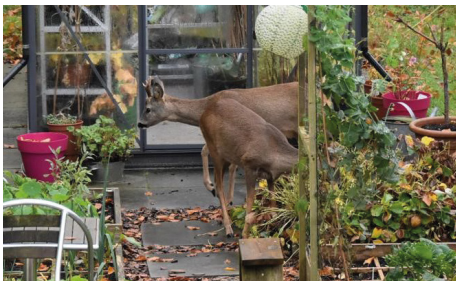
Gardenista is hét groenfestival in Nederland. Op dit vijfdaagse festival, dat deze editie wordt gehouden in de inspirerende ambiance van de Historische Buitenplaats Den Alerdinck, staat 'leven in het groen' centraal. Je maakt hier niet alleen kennis met tuinontwerpers, bloemarrangeurs en hoveniers, maar ook vele kwekers, moestuiniers, kunstenaars en cateraars. Kortom: het is een feest voor al je 'groene' zintuigen. En vergeet niet om ook even gedag te komen zeggen bij onze Gardeners' World-stand! Tip: koop je kaarten vooraf met korting online.

Grote tuingasten

In vorige uitgaven zag je al een aantal kleine knaagdieren – eekhoorns en muizen – de revue passeren. Maar het kan ook zomaar gebeuren dat er wat groters je tuin binnen komt wandelen. Zo werd Isabelle Hoekstra in haar moestuin

aangekeken door een paar reebruine ogen! Krijg jij in de tuin ook wel eens bezoek van onverwachte, grappige of brutale gasten? Zet ze op de foto en deel ze met ons op redactie@gardenersworldmagazine.nl.

Voortuin gezocht!

Heb jij de gewoonte om steeds even in de voortuinen in je buurt te spieken om te zien hoe prachtig alles erbij staat? Wij ook! Om meer mensen te laten meegenieten van al dat moois, zijn wij voor ons julinummeer op zoek naar jouw voortuin. Laat zien waar jij het meest trots op bent en stuur je foto naar ons – liefst eentje waar je zelf ook op staat. Doe dat vóór 1 juni op redactie@gardenersworldmagazine.nl, of stuur ons een berichtje op Instagram. Wie weet vind je dan jouw voortuin deze zomer terug in Gardeners' World.

In de tuin van ... *Kristof Vandeviaene*

uit Zulte, België

"In juni 2017 kochten we een pastorijswoning van bijna honderd jaar oud", vertelt Kristof. "Het huis was al vele malen bewoond, maar met de tuin werd nooit veel gedaan. Ik heb altijd al groene vingers gehad – een erfenis van mijn ouders en grootouders. De tuin was een leeg canvas waar de buxusmot zegevierde in de weinige buxussen die er stonden."

Natuurbewust als hij is, was sproeien met insecticiden natuurlijk uit den boze en dus werd het roer omgegooid. "We maakten gebruik van de Covid-periode om borders vol vaste planten en bloemen aan te leggen. Nu kunnen we echt zeggen dat we een tuin hebben waar zowel mijn dochter, de hond, de kippen en het wildleven van kunnen genieten. Hopelijk geef ik mijn groene vingers door aan de volgende generatie."

Meer inspiratie? Bezoek zijn Instagram-account: **@magnoliatuin**.

**IN
JOUW TUIN**
Wil jij iets vertellen
over jouw tuin? Ga naar
[gardenersworld
magazine.nl/jouw-tuin](https://gardenersworldmagazine.nl/jouw-tuin)
en stuur ons jouw
verhaal.

The image is a full-page photograph of a garden. In the foreground, several tall foxglove plants with white and pinkish-purple bell-shaped flowers are in focus. The background is a soft, out-of-focus (bokeh) scene of trees and foliage, with bright sunlight filtering through the leaves, creating a warm, golden glow. The text is overlaid on the upper left portion of the image.

*“Maar ik zag de bomen al weken
in knop, en overal vlinders, vooral in
mijn kop. Dus was het lente, dat kon
niet missen, want ik zag krokussen
en ik zag narcissen.”*

Robert Long

Wij zijn gek op *mei*

Deze meimaand gaat er een stuk leuker uitzien dan die van een jaar geleden. Alle tuinevenementen werden afgelast en we moesten het stellen zonder drukbezochte voorbeeldtuinen of eindeloze lunches in weelderig bloeiende omgevingen. Onze tuin werd ons toevluchtsoord, maar laten we één ding afspreken: ook al kunnen we er nu weer op uit, hou die liefde voor de eigen tuin vast. Planten hoeven geen anderhalve meter afstand te houden en hebben ook geen spuitjes nodig. Ze doen het prima op zonneschijn, af en toe wat regen en veel aandacht. De troost en afleiding die de tuin biedt, is er gelukkig altijd in overvloed.

STER VAN DE MAAND

Digitalis purpurea 'Pam's Choice'

Een van de meest betoverende gezichten van de zomer is een zoemende bij die haar kont parkeert in de diepe bloemen van vingerhoedskruid. Als je planten voor bijen in je tuin wilt, is er bijna geen betere keus. Zet er één neer en je hebt er je leven lang plezier van. Niet omdat de plant zelf zo lang meegaat, maar omdat hij zichzelf zonder gêne royaal uitzaait. Elk jaar duiken ze weer op, vaak op onverwachte plekken. Zo lang ze jou of je andere planten niet in de weg staan, kun je ze gewoon laten staan. Ze zien er prachtig uit en lokken allerlei bestuivers naar je tuin.

Staat het liefst in halfschaduw. Laat uitzaaien of zaai eind lente/begin zomer in bakjes en plant uit in het najaar.

Hoogte x Breedte 1 m x 40 cm.

Kijk voor meer prachtig vingerhoedskruid op pagina 77.

WEDEBLAUW PAST BIJ JOU

Deze gele plant, die hier gezelschap krijgt van een *Euphorbia*, is wede. Vroeger was wede dé leverancier van de blauwe kleurstof indigo om textiel mee te verven. Hoe? Zodra de gele kleurstof tijdens het drogen in aanraking kwam met zuurstof, kleurde deze blauw.

Isatis tinctoria

Deze tweejarige plant is in de natuur zeldzaam. Hij produceert in het eerste jaar bladeren en wortels en het jaar daarop de bloemen en zaden.

H x B 1,2 m x 50 cm

Euphorbia oblongata

Prachtige snijbloem. Zaai in het voorjaar of begin najaar. Bescherm je handen bij het plukken, want het sap irriteert de huid. **H x B** 75 cm x 40 cm

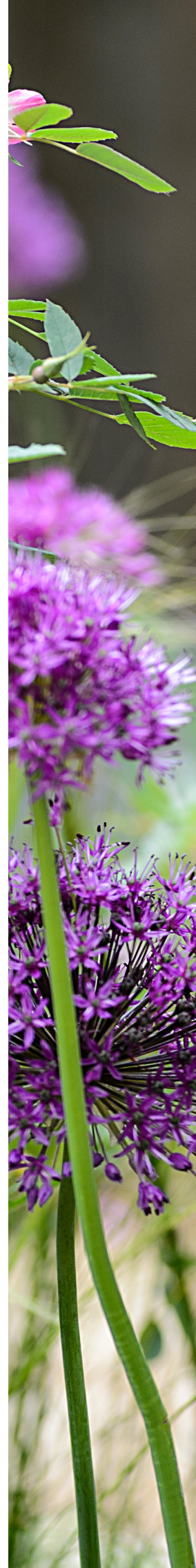
WERELDKAM-PIOEN

Met pioenrozen is het altijd een beetje gokken. Bij overvloedige regen zit je met doorweekte, treurig hangende bloembladjes. Maar als alles op zijn plaats valt, dan krijg je zoiets als de foto hiernaast. Alsof hij je uitnodigt om te knielen op een bed pioenrozen.

Paeonia lactiflora 'Peter Brand'

Doet het goed in de volle zon of halfschaduw. Plant hem niet te diep. Vermeerder in het najaar door te delen.

H x B 90 cm x 60 cm

GEGARANDEERD BEKIJKS

Als je wilt dat je tuin voorbijgangers verstoeld doet staan, dan kun je niet om deze combinatie heen. Elk van deze drie planten trekt de aandacht, maar tezamen bieden ze een mix van rijke kleuren en afwisselende vormen. Een perfect begin van je zomer.

***Allium* 'Miami'**

Plant bollen in het najaar voor bloei in de zomer. De zaadhoofden zijn gedroogd prima geschikt om mee te schikken. **H x B** 70 cm x 20 cm

***Cirsium rivulare* 'Atropurpureum'**

Een prachtige distel. Houdt niet van drukte en droogte. Vermeerder door delen of uit zaad. **H x B** 1,2 m x 40 cm

***Iris* 'Black Swan'**

Splits verstrikte kluiten en herplant ze na de bloei in de zomer. Geef de bloemen eventueel ondersteuning. **H x B** 90 cm x 30 cm

ZOMER OP EEN STOKJE

Alsof vuurpijlen staan te wachten tot ze afgestoken mogen worden. Rechtopstaande toortsen doen het goed in een border tussen vaste planten met rondere bladeren. Ze geven diepte aan je bloembed zonder het zicht te versperren.

Lupinus 'Persian Slipper'

Vaste lupine die echter helaas niet zo heel lang in leven blijft. Zet in de volle zon of lichte schaduw. Vermeerder door stengelstekken te nemen of uit zaad. **H x B** 90 cm x 40 cm

Salvia nemorosa 'Caradonna'

Knip na de bloei de bloemen af voor een tweede bloei in de zomer. Deel de kluiten in het voorjaar. **H x B** 50 cm x 30 cm

NIGELLA BIJT NIET

Lezers van dit blad zijn doorgaans van het vooruit plannen, dus vele van jullie hebben vorig najaar winterharde vaste planten gezaaid. Hopelijk heb je er toen ook een paar *Nigella's*, of juffertjes-in-het-groen, tussen gezet. Deze planten zijn namelijk perfect voor het opvullen van gaten. Dunne, delicate blaadjes met kleurrijke bloemen in wit, roze of blauw. Heeft trouwens niets te maken met haar kokende naamgenoot.

Nigella papillosa 'African Bride'

Houdt van volle zon en goede afwatering. Zaai onder glas in het najaar of in het voorjaar in de vollegrond. Koppen verlengt de bloei. **H x B** 20 cm x 20 cm

The Full Monty

Monty denkt na over zijn eigen sterfelijkheid en meent dat, hoewel hij veel zou missen, hij in de meimaand al aan de hemelpoort staat.

FOTO: JASON INGRAM

Ik vroeg aan mijn vrouw Sarah waarover ik deze maand moest gaan schrijven, terwijl ik op mijn denkbeeldige potlood sabbelde. (Heb je ooit geprobeerd op het toetsenbord te sabbelen als je ergens over aan het nadenken bent? Nee, ik ook niet. Dat lijkt mij naast ongewenst ook onpraktisch.) Met een verrassende onverschilligheid en zonder op te kijken, zei ze: "Schrijf over wat je zou missen als je morgen zou sterven." En dat is waarom ik na 44 jaar nog steeds van haar hou! Ik zou haar missen en het lange, gelukkige, gezonde leven missen dat ik heb gepland, de kinderen, de honden, de tuin, alles. Of misschien wel niets, omdat ik tenslotte dood zou zijn. Afgezien van deze grote vraagstukken, denk ik dat ik het gevoel van opwinding dat de maand mei met zich meebrengt zou gaan missen.

“Onze tuin in mei heeft alles te bieden wat we wensen en wat we nodig hebben.”

Mei is de haven aan het eind van een eindeloze oceaan en het zicht op de bergen vanaf de hoogste top. Het is het eindpunt waar een heel jaar op afstevent. En toch, nu ik ouder word, is mei net als elke andere periode steeds vluchtiger. Hij wordt in beslag genomen door zaken waar ik geen invloed op heb of die mij in hun greep houden. De meimaand van pak hem beet zestig jaar geleden, waarin de dagen alle kanten op schoten – van het eerste fluiten van een merel tot de vlucht van een zwerm houtduiven in de schemering – is verleden tijd en komt niet meer terug. Maar door mijn hogere leeftijd heb ik ook anders leren kijken naar deze verandering. Tegenwoordig kan ik op een meiavond rustig gaan zitten en de dag laten overgaan in het donker. Een kwartiertje is genoeg om helemaal tot rust te komen. Het belang van de meimaand mag dan in de laatste jaren zijn afgenomen, aan kracht heeft het nog niets ingeboet.

Voor geen enkele tuinier is mei het hoogtepunt van het jaar. Goed beschouwd is het begin van de maand nogal dunnetjes. Sommige aspecten zijn fris en vrolijk, maar er is nog geen overdaad. Toch valt er genoeg te genieten. De

tulpen zijn prachtig en de fruitbloesems zijn op hun hoogtepunt. De wilde hyacinten kleuren het kreupelbosje hemelsblauw en de sleutelbloemen, vergeet-me-nietjes, judaspenningen, muurbloemen, *Camassia's*, en de nieuwe bladeren van alle hagen en bomen zijn adembenemend. Maar voor de rest is de tuin met zijn kruidachtige borders en moestuin nog niet op gang gekomen. Traditiegetrouw is mei een magere maand met zijn hongerkloof. Dat is de periode dat wintergroente en -fruit klaar zijn en de zomeroogst nog moet beginnen. Het is echter in deze weken dat de tuin opleeft door de ochtenddauw, fluitenkruid, de bloesem van de wilde appel en meidoorn en de ochtendzang van vogels. De tuin als een soort Hof van Eden, waar we allemaal naar streven.

Met andere woorden, nu we het toch over de dood hebben: mei is hemels. Het is de reden dat we tuinieren. Onze tuin in mei heeft alles te bieden wat we wensen en wat we nodig hebben. We hoeven er alleen maar de achterdeur voor uit te lopen. De tuin geeft vele malen meer terug dan we erin stoppen.

Wat gebeurt er dan aan het einde van de maand? Gaat het vanaf 1 juni dan rap bergafwaarts? Dat zou een groot offer zijn voor slechts een paar weken geluk, toch? Gelukkig blijft de tuin nagloeien tot in de zomer. Als mei de top is, dan is de afdaling geplaveid met pracht.

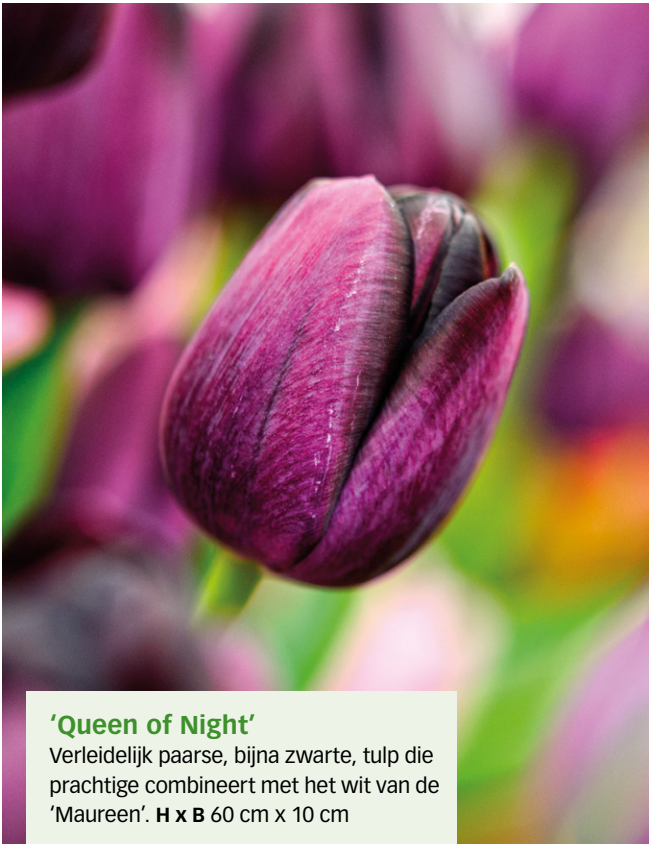
Ik weet dat er lacherig wordt gedaan over dit soort uitspraken. Zweverig gedoe, dat je het beste voor jezelf houdt. Maar tuinieren is een middel, geen doel op zich, en het begint hier in mei. Ik heb heel wat tuinen bezocht en ik kan je vertellen: er gaat niets boven fluitenkruid onder een appelbloesem in de ochtendschemering met het zachte gekoer van duiven op de achtergrond.

Dit is waarom we maaien, wieden, verspenen, uitdunnen en verpotten. Dit is waarom dit tijdschrift bestaat. Dit is de drijvende kracht achter tuinboeken en -programma's. Dus in plaats van iets missen mocht ik morgen doodgaan, geniet ik met volle teugen van het hier en nu.

Monty

‘Dordogne’
 Prachtige mix van de kleuren rood, oranje en geel.
Hoogte x Breedte 65 cm x 10 cm

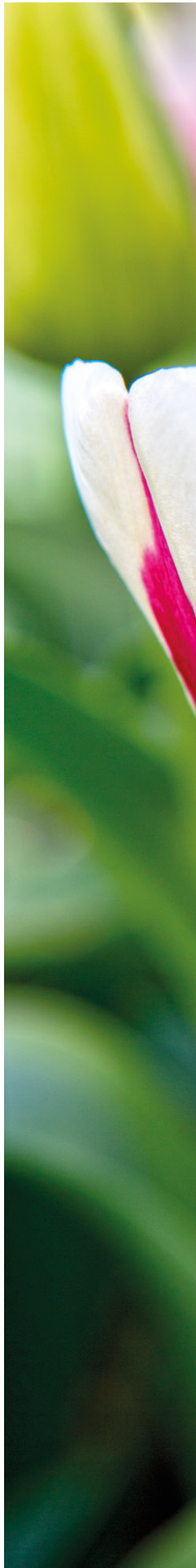
‘Queen of Night’
 Verleidelijk paarse, bijna zwarte, tulp die prachtige combineert met het wit van de ‘Maureen’. **H x B** 60 cm x 10 cm

‘Maureen’
 De mooiste witte tulp met onderaan een toefje beige. Goed bestand tegen wind. **H x B** 60 cm x 10 cm

‘Kingsblood’
 Dieprode tulp met een piepklein oranje streepje onderaan de basis. **H x B** 60 cm x 10 cm

Enkele late tulpen

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Planten												
Bloei												

FOTO'S: JASON INGRAM, SARAH CUTTLE

'Sorbet'

Gevlamde, rode strepen tegen een witte achtergrond. Soms met een roze zweem. **H x B** 60 cm x 10 cm

Topkeuze

Enkele late tulpen

Deze klassieke tulpen zijn nu op hun hoogtepunt en zijn perfect om in potten te combineren.

Er zijn zo veel tulpvariëteiten (circa 3000) dat ze zijn ingedeeld in maar liefst vijftien groepen. Dat is allemaal leuk en aardig als je deze vijftien groepen van buiten kent, maar groep 5 is gelukkig niet moeilijk. Dat is de groep 'Enkele late tulpen'.

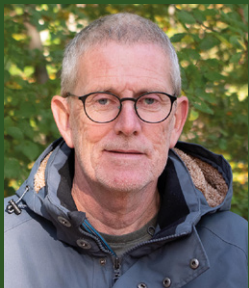
Het verschil met de groep 'Enkele vroege tulpen' is uiteraard de bloeitijd en het feit dat ze zo'n twintig centimeter langer zijn. Deze klassiekers torenen hoog uit boven de muurbloempjes en vergeet-me-nietjes in voorjaarsperken.

Deze klassieke combinaties doen het ook prima in potten. Eerst vul je de pot met potgrond, daarna verdeel je tien bollen witte 'Maureen'-tulpen evenredig over de pot en dek je ze af met nog een laagje potgrond. Op dat laagje plant je drie felrode muurbloemen (*Cheiranthus cheiri* 'Blood Red').

Als je een grote pot of bak hebt, kun je ervoor kiezen om er een paar bollen uit de groep 'Enkele vroege tulpen' bij te planten. Deze bloeien voor de late tulpen en de muurbloemen. Een wolk van blauwe vergeet-me-nietjes vormt de ideale achtergrond voor gele of roze tulpen, maar helaas zijn deze vaak te kort. Enkele late tulpen worden zo'n 60-70 cm hoog, dus de vergeet-me-nietjes moeten minimaal 35-45 cm zijn. Je kunt echter ook het Kaukasisch vergeet-me-nietje (*Brunnera macrophylla*) gebruiken voor een mooie blauwe gloed in je pot.

□ Enkele late tulpen staan het liefst in de volle zon (op een plek die niet uitgedroogd of drassig wordt) of in potten. Ze zijn winterhard maar gaan niet eeuwig mee. Deze tulpen worden tussen 55 en 70 cm hoog. Bescherm ze dus tegen harde wind.

□ Plant bollen in oktober/november, 15-20 cm diep en 10-15 cm uit elkaar. In potten mogen ze dichter bij elkaar: 5-7 cm uit elkaar. Als je ze na de bloei in de grond wilt laten zitten, geef je de planten tomatenvoeding zodra de bladeren verwelken en laat je ze in de grond zitten.

De Bijenstichting zet zich in voor bijen en beschermt ze tegen uitsterven. Via cursussen, workshops en open dagen leer je alles over bijen. Je kunt ook altijd een kijkje komen nemen in de demonstratietuin in Vorden, waar met veel vrijwilligers gewerkt wordt aan de bloemenborders. Iedere maand geeft **Jaap Molenaar**, de directeur van het Bijen Educatiecentrum, ons in *Gardeners' World* de perfecte tips om onze tuinen nog natuur- en bijvriendelijker te maken. www.bijenstichting.nl

Red de bij!

Les van de Bijenstichting

De maand mei is een bijzondere maand voor de honingbijen. De kolonie is zeer actief, produceert volop voorjaars honing en gaat vaak zwermen. Ook zijn in mei vele soorten wilde bijen actief. Wist je dat je bestuivende insecten een handje helpt door deze maand je gazon niet te maaien?

Op vrijdag 20 mei is het **World Bee Day** ([bijenstichting.nl/world-bee-day](http://www.bijenstichting.nl/world-bee-day)). Deze dag is wereldwijd uitgeroepen door de Verenigde Naties – op initiatief van Slovenië – om aandacht te vragen voor het belang van bijen. Het wereldwijde initiatief wordt in Nederland georganiseerd en gecoördineerd door Stichting Bijenvrienden en de Bijenstichting. De Bijenstichting roept iedereen op om op deze dag eens stil te staan bij de bijen in je leefomgeving. Een mooie manier om dat te doen is door het fotograferen van honingbijen, hommels en solitaire bijen.

FOTO: JEAN VAN DER MEULEN / PEXELS

De paardenbloembij

De paardenbloembij is een relatief grote bij met een lengte van ongeveer 10 tot 12 mm. Het vrouwtje heeft een matzwart lichaam met een lange (bruin)geel behaarde achterlijfspunt. Ook de achterpoten waar de stuifmeelpollen worden verzameld is (bruin)geel. Het mannetje heeft een schaars bruingeel behaard borststuk. In het gezicht en aan de onderzijde van de kop heeft hij vuilwitte haren.

De paardenbloembij komt voor in gebieden met een stevige zandgrond, zoals op heidevelden, grasland, open bos, rivierdijken, schrale bermen, afgravingen en ruderaal (verstoorde) terrein. De bij vliegt van april tot juli, maar is helaas zeldzaam.

Bijen en tuinen

Wie kent ze niet, die weilanden die in het voorjaar compleet geel gekleurd zijn door de paardenbloem. 's Morgens vroeg zijn de bloemen nog gesloten. Maar zodra de zon de dauw heeft opgedroogd, openen ze zich, bij duizenden tegelijk. Als kleine zonnepjes geven ze het voorjaar nog meer kleur. Maar behalve een weldaad voor het oog (en daarmee ook voor het hart), geven de bloemen ook volop voedsel aan bloembezoekende insecten.

De gewone paardenbloem bloeit voornamelijk in de voormiddag (de bloemen gaan bij zonnig weer rond acht uur open en in de vroege namiddag massaal weer dicht). De paardenbloem is geheel afgestemd op insectenbestuiving. Zo wil zij ook niet dat de regen of de wind haar stuifmeel meeneemt. Daarom sluiten de hoofdjes zich wanneer het onverhoopt flink gaat waaien of regenen. In de herfst volgt soms een nabloei en hebben de bijen opnieuw een feestmaal. Maar waaruit bestaat dat feestmaal? Nectar en pollen natuurlijk!

Aan de basis van de stijl ligt een rond kussen-tje waar rijklijk nectar wordt uitgescheiden. Door de grote hoeveelheid paardenbloemen en de vrij lange bloeiduur is het een waardevolle drachtplant. Een plant die niet alleen bijen,

zoals de in het kader beschreven paardenbloembij, maar ook andere bloembezoekende insecten enthousiast kan maken.

Tuintip

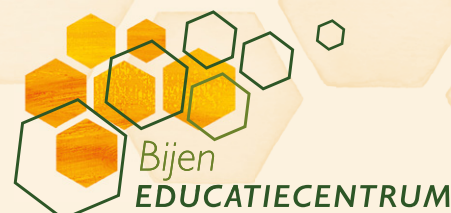
Wist je dat je door niets te doen een grote bijdrage kunt leveren aan onze natuur? En wist je dat alle gazons van de tuinen in Nederland gelijk zijn aan de oppervlakte van 11.000 voetbalvelden?

Doe mee aan **Maai Mei Niet** en maai de hele maand mei (een deel van) je gazon niet of minder. Zo leg je een rijklijk buffet aan voor belangrijke beestjes zoals bijen, kevers, vlinders en hommels. Door je gras maar om de vier weken te maaien, kun je tot tien keer meer bijen aantrekken. Stuur tijdens de bloemen-teldag op 22 mei (dag van de biodiversiteit) door hoeveel bloemen je telt in één vierkante meter van je lange gras, en de Bijenstichting berekent jouw persoonlijke nectarscore. Zo weet je hoeveel nectar jouw gazon heeft geproduceerd voor de bijen, vlinders en andere bestuivers. Wil je meedoen? Meld je dan aan via bijenstichting.nl/maai-mei-niet.

De paardenbloembij nestelt solitair maar soms dichtbij soortgenoten in grotere groepen. Ze graven nesten in harde zandbodems, bijvoorbeeld langs zandige voet- en fietspaden. De nesten worden soms gedurende vele jaren steeds opnieuw bezocht door nieuwe generaties. De bijen maken 4-5 broedcellen per nest en liggen op een diepte van 12-25 cm.

De paardenbloembij verzamelt stuifmeel van de paardenbloem, streepzaad, gewoon biggenkruid, havikskruid en muizenoor. Het aantal paardenbloembijen is helaas afgenomen in Nederland. Dit heeft vermoedelijk te maken met de sterkere bemesting en intensievere begrazing van weilanden, waardoor paardenbloemen minder massaal voorkomen. De gewone paardenbloem bloeit van maart tot mei en van september tot november.

Tuingast van de maand

Huiszwaluw

(*Delichon urbicum*)

Onze tuinen zijn nu op hun drukst, luidst en – vinden wij – gelukkigst. De meeste tuinvogels zijn aan het broeden of voeden hun jongen, bijenhôtels zijn volgeboekt, vlinders fladderen door de borders en padden proppen zich vol aan de waterkant. Overal waar je kijkt wemelt het van pril leven of dient het zich aan. Een goed moment om even rond te kijken of je tuindieren genoeg te bieden hebt. Zijn er genoeg open, enkele bloemen voor bestuivers? Groeien er waardplanten voor rupsen van vlinders en motten? Is het gras hoog genoeg om beschutting te bieden aan insecten en kleine zoogdieren? Onze tuinen zijn belangrijker voor tuindieren dan ooit. Elk extra steentje dat je kunt bijdragen is dus meegenomen.

Dit kun je tegenkomen

Huiszwaluw

(*Delichon urbicum*)

De huiszwaluw is nauw verwant aan de boerenzwaluw, heeft een zwart-blauw bovenlijf en een witte buik en romp. Zijn staart is kort en gevorkt. Net als de boerenzwaluw trekt hij in de zomer weg om te overwinteren in warmere oorden. In mei is er een piek te zien in het aantal terugkerende huiszwaluwen. Hij maakt zijn komvormige nesten van klei en zand en doet dat doorgaans in de gevels van gebouwen, maar soms ook binnen. Elk paar heeft twee, soms drie legsels met maximaal vijf eieren.

Huiszwaluwen vertrekken wat later naar het zuiden dan andere migranten en hebben vaak in september nog jongen in het nest.

Sinds het eind van de jaren 1960 is het aantal huiszwaluwen dramatisch gedaald, met wel 75%. Ze jagen op grote hoogte op hun voedsel, dat bestaat uit vliegende insecten zoals muggen en luizen. Het kan zijn dat klimaatverandering een rol speelt bij een tijdelijke daling,

De koolmees is dol op rupsen.

maar de wereldwijde afname van insecten is de belangrijkste oorzaak. Huiszwaluwen staan dan ook op de Rode lijst.

Kijk ook uit naar ...

■ Koolmezen. Het broeden is in volle gang en je kunt de mannetjes vanaf de daken horen roepen. Zorg dat er voldoende rupsen in je tuin zijn, zodat de mezen hun jongen kunnen voeren.

■ Oranjetipjes. De vrouwtjesvlinders leggen hun oranje eitjes op judaspenning en gewone raket en halen nectar uit wilde hyacinten.

■ Hazelwormen. Deze pootloze hagedis rust nu onder houtstapels en tegels die door de zon worden opgewarmd.

“Huiszwaluwen trekken later naar het zuiden en hebben vaak in september nog jongen in het nest.”

In haar moestuin kweekt **Rekha Mistry**, naast de traditionele groente en fruit, allerlei exotische variëteiten. Je kunt haar volgen op Instagram: [@rekha.garden.kitchen](#).

Nu oogsten

Verschillende soorten **kool** zorgen voor een bijna eindeloze oogst aan groenten, terwijl de **lente-uitjes** de nodige pit geven aan **pluksla** uit de kas. Voor een zoete, knapperige bite kun je nu **peultjes** oogsten. Pluk wat van de vaste **kruidenplanten** en maak daar een kruidenboter van om in te vriezen. Volgende maand kun je dat verwerken in gerechten met **aardappels**. De buitenste bladeren van **paksoi** en **bladmosterd** kunnen nu ook geplukt worden. Hierdoor zorg je voor een gestage aanvoer van groenten voor snelle, smakelijke voorjaarsgerechten.

Ook al is het vroeg in het seizoen, koriander kan al geplukt worden.

Vers uit de tuin

Rekha heeft geen tijd – of ruimte – te verspillen en zaait, plant en oogst haar eerste gewassen. En heeft een heerlijk recept voor cupcakes met pit.

Het woord ‘opgewonden’ dekt niet eens een halve lading van hoe ik me op dit moment voel. Mijn hart gaat tekeer nu het buiten lekker opwarmt en ik de zaailingen elke dag een stukje groter zie worden. Het aansluiten in de rij voor de kassa van de supermarkt is voorbij. De opgepotte pootaardappelen staan geduldig in de koude kas te wachten tot ze de grond in mogen en andere potten staan vol verwachting op de grond bij de schuur. Er staan zoveel potten en potjes klaar in de kas dat ik nergens een plekje heb voor mezelf om te zitten. Er lijkt welhaast te veel te doen te zijn, maar het resultaat is straks een goed gevulde moestuin.

De meeste planten heb ik uit de kas gehaald, dus kunnen de aubergines, pepers en tomaten hun plek in huis verlaten. Mijn gezin slaakt een zucht van verlichting. Dit is hét moment om deze planten te laten wennen aan de kas, maar eerst moet ik zorgen dat daar de licht- en warmte-omstandigheden op orde zijn voordat ze over een week of twee kunnen worden overgezet in hun definitieve potten.

Daarnaast is het tijd om aardappelen aan te aarden. Zo zorg ik ervoor dat er straks in de zomer genoeg te oogsten valt. En ondanks al mijn plantwerkzaamheden ben ik ook al begonnen met het zaaien van mijn wintergroenten. Ik weet dat dit vreemd klinkt nu de zomer nog moet beginnen, maar zoals elke tuinier weet: het loont om vooruit te plannen.

“ De aubergines, pepers en tomaten verlaten hun plek in huis. Mijn gezin slaakt een zucht van verlichting. ”

Wortelen zijn snel en eenvoudig te kweken, dus loont het om regelmatig kleine hoeveelheden te zaaien.

Smaak van de maand

Of ik nu kleine worteltjes onder glas kweek in potten of als hoofddeelt in de vollegrond, de verse, zoete smaak is altijd stukken beter dan van wortels die je in de winkel koopt. Verse wortelen smaken heerlijk in soepen, als bijgerecht en zelfs ingemaakt in zout en zuur zijn ze niet te versmaden. Serveer wortelen ook eens als nagerecht, zoals bijvoorbeeld met onderstaand recept voor cupcakes.

Cupcakes met wortel en chai masala

VOOR 24 CUPCAKES

INGREDIËNTEN

- ☐ 80 ml plant. olie
- ☐ 120 g basterdsuiker
- ☐ 2 eieren
- ☐ 140 g wortelen, geschild en geraspt
- ☐ 1 tl chai-masala-kruiden
- ☐ 175 g zelfrijz. bakmeel
- ☐ 1 tl baking soda
- ☐ 250 g boter
- ☐ 500 g poedersuiker
- ☐ ½ tl kaneelpoeder
- ☐ oranje and groene kleurstof (optioneel)

BEREIDINGSWIJZE

- 1** Leg 24 cupcakebakjes klaar op een rooster. Verwarm de oven voor op 180 °C (hetelucht).
- 2** Meng de olie, eieren en suiker in een kom met een houten lepel en roer daarna de wortelen en de chai-masala-kruiden erdoorheen.

- 3** Zeef het bakmeel en de baking soda in de kom en roer totdat je een egaal mengsel hebt.

- 4** Vul de cupcakebakjes met het mengsel en bak gedurende 30-40 minuten in de oven of totdat de prikker die je erin steekt schoon blijft. Laat afkoelen.

- 5** Voor de glazuurlaag: klop de boter, poedersuiker en kaneel tot een egaal geheel. Als je gekleurde glazuur wilt, verdeel je het mengsel over twee kommen en doe je er een paar druppels kleurstof doorheen.

- 6** Verdeel met een spuitzak het glazuur over de afgekoelde cupcakes. Zet de cupcakes in de koelkast zodat de botercrème lekker stevig wordt. De cupcakes blijven ongeveer een week goed in de koelkast.

Moestuinklusjes

Verwijder het vliesdoek dat diende om de grond op te warmen voor het uitplanten van de **pootaardappelen**. **Leid de klimbonen** om de wigwam van bonenstaken. Blijf het **knoflookbed onkruidvrij** houden en **verwijder de bloemstengels**. Deze kun je gebruiken als basis voor pesto. De tuinbonen die overwinterd hebben zouden nu klaar moeten zijn, dus haal het bed leeg en **bereid het voor op het uitplanten van suikermais**. **Bind tomatenplanten vast** aan steunen en **verwijder zijscheuten** zodat grote trossen op stevige stengels groeien.

Maak tomaten vast met tuintouw, maar laat genoeg ruimte vrij voor de dikker wordende stelen.

FOTO'S: PAUL DEBOIS; GETTY/GEORGE733

3 om nu te telen

Pompoen 'Sweet Dumpling'

Kleine, geribbelde, groen gestreepte sierpompoen die ook eetbaar is. Het vruchtvlees is oranje.

Zaaien Begin te zaaien onder glas. Leg één zaadje plat in een pot van circa 9 cm gevuld met universele potgrond, op twee keer de diepte van het zaadje zelf. Plant uit in bemeste aarde na een periode van afharding zodra zich 4-6 echte blaadjes hebben gevormd.

Dille 'Bouquet'

Compacte plant met geurige, eetbare blaadjes en gele bloemschermen die aantrekkelijk zijn voor bijen, zweefvliegen en andere nuttige insecten.

Zaaien Zaai rechtstreeks omdat de wortels van dille gevoelig zijn. Maak de grond eerst goed nat en maak dan gaten van 1 cm diep. Zaai de zaadjes en dek de gaten lichtjes af. Dun de zaailingen uit tot een afstand van 5 cm uit elkaar. Mulch regelmatig en houd de aarde vochtig om te voorkomen dat de planten te snel doorschieten.

Bloemkool 'All the Year Round'

Populaire en betrouwbare variëteit met grote, compacte witte kolen en donkergroen gekleurd blad.

Zaaien Zorg voor een onkruidvrij zaaiBED en zaai het zaad in gaten van 2 cm diep. Dun de zaailingen uit tot ze een onderlinge afstand hebben van tien centimeter uit elkaar. Als er 4-6 echte blaadjes zichtbaar zijn, plant je de planten uit. Bescherm tegen vogels, koolwitjes en slakken.

VOLGENDE MAAND Rekha oogst vroege aardappelen, rode bieten en bloemkool.

Marcelle van Houtum

Marcelle kreeg haar passie voor groen en tuinieren met de paplepel ingegoten. Ze is namelijk onderdeel van familiebedrijf Kwekerij van Houtum en Bio-Kultura, prachtig gelegen op de Utrechtse Heuvelrug. Dit jaar vertelt deze echte kenner wat haar favoriete planten zijn, hoe hiervoor te zorgen en hoe ze te vermeerderen.

Plantportret

Pachyphragma macrophyllum

Kaukasische look-zonder-look

Hoogte: 30-40 cm

Kleur: wit

Bloeitijd: maart-mei

Standplaats: (half)schaduw

Lieflijke vroegbloeiër

Deze *Pachyphragma* bloeit met prachtige witte bloemtrossen van ergens in maart tot in mei. De plant is familie van de pinksterbloem die in het voorjaar vrolijk bloeit in weilanden. Niet zo gek dus dat ik deze plant direct koppel aan een voorjaarsgevoel. Tel daar nog het gezoem van de bijen bij op die de plant graag bezoeken en de lentekriebels zijn compleet.

Eetbare sierplant

Naast dat deze Kaukasische look-zonder-look van grote sierwaarde is in je tuin, is hij ook nog eetbaar. Je kunt het blad plukken en verwerken in een salade, saus zoals tzatziki of gewoon op je boterham. Het blad heeft een ui-achtige smaak die je misschien wel kent van de inheemse look-zonder-look. Een multi-functionele plant dus!

Plek in de tuin

De *Pachyphragma macrophyllum* staat graag op een (half) beschaduwde plek. De plant heeft een bodembedekkend karakter waardoor de grond minder snel uitdroogt en onkruid minder kans krijgt. Bij niet al te strenge winters blijft het blad groen, en dat is ook een fijne bijkomstigheid voor de grijzere wintermaanden.

Groene school

Leer elke maand iets nieuws in de tuin. Van basistechnieken als met onkruid omgaan en snoeien tot het vergroten van je moestuinoogst, in deze rubriek komt het allemaal aan bod.

In deze rubriek

- 28** In goede aarde
- 33** Hoe bestuivervriendelijk is jouw tuin?
- 38** Het hele jaar kleur in potten en bakken
- 44** Liefde voor kippen
- 48** Dit kun je deze maand snoeien
- 51** Vraag & antwoord

p. 28

p. 33

p. 44

p. 48

“De grond in onze tuinen is net zo gecompliceerd als het menselijk lichaam en verdient hetzelfde respect.”

In goede **AARDE**

Kies alleen planten die passen bij je bodem en je zult tijd, energie, water en geld besparen bij het maken van de bloeiende, gezonde tuin van je dromen, zegt **Monty**.

Baardirissen bloeien
overvloedig in mei en
juni, maar op Long-
meadow alleen in de
goed doorlatende grond
van de Dry Garden.

BOVEN Venkel zit vol smaak en groeit langzaam in de stenige grond van de Herb Garden. **RECHTS** Jarenlange bodemverrijking in de Jewel Garden levert elk jaar spectaculaire groei op.

Grond doet ertoe. Zorg dat het goed gaat met je grond en het zal gegarandeerd ook goed gaan met je planten. Er wordt wel gezegd: “Voed de bodem, niet de planten”, en dat is een wijze uitspraak. Hoeveel voeding je je planten ook geeft of hoeveel geld je ook aan ze spendeert, als de bodem niet in goede conditie is, zullen ze nooit gedijen.

Dat klinkt goed, maar wat betekent het eigenlijk? De meeste tuiniers weten wel ongeveer wat ‘goede’ grond is, maar er zijn er maar heel weinig die kunnen beschrijven wat grond ‘goed’ maakt. Dat is namelijk een duivels lastig onderwerp dat de gemiddelde hersenchirurg boven de pet gaat. Maar naast de onvoorstelbaar complexe relatie tussen de bodem en plantwortels is er ook nog de bodemstructuur.

De volmaakte bodemstructuur voor elke tuinier is open en los, zodat wortels vrijelijk op zoek kunnen gaan naar vocht en voedingsstoffen en zodat overtollig water kan worden afgevoerd. Maar het bevat nog wel genoeg organisch materiaal om zoveel vocht en voedingsstoffen vast te houden als de plant in kwestie nodig heeft. Dat lijkt misschien tegenstrijdig, maar is in feite niet eens zo moeilijk voor elkaar te krijgen. Je voegt gewoon zoveel mogelijk organisch materiaal aan de bodem toe – compost, mest, groenbemesters, mulch – en alles wordt in de

bodem opgenomen dankzij de organismen die het verteren en recyclen zodat het leem wordt – de heilige graal voor elke tuinier. Onder leem wordt trouwens grond verstaan waarin precies zoveel organisch materiaal is opgenomen als hij kan bevatten.

Het goede nieuws is dat elke grondsoort, of het nu zand-, kalk- of zware kleigrond is, goede leemgrond kan worden. De onderlinge verschillen en specifieke kenmerken zullen niet verdwijnen. Kalk zal altijd basisch en goed doorlatend zijn en zand is meestal zuur en heel goed doorlatend. Klei, dat vaak als een vloek wordt beschouwd, is misschien wel de beste van allemaal: het houdt voedingsstoffen vast en verandert op den duur in rijke leemgrond als je het met organisch materiaal opent. Dat is wat we nu op Longmeadow hebben. Les 1 is dus: voeg altijd organisch materiaal toe aan de bodem.

Maar er is niet slechts één ideale grondsoort. Bodemwetenschappers weten inmiddels dat er in de hele wereld meer dan 50.000 verschillende bodemtipes zijn. Elk is een apart ecosysteem met zijn eigen kenmerken. Elk her-

bergt talloze biota en organismen die op elkaar inwerken als onderdeel van het bodemleven en de planten die erin groeien.

Het is dan ook niet zo vreemd dat planten evolueren en zich aanpassen aan de omstandigheden waarin ze groeien. Soms is dat overduidelijk en kun je dat heel globaal beschrijven. Zo hebben rotsplanten en mediterrane planten zeer goed doorlatende grond nodig. Rozen doen het altijd goed in kleigrond. Voor een haag op kleigrond is een haagbeuk altijd beter dan een beuk, die er heel erg op lijkt, maar meer geschikt is voor kalkgrond. Maar soms zijn de variaties in de bodem, zelfs in je eigen achtertuin, verbijsterend. Je kunt twee schijnbaar identieke planten naast elkaar planten en de ene groeit uitbundig, terwijl de andere wegwijnt, zonder dat duidelijk is waarom. Het is ongelooflijk onnozel te denken dat we de vruchtbaarheid van de bodem kunnen beheersen door maar wat stikstof, kalium of fosfaat toe te voegen. De grond in onze tuinen is net zo gecompliceerd als het menselijk lichaam en verdient hetzelfde respect.

“Als de wortels van een plant diep en breed kunnen groeien, hebben ze over een langere periode veel meer kans om water te vinden.”

Welke planten waar?

Monty past zijn beplanting aan aan de gevarieerde bodemcondities op Longmeadow.

De zware kleigrond op Longmeadow is jarenlang verrijkt, waardoor er nu robuuste planten in één seizoen spectaculair groeien, zoals *Ensete* (banaan) en canna's (links). Als de bodem overstroomd wordt, wat in het najaar vaak gebeurt, groeien vochtminnende varens, hosta's en houtige heesters zoals viburnums erg goed. Mediterrane kruiden groeien het best in een stenige border of goed doorlatend verhoogd bed.

Droogtebestendige kruiden doen het goed in een verhoogd bed met schrale grond.

Vochtminnende hosta's, ligularia's en varens voelen zich thuis langs vochtige oevers.

Aan het eind van de zomer staat de verdroogde Dry Garden vol kardoen en venkel.

Maar er is nog een factor die het er niet makkelijker op maakt het beste uit je bodem te halen: de klimaatverandering die leidt tot nattere winters en drogere zomers. De gemiddelde regenval lijkt iets toe te nemen, maar dat neemt niet weg dat onze zomers droger zijn. En omdat dat het groeiseizoen is, is dit voor veel tuiniers een groeiend probleem. Droge aarde is ofwel poederachtig of, zoals op Longmeadow, zo hard als beton. In beide gevallen is er onvoldoende vocht beschikbaar voor planten.

Een goede bodemstructuur zorgt echter, ongeacht het bodemtype, voor de beste wortelontwikkeling, drainage en bacteriële wisselwerking, plus het water wordt beter vastgehouden. Als de wortels van een plant diep en breed kunnen groeien, hebben ze over een langere periode veel meer kans om water te vinden. Als de bodem zo goed doorlatend is dat weinig vocht wordt vastgehouden, of zo dichtgeslagen en zwaar dat de wortels niet vrij kunnen groeien, zal de plant eerder zonder water komen te zitten.

De beste manier om droogte te bestrijden, is dus om te zorgen voor goede leem met een hoog organisch gehalte, die vocht vasthoudt maar open genoeg is om royale wortelgroei te stimuleren. Dat is een vicieuze cirkel, want het beste organisch materiaal is niet

LINKS De sleutel tot bodemverbetering is mulchen met zelfgemaakte compost.
BOVEN Monty's groenten en potten krijgen een sproeibeurt.

afkomstig van compost of mest, maar van de wortels van deze planten en de triljoenen organismen in elke vierkante centimeter grond. Hoe beter de bodemstructuur, hoe groter de wortelgroei, en hoe groter de wortelgroei, hoe beter de bodem wordt.

Vervolgens is het belangrijk om effectief water te geven. Als je dagelijks sproeit of – God verhoede – een sprinkler gebruikt, wordt alleen de eerste 4-5 cm grond doordrenkt, terwijl de diepere lagen steeds droger worden. Het resultaat is dat de wortels van je planten naar het oppervlak komen, want daar is het water te vinden. Als je dan een dag of wat stopt, of als het erg heet wordt, drogen de wortels (die intussen allemaal dicht onder de oppervlakte liggen) razendsnel uit en verwelkt de plant.

Als je maar één keer per week water geeft en de bodem dan echt goed doordrenkt dan groeien wortels omlaag en niet omhoog – mits je bodem goede leemgrond is die verrijkt is met organisch materiaal dat vocht vasthoudt en tegelijkertijd water diep doorlaat. Als er dan droogte heerst, kunnen ze nog steeds een watervoorraad bereiken.

Op Longmeadow hebben we trouwens in dertig jaar onze borders nog nooit water gegeven. Wel begieten we planten in potten en sommige groenten, die vaak in verhoogde

bedden staan die sneller afwateren. Maar we mulchen veel en proberen alle kale grond met een flinke laag te bedekken. Dat is volgens mij de beste manier om vocht vast te houden, onkruid tegen te gaan en de bodemstructuur te verrijken. De mulch droogt misschien uit, maar daaronder blijft het koel en vochtig.

Maar waar het bij effectief mulchen om gaat, is dat je gul bent en een dikke laag aanbrengt, minimaal 5 cm diep en idealiter tweemaal zoveel. Het is veel beter een halve border goed te mulchen dan een hele border met slechts een dunne laag.

Wees wijs met water

Om goed om te gaan met droogte moet je, naast een flinke dosis gezond verstand, een besef hebben van de verbazingwekkende complexiteit van het bodemleven en de relatie tussen bodem en planten. Breng een dikke mulchlaag van organisch materiaal aan. Ik gebruik geen champignonmest meer omdat daar turf in zit. Maar compost, versnipperde schors of goed verteerde mest zijn allemaal uitstekend. Geef zelden maar royaal water om wortels te stimuleren diep te groeien, en gebruik nooit, maar dan ook nooit een sprinkler. Richt het water op de bodem aan de voet van de plant, niet op het blad, anders

verdampst het bijna helemaal voordat het de wortels bereikt.

Geef een plant niet zomaar te veel voeding, want daar zal hij bij droog weer te lijden van hebben. Kies je planten verstandig, zodat ze passen bij je bodem zoals die is en niet zoals je zou willen dat hij is. Mediterrane kruiden zullen het nooit goed doen in rijke kleileem, hoe 'goed' de bodem ook is. Zo zullen hosta's het ook altijd zwaar hebben in lichte, zanderige grond. Maar wissel ze van plaats en ze zullen allebei floreren. Streef bij al je tuinplanten niet zozeer naar grootte, als wel naar gezondheid, want een gezonde plant zal de bodem optimaal benutten en zijn groeisnelheid en zijn uiteindelijke omvang erop aanpassen.

Tot slot moet ik iets bekennen. In deze natte, overstroomde tuin, die maandenlang modderig is, beschouw ik een week zonder regen als een zeldzaam cadeau, en een lange, hete, droge zomer als een hemels vooruitzicht.

Monty op TV

Volg **Monty** en het team van **Gardeners' World** elke vrijdag. In onze nieuwsbrief lees je elke week een korte inhoud.

VOLGENDE MAAND Monty laat zien hoe je succesvol biologisch tuiniert.

ZET BESTUIVERS OP ÉÉN

Hoe bestuivervriendelijk is jouw tuin?

Kom erachter met onze test

Adrian Thomas van de Britse vogelbescherming (RSPB) ontwikkelde deze test waarmee je kunt ontdekken of je een vriend of vijand van bestuivers bent.

Onze tuinen zijn goed voor ons. En gelukkig zien ook steeds meer mensen in dat tuinen ook een fantastisch toevluchts-oord voor dieren kunnen

vormen. Met wat inspanning en de juiste kennis kan je wereld gonzen van leven, wat vooral belangrijk is vanwege de crisis waarin de natuur zich bevindt.

Het maakt niet uit hoe groot je ruimte is. Alle kleine beetjes helpen, want het gaat om de optelsom van al onze individuele bijdragen. Hoe meer schakels in de keten, hoe sterker die wordt. Als je jouw plekje wilt perfectioneren voor de natuur, moet je zeker ook bestuivende insecten helpen. Je tuin kan een pitstop zijn die overstroomt van stuifmeel en nectar, en de nestel- en rustplekken biedt die de insecten nodig hebben.

Dus sla de pagina om en doe onze leuke test om te weten hoe bestuivervriendelijk jouw tuin is. Misschien scoor je veel punten en kun je terecht trots zijn, of raak je geïnspireerd om je tuin nog verder te verbeteren. En geen zorgen als de test laat zien dat je nog aan het begin van het traject staat. We kunnen allemaal iets leren en het is goed om onze kennis te vergroten, in welke fase we ons ook bevinden.

“Het maakt niet uit hoe groot je ruimte is. Alle kleine beetjes helpen, want het gaat om de optelsom van al onze individuele bijdragen.”

1 BLOEMEN TELLEN:
Hoeveel bloeiende planten
staan er in je tuin (inclusief
struiken en bomen)?

- a 20 of meer ☐
b 10-20 ☐
c 9 of minder ☐

2 VERHARDING OF GROND?
Hoeveel ruimte nemen
verharde oppervlakken in je
tuin in (zoals houten planken,
bestrating, kunstgras)?

- a Bijna geen ☐
b Minder dan een kwart ☐
c Meer dan een kwart ☐

3 BEPLANTINGSSTIJL:
Hoe plant je meerdere
exemplaren van één soort?

- a Verspreid: een plant hier,
een plant daar ☐
b In groepen van drie en vijf ☐
c In grote groepen en blokken ☐

4 BLOEMENKEUS: Welke soorten
bloemen kweek je? Vink alles
aan wat van toepassing is.

- a Ik kweek bloemen met verschillende
vormen: klokvormig, bekervormig,
platte bloemhoofden ☐
b Ik kweek enkele bloemen in
plaats van 'dubbele' (met
meer lagen bloemblaadjes) ☐
c Ik kweek ook inheemse planten ☐

Een plek waar je kunt
zitten om tuindieren te
bekijken is belangrijk voor
iedereen die bestuivers
wil beschermen.

Planten in groepen
trekken meer
bestuivers aan dan
individuele planten.

Bestuivers
bezoeken graag
planten met platte
bloemhoofden.

Paden zijn vaak
verhard, in
tegenstelling tot
gazons en perken.

5 GRAS: Hoe ga je met je gazon om, als je dat hebt?

- a Ik maai het regelmatig ☐
- b Elke zomer laat ik het gras in bepaalde delen een paar weken ongemaaid ☐
- c In bepaalde delen laat ik het gras de hele zomer groeien ☐

6 BLOEISEIZOEN:

Wanneer heb je bloeiende planten in de tuin?

- a Elke dag van het jaar ☐
- b Het grootste deel van het jaar ☐
- c In maar een paar perioden van het jaar ☐

7 BUITEN HET BLOEMPERK:

Welke andere habitats voor dieren heb je? Vink alles aan wat van toepassing is.

- a Vijver ☐
- b Bijenhotel ☐
- c Houtstapel ☐

8 CHEMICALIEN:

Hoe vaak gebruik je pesticiden?

- a Zodra ik een probleem zie ☐
- b Zo weinig mogelijk ☐
- c Nooit ☐

9 TURF:

Gebruik je potgrond op turfbasis?

- a Meestal wel ☐
- b Weet ik niet ☐
- c Nooit ☐

10 HET EINDDOEL:

Hoe vaak neem je de tijd om bestuivers die je bloemen bezoeken te bekijken?

- a Nooit ☐
- b Af en toe ☐
- c Vaak ☐

Kortgemaaide gazons hebben bestuivers minder te bieden dan ongemaaid gras

Antwoorden

1 Overvloed aan bloemen: bloemen staan centraal in een bestuivervriendelijke tuin. Hoe meer hoe beter.

Punten (a) 5 (b) 3 (c) 1

2 Word wat zachter: verharde tuindelen vormen dode ruimte en hebben de natuur niets te bieden.

Punten: (a) 0 (b) 3 (c) 5

3 Probeer grote groepen: bestuivers zijn op zoek naar clusters van hun voorkeursbloemen in plaats van verwarrende bloemenmengsel.

Punten (a) 1 (b) 2 (c) 3

4 Bloemenkeus is belangrijk!

- Verschillende bestuivers hebben verschillend gevormde monddelen en hebben dus verschillende bloemvormen nodig.
- Planten die zijn gekweekt om extra bloemblaadjes te hebben, bieden vaak minder nectar en stuifmeel.
- Veel insecten geven de voorkeur aan planten die van nature in ons land voorkomen.

Punten (a) 3 (b) 3 (c) 3

5 Laat de grasmaaiër met rust, want alleen dan krijgen de wilde bloemen in het gazon een kans om te bloeien.

Punten (a) 0 (b) 3 (c) 4

6 Café 365: bestuivers zijn er in elke maand van het jaar, dus laat je 'nectarbar' niet opdrogen.

Punten (a) 3 (b) 2 (c) 1

7 Voldoe aan al hun behoeften: bestuivers hebben niet alleen voedsel nodig, maar ook nestelplekken en beschutting.

Punten (a) 3 (b) 3 (c) 3

8 Gebruik geen chemicaliën: insecticiden zijn meestal niet selectief. Laat je tuin liever een natuurlijk evenwicht vinden.

Punten (a) 0 (b) 2 (c) 5

9 Doe turf in de ban, want dat wordt gewonnen in veengebieden met zeldzame natuur, wat schadelijk is voor de bestuivers daar. Als potgrond niet het etiket 'turfvrij' heeft, zit er vrijwel zeker turf in.

Punten (a) 0 (b) 0 (c) 5

10 Al kijkende leer je de natuur beter kennen.

Punten (a) 0 (b) 2 (c) 4

Hoe goed doe jij het?

Tel je punten bij elkaar op om te ontdekken hoe bestuivervriendelijk jouw tuin is.

31-50 Perfect voor bestuivers. Je doet het fantastisch.

Bekijk de komende maanden onze tips voor nog meer ideeën.

21-30 Goed bezig. Je bent op weg om een oase voor bestuivers te creëren, dus ga na hoe je nog hoger kunt scoren.

10-20 Word bijvriendelijker. Er is ruimte voor verbetering. Misschien kun je ervoor zorgen dat er het hele jaar door meer bloemen in je tuin staan?

Minder dan 10 Begin nu. Er zijn veel simpele stappen die je kunt zetten. Waarom zou je niet beginnen met het zaaien van wat wilde bloemen?

Zo help je zelf bestuivers

Doe mee en zet bestuivers ook op één. Hieronder lees je wat jij kunt doen.

Dit jaar besteden we in onze voorjaars- en zomeredities aandacht aan manieren om bestuivers te helpen en steeds meer mensen spannen zich in om een bijdrage te leveren. Wij van *Gardeners' World* doen ook mee en hebben allemaal de test gedaan. Deze maand hebben we ons voorgenomen op de volgende manieren ons steentje bij te dragen.

Doe ook mee!

1 Doe mee met het project Maai Mei Niet

Laat in de maand mei je gazon geheel of gedeeltelijk met rust. Laat de bloemen bloeien en sta dan ter gelegenheid van World Bee Day op 20 mei eens stil bij het aantal bijen dat zich met jouw gazon kan voeden. En uiteraard geldt dat hoe minder je maait en hoe meer bloemen er staan, hoe meer bijen er voedsel vinden.

2 Plant blokken met bestuiver-vriendelijke bloemen

Kweek verschillende bestuivervriendelijke bloemen, elk in een grote groep, om het menu voor bestuivers uit te breiden.

WIN!

Vlinders in de stad

Vlinderstruiken zijn makkelijk, prachtig en ze trekken ontzettend veel vlinders. Voorheen waren ze alleen geschikt voor grotere tuinen, maar kwekers hebben niet stilgezeten en komen nu met een mini-variant: *Buddleja* free petite 'Blue Heaven'. Deze trekt al snel vlinders, of hij nu in een pot op het terras staat, naast de deur of op het balkon. Je kunt deze prachtige biologische plant van Natural Bulbs (naturalbulbs.nl) winnen door deze vraag te beantwoorden:

Welke vlinder is dit?

- A – distelvlinder
- B – gehakkelde aurelia
- C – citroenvlinder

Mail je antwoord naar win@gardenersworldmagazine.nl met in de onderwerpregel **VLINDER**

NATURAL BULBS

Puzzel & win

Vul de puzzel in en maak kans op het boek
Liefde voor kippen van Angelo Dorny.

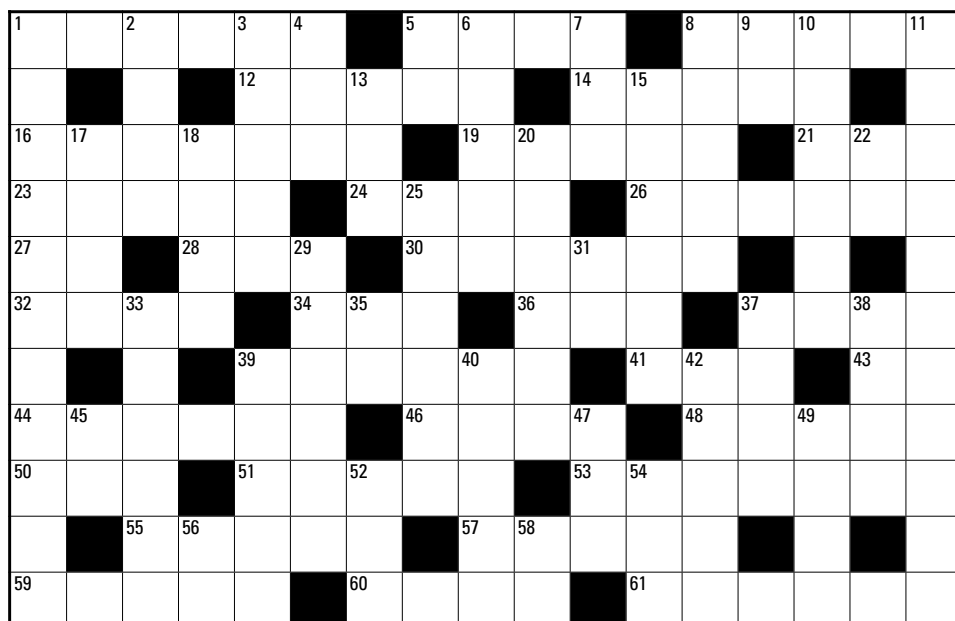
KRUISWOORDPUZZEL

HORIZONTAAL

1 beroep **5** spijskaart **8** daareven **12** deel van Oostenrijk **14** plaats in Italië **16** flink **19** raamwerk **21** hooghartige houding **23** houtsoort **24** krachtige ontkenning **26** bestanddeel van bloed **27** laatstleden (afk.) **28** slaperig **30** waterdoorlatende opening **32** pedagogische academie **34** gebogen been **36** onaangenaam koud **37** standhoek tussen twee opstellingsvlakken **39** overlast **41** asociaal (afk.) **43** onderofficier (afk.) **44** gesmijt **46** richtsnoer **48** kunstenaar **50** gebergte op Kreta **51** trap met de voet **53** onzinnig **55** taart **57** aanvoerder van de Argonauten **59** gekheid **60** zeer warm **61** intussen

VERTICAAL

1 eerste bladzijde **2** oosters tapijt **3** kortschrift **4** veel **5** middelbaar onderwijs **6** rangtelwoord **7** Verenigde Staten van Amerika **8** vis **9** niet even **10** lekkernij **11** pierement **13** hok met gaas **15** Afrikaans zoogdier **17** rivier in Spanje **18** proefbandje **20** kwajongen **22** in memoriam (afk.) **25** iemand zonder huidpigment **29** werk van Beethoven **31** Amerikaanse soldaat **33** reisgoed **35** id est (afk.) **37** wedspel **38** kanjer **39** insect **40** kledingstuk **42** rivier in Parijs **45** editie (afk.) **47** verkeerd **49** waterkering **52** Hare Koninklijke Hoogheid **54** plukje **56** daar **58** administratieve troepen (afk.).

Breng de letters uit de genummerde vakjes over naar de gelijkgenummerde vakjes van de oplossingbalk.

2	58	18	54	23	46	14	61	9	45	38	29	46
---	----	----	----	----	----	----	----	---	----	----	----	----

Liefde voor kippen

Angelo Dorny

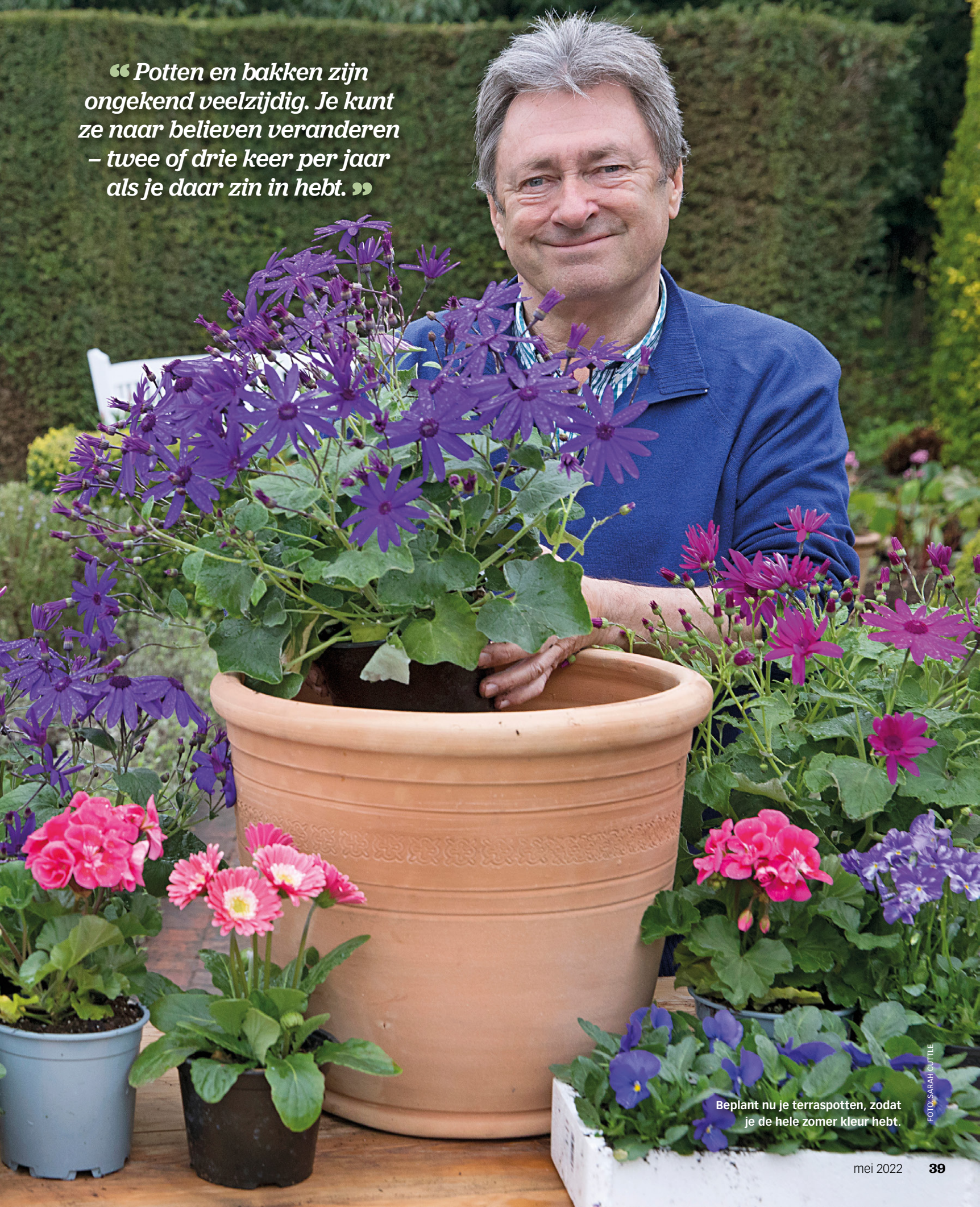
Groenjournalist en schrijver Angelo Dorny steekt de liefde voor zijn kippen niet onder stoelen of banken. In dit boek vertelt hij jou alles wat je moet weten wanneer je wil beginnen met kippen houden. Hij brengt verhalen uit zijn tuin en laat je kennismaken met de dames die hem bijna dagelijks van een kakelvers eitje voorzien. Tijdens zijn burn-out en depressie hebben zij een belangrijke rol in zijn herstel gespeeld. Angelo helpt je bij het aanschaffen van nieuwe kippen en gaat dieper in op het uitbroeden van kuikens. Hij bespreekt diverse rassen en geeft een overzicht van ziekten en belagers waarmee kippen te maken kunnen krijgen. En als je dacht dat eieren altijd bruin of wit zijn, dan valt je mond open van verbazing bij het zien van de variatie die Angelo te zien krijgt.

Vul het antwoord vóór 24 mei 2022 in op www.gardenersworldmagazine.nl/puzzel

Het hele jaar kleur in potten en bakken

Creëer steeds opnieuw perfecte
potten barstensvol kleur met de
basistips van **Alan Titchmarsh**.

“Potten en bakken zijn ongekend veelzijdig. Je kunt ze naar believen veranderen – twee of drie keer per jaar als je daar zin in hebt.”

Beplant nu je terraspotten, zodat je de hele zomer kleur hebt.

FOTO: SARAH OUITLE

De een doet het uit noodzaak, de ander omdat hij of zij het leuk vindt – tuinieren in potten en bakken is om uiteenlopende redenen een populaire bezigheid. Om te beginnen kun je er zowel qua beplanting als qua standplaats alle kanten mee uit. Hoe weinig ruimte je ook hebt, er is altijd wel een pot die past. Zelfs als je geen grond beschikbaar hebt, zoals op een (dak) terras of balkon, kun je nog bloembakken kwijt. En een bloembak op een vensterbank fleurt het uitzicht op en brengt de tuin nog een stukje dichterbij je woning.

Bloempotten zijn ook ongekend veelzijdig. Als je een border aanlegt, kies je de struikens, bomen, vaste planten en bloembollen voor de lange termijn. Maar potten kun je naar believen veranderen, zelfs twee of drie keer per jaar als je daar zin in hebt. De variatie in kleur, grootte en textuur is dus veel makkelijker aan te passen aan je wensen van dat moment.

Wat ik je wel aanraad, is te kiezen voor een kleiner aantal grote potten in plaats van een groter aantal kleine. Niet alleen kun je daarmee veel meer effect sorteren, maar de potgrond in grote potten droogt bij warm weer langzamer uit. En daardoor hoeft je minder vaak de tuinslang of gieter tevoorschijn te halen. Vermijd ook te veel verschillende soorten materiaal: terracotta, geglaazuurde potten, plastic, kunststeen, enzovoorts. Houd het liever bij een of twee materialen en stijlen. Dat ziet er stijlvoller uit en zorgt voor meer samenhang.

Dankzij potten heb je ook meer controle over de grondsoort. Tuinier je bijvoorbeeld op kalkrijke grond, dan kun je toch zuurminnende planten kiezen. Rododendrons, azalea's, pieris, blauwe bessen en camelia's zijn dus opeens een optie die je anders niet zou hebben. Plant ze in potgrond voor zuurminnende planten (zoals heidegrond) en geef ze regenwater: probleem opgelost.

Er is werkelijk niets dat niet in een pot groeit. Bomen en grote heesters moet je misschien zien als tijdelijke potbewoners, maar zelfs die kun je jaren aan de gang houden voordat je ze moet verhuizen of ze na een snelle wortelsnoei in een andere pot zet. Of nou ja, in een andere kuip. Wat je al snel door zult hebben, is dat potten stabiel moeten zijn, anders waaien ze bij het minste zuchtje wind om. Bij forse planten is gewicht even belangrijk als grootte.

Mogelijkheden te over

Er is geen reden waarom je niet allerlei soorten groente, fruit en kruiden in een 'pottenmoestuin' zou kweken, of een mix van bloemen en groenten. Je moet natuurlijk rekening houden met de grootte, maar verder is de keuze van planten, bloemen, fruit en groente helemaal aan jou.

Kinderen die graag een eigen stukje tuin willen, kun je een eigen pot geven. Dat is

Vrolijk een saaie muur
op met een hangmand
vol stralende begonia's.

„Zelfs als je geen grond
beschikbaar hebt, zoals
op een (dak)terras of
balkon, kun je nog
bloembakken kwijt.“

veel beter dan dat stukje grond vol wortels onder een boom dat je voor hen in gedachten had, omdat de bevestiging over een week of twee toch weer is overgewaaid. Tja, dat laatste is heel goed mogelijk als de plek voor het 'kindertuintje' niet ideaal is. Maar met een eigen pot of kuip, waar kinderen makkelijk bij kunnen en die niet zo intimiderend groot is, zullen ze veel meer plezier hebben.

Meer ervaren tuiniers kunnen zich wagen aan exotische of minder winterharde planten in potten, bijvoorbeeld citroenen of bananen. Die kunnen in de zomer buiten staan en 's winters op een beschutte plek gezet worden. Of je kunt een gootsteen omtoveren tot een miniatuurtuin met rotsplanten, nu rotstuinen uit de mode zijn. Een gootsteen van wit porselein kan zonder meer worden beplant (laat de afvoer open met het oog op een goede drainage). Je kunt hem ook bekleden met kunststeen, gemaakt van gelijke delen zand, cement en

JE POTTEN KIEZEN

Er is een pot voor elke plant, plaats en portemonnee. Dit zijn mijn tips voor de populairste opties.

■ **Terracotta potten** Terracotta kan barsten bij vorst wanneer het water erin bevriest. Maak de pot beter bestand tegen vorst door hem van binnen te bekleden met plastic. Snoei de wortels van permanente planten om de drie jaar en verpot ze.

■ **Composietmaterialen** Sommige kunststof potten zijn gemaakt van gerecycled plastic en zien er heel modern uit, maar voor kleine bomen en struiken zijn ze vaak te licht.

■ **Stalen kuipen en bakken** Deze zijn de investering waard als je maar één keer bakken wilt kopen. Ze gaan lang mee en bieden tegenwicht aan topzware heesters. Verpot struiken die je hierin plant ongeveer om de drie jaar.

■ **Houten bakken** Deze kun je zelf in elkaar flansen van behandeld hout, maar bekleed ze aan de binnenkant met plastic om rotten te voorkomen. Stijlvolle eikenhouten kuipen kun je het best met metaal bekleden. Zo verleng je hun levensduur aanzienlijk.

■ **Kuipen op wieltjes** Nuttig voor grote, vorstgevoelige planten; zo kun je ze bij een vorstval snel naar een beschutte, vorstvrije plek verplaatsen.

■ **Hangmanden** Deze brengen een kale muur echt tot leven. Ze zijn niet alleen geschikt voor bloemen, maar ook voor kruiden, sla, aardbeien en hangende tomaten – binnen handbereik en buiten het bereik van slakken.

Imitatielood ziet er stijlvol uit en is veel goedkoper dan een stalen bak.

Houten bakken of kratten zijn ideaal voor kruiden en sla. Verf ze voor een extra vleugje kleur.

JE POTGROND KIEZEN

Sommige planten hebben een speciaal soort potgrond nodig om goed te groeien in potten. Over de precieze mixen lopen de meningen uiteen, maar deze vind ik het best:

■ **Eenjarigen en groenten** doen het goed in turfvrrije universele potgrond, zolang je ze vanaf een maand na het planten de hele zomer ook wekelijks vloeibare mest geeft. Dezelfde potgrond is geschikt voor hangmanden en planten die tijdelijk (niet langer dan een half jaar) in een pot staan.

■ **Rotsplanten** hebben zanderige potgrond nodig die water snel kan afvoeren. Voeg dus wat scherp zand of split en gezeefde potgrond toe aan schone aarde, en ook een klein beetje bloed-, vis- en beendermeel.

■ **Zuurminnende planten**, zoals rododendrons, azalea's, camelia's, heide en blauwe bessens, hebben speciale potgrond nodig die hiervoor geschikt is.

■ **Bomen en heesters** hebben een zwaardere mix nodig in hun pot die meer stabiliteit biedt en ook voedingsstoffen

langer vasthoudt. Universele potgrond, gemengd met schone aarde en een snuffje mest is in dit geval een goede keuze. Of kies een turfvrrije universele potgrond met wat extra voedingsstoffen.

■ **Bij planten die permanent** in potten en kuipen staan, moet je elk voorjaar de bovenste paar centimeters van de potgrond wegschrapen en vervangen door verse potgrond. Je kunt ook wat mestkorrels met vertraagde afgifte toevoegen om de planten een extra stimulans te geven. Ik houd het het liefst bij bloed-, vis- en beendermeel, dat ik door het oppervlak hark en dat bij elke gietbeurt verder naar de wortels zakt. Het is biologisch en werkt als een tierelier.

Probeer planten die jarenlang in een pot staan om de drie of vier jaar te verpotten. Tik ze uit de pot, haal wat van de buitenste wortels en potgrond weg en geef ze verse potgrond. Het is even een klus, maar ze blijven op die manier veel langer gezond.

turfvrrije potgrond, waarop zich al snel allerlei (korst)mossen zullen vestigen.

Welke potgrond je kiest, hangt af van de planten die je erin wilt zetten en van de standplaats van de potten zelf. Op balkons of dakterrassen of bij hangmanden is het gewicht een belangrijke factor om rekening mee te houden, dus houd het in die gevallen bij turfvrrije universele potgrond. Planten die langere tijd in de pot moeten overleven houden van potgrond die langduriger voedingsstoffen afgeeft. Dat geldt ook voor grotere planten en bomen, die voor hun stabiliteit wel wat gewicht bij de wortels kunnen gebruiken.

Verder is drainage voor elke pot belangrijk, dus zorg ervoor dat er voldoende gaten onderin zitten om overtollig water weg te laten vloeien. Planten kunnen verdrinken als de grond waarin ze staan steeds verzadigd is. Zet grotere potten en kuipen op 'voetjes' of bakstenen zodat de gaten niet verstopt raken en het water weg kan.

“ Drainage is voor elke pot belangrijk, dus zorg voor voldoende gaten onderin. ”

Kooptips

Er zijn potten te koop voor elk budget (al kom je in sommige gevallen wel rood te staan). Grote stalen bakken kosten een kapitaal, maar zijn onverwoestbaar, terwijl plastic veel goedkoper is en vaak lang meegaat. Maar kies ze met zorg om te voorkomen dat het resultaat er, eh, goedkoop uitziet.

Bedenk dat terracotta bij vorst breekt en dat het glazuur van keramische potten bij winterse temperaturen kan barsten. Als je ze per se wilt hebben, zet ze dan 's winters op een beschutte plek of bekleed ze met noppenfolie (al ziet dat er niet zo mooi uit).

Het zijn de extremen die potten de das om kunnen doen: kou in de winter en hitte in de zomer. Geef je potten, bakken en kuipen bij warm weer elke avond veel water, dan houden ze het de volgende dag wel vol. Maar als je die regelmaat niet kunt garanderen, investeer dan in een automatisch irrigatiesysteem, met een netwerk van kleine leidingen en een schakelaar die je aan de tuinkraan bevestigt. Deze handige apparaten kunnen zo worden ingesteld dat elke dag op een bepaalde tijd water wordt gegeven. Ze zijn relatief goedkoop en zullen het leven van je planten redden op die zonnige zomerdagen met een strakblauwe lucht.

Turfvrrije universele potgrond is ideaal voor de meeste eenjarigen en groenten.

VOLGENDE MAAND Alans tips voor moestuiniers met weinig tijd.

Natuurlijk de tuin in

Er is niets wat ons als redactie enthousiaster maakt dan tuinieren, de natuur en buiten zijn. Het liefst doen we dit zo comfortabel mogelijk, en – eerlijk is eerlijk – het is een plus als we er daarbij ook nog een beetje leuk uitzien. En ja, we zijn wat kieskeurig: we willen niet

alleen natuurlijk tuinieren, we willen ook nog 'natuurlijk de tuin in'. We houden van een lage footprint, natuurlijke materialen en producten die ook nog met liefde zijn gemaakt. Niet te vinden? Wel hoor! Deze maand stellen wij je voor aan twee van onze favorieten.

Natuurlijke stappers

Deze schoenen zijn gevlochten van vlas. Ze hebben natuurrubberen zolen en er komt geen leer aan te pas. Said Belhadj is degene die achter deze prachtige, natuurlijke stappers zit. Er zijn exemplaren die je met gemak onder een (mantel)pak aan kan, maar wij gaan natuurlijk liever voor de schoenen die geschikt zijn om mee te tuinieren, en waarmee we direct door kunnen rennen naar kantoor. We kunnen na een aantal flinke tuinsessies stellen dat ze dat niet alleen prima overleven, maar ook dat we niet meer anders willen. Je koopt ze bij de winkel Puha in Utrecht, of online via www.raphia.nl (vanaf € 179).

Waterdrager

Kennen jullie dat ook? Dat je altijd voornemens bent dit keer wel voldoende water te drinken terwijl je compleet opgaat in het tuinieren, en toch altijd dorstig eindigt omdat je waterflesje tien struiken verderop staat? Dat overkomt je niet meer met deze fantastische fles. De buitenkant is gevlochten van maisplanten, en hebben een prachtig natuurlijk kleurverloop. De fles zelf is volledig gerecycled en het koord, waarmee je hem dus altijd bij je kan dragen, is zacht. Wij gaan gehydrateerd het warme seizoen in. Er zijn nog veel meer ontwerpen, die je koopt via www.darjamalesic.com (vanaf € 39).

Angelo Dorny

Tuinspecialist en schrijver Angelo Dorny (31) heeft niet minder dan 8 boeken op zijn naam staan, maar schreef niet eerder over zijn grote liefde voor kippen. Op zijn populaire Instagram-account en YouTube-kanaal inspireert hij dagelijks duizenden volgers met slimme tuintips en prachtige foto's van onder meer dahlia's, tomaten en uiteraard zijn kippen. [instagram.com/Angelo_Dorny](https://www.instagram.com/Angelo_Dorny)

Liefde voor kippen

Kippen in de tuin zijn goede afvalverwerkers: ze helpen je af van onkruidzaden, allerlei insecten en heel veel slakken. Maar het zijn vooral ook leuke, gezellige dieren. Tuin-specialist en auteur Angelo Dorny kan zich geen leven voorstellen zonder kippen. Zijn passie voor deze geweldige vogels deelt hij in zijn nieuwe boek *Liefde voor kippen*.

Ik weet nog dat we een gigantische haan hadden. Zo'n beest waarvan je denkt, is het een haan of een prehistorisch uitgestorven dier. Het zou zomaar gekund hebben. Het was een prachtig exemplaar, met staartveren zo kleurrijk dat menig fashion lover tegenwoordig jaloers zou zijn. Hij was zo indrukwekkend dat zelfs katten uit de buurt zich niet aan een bezoekje durfden te wagen. Sterker, ze liepen netjes met een boog rond de kippenren. Kon je het hen kwalijk nemen? Ik denk het niet. Maurice, dat was zijn naam, was toen groter dan ik en hij keek je altijd aan met zijn meest moordlustige blik.

Het leek alsof hij altijd kwaad was, klaar om zijn dames te beschermen. En dat deed hij dus ook. Een keer ging ik alleen de ren binnen en werd ik van achteren aangevalen. Met zijn lange sporen ging hij tekeer op mijn rug. Hij kreeg mij op de grond en was zo agressief dat hij me tot bloedens toe had toegetakeld. Mijn vader snelde te hulp en Maurice kreeg een welverdiende schop onder zijn veel te donzige kont. Gek genoeg heeft dat voorval geen indruk op mij gemaakt. Veel kinderen zouden er een trauma aan overgehouden hebben, maar ik kon het wel hebben. De volgende dag stond ik weer vol ongeduld te wachten

om eieren te rapen. Kippen hebben sindsdien een ietwat vreemde invloed op mij. Ik vind ze boeiend, heel erg mooi en een fijne toevoeging aan onze tuinen. Er is altijd beweging en ze staan je vol ongeduld op te wachten als je met lekkers komt aangelopen.

De echte passie ontstond pas toen ik een jaar of twaalf was. Mijn grootvader overleed en ik vond, na een periode van intens verdriet, troost in de tuin. Er waren op dat moment geen kippen meer, en dat vond ik dus niet kunnen. Mijn vader knutselde een kippenhok met ren in elkaar en we reden samen naar een fokker om een toompje op te halen. Een stel fluffy cochinkrielen weet ik nog.

Algauw volgden nog enkele rassen en voor ik het wist had ik een mini-kippenboerderij. Tot groot plezier van mijn moeder, die het niet zo had op alles wat een verenkleedje droeg. Maar de hobby was serieus, en ik mocht al snel een broedmachine kopen. Een klein ding hoor, goed voor zo'n acht krieleitjes. Ik had tegen die tijd al wel een broedse hen met kuikens gehad, maar het idee dat je het hele proces zelf in handen hebt en dat dan ook nog eens kunt volgen van dichtbij, deed mij stuiten van enthousiasme. Remember, ik was toen twaalf, bijna dertien jaar

jong. Ik verzamelde broedeitjes en een paar dagen later ging de stekker in het stopcontact. Ik weet nog zo goed dat die broedmachine ontzettend instabiel was. De temperatuur kreeg ik niet goed, die bleef niet constant en de vochtigheid ging alle kanten op. Dat ze dat ding zelfs een broedmachine mochten noemen verwondert mij nog steeds. Had men het gebruikt om brood te bakken, dan had je wellicht betere resultaten gehad. Maar, ik deed wat ik moest doen.

De eitjes draaide ik drie keer per dag, want een automatisch keersysteem was niet aan de orde. 21 dagen lang was ik op post, en keek ik op een stoel de kuikens uit hun ei. Alleen kwamen die maar niet. Maar ja, wat had je ook gedacht, met zulke schommelende temperaturen en luchtvochtigheid. Hoewel opgeven een begrip is dat niet aan mij is besteed, begon de moed mij toch een beetje in de schoenen te zakken. Dag 23 naderde en nog steeds was er niets te zien. Op dag 27 zei mijn moeder dat ik er na het avondeten toch maar eens mee moest stoppen. En ik kon haar geen ongelijk geven natuurlijk. Van schouwen had ik nog nooit gehoord en de kans dat die rotte eieren ooit weleens zouden exploderen was groot, heel groot. Maar toen, heel plots, gebeurde een klein kippenmirakel. We zaten aan tafel en opeens hoorde ik gepiep. Heel flauw herinner ik me nog, maar duidelijk gepiep.

Mijn ouders verklaarden me allebei voor gek. Wij horen niets, zeiden ze nog. Dat kon me helemaal gestolen worden, want ik hoorde het wel en dat was voldoende. Met een bang hartje ging ik kijken bij de broedmachine en uit het niets zag ik een zwart pluusje met een halve eierschaal op z'n kopje tevoorschijn komen. Ik riep zo hard dat zelfs de burens konden meegenieten van mijn enthousiasme. Er was een kuikentje, en ik had daarvoor gezorgd. Ik vond die gedachte onwerkelijk. Van de acht eitjes is er dus eentje na 27 dagen uit het ei

gekropen. Met alles erop en eraan, en vooral erg actief. Het kuiken werd Calimero gedoopt, want zo gaat dat natuurlijk, met kuikentjes die geboren worden met een eierschaal op hun veel te kleine kopje.

Hij mocht bij mij in de kamer slapen, in een bakje met een warmtelamp naast mijn bed. We waren onafscheidelijk. Als ik niet op school was waren we samen. Hij liep achter me aan, in huis en in de tuin. De band die we hadden was onwaarschijnlijk mooi. Calimero kwam zelf om knuffels vragen, was meestal te vinden op mijn schoot en kreeg af en toe een

hapje van tafel. Maar kleine kindjes worden groot, en dus moest hij naar buiten verhuizen. Hij kreeg een mooi hok en enkele dames ter beschikking, want moest het je nog niet zijn opgevallen, Calimero was een haantje. Een mengelmoes van krielrassen. Zo'n klein geval met een prachtige staart en pittig karaktertje. Hij was er meteen thuis en werd goed geaccepteerd door zijn dames. Elke ochtend, als ik net voor schooltijd alle dieren eten gaf, kwam hij mij vergezellen. Hij hoorde de achterdeur opengaan en vloog zonder pardon over het hek om mij te verwelkomen. Filmwaardig, ik verzeker het je. Na onze kleine wandeling ging hij netjes weer naar zijn dames.

Starten met kippen

Kippen hoeven inderdaad niet een paar keer per dag uitgelaten te worden, kunnen perfect de hele dag alleen zijn en hebben niet het emotionele verlangen om 's avonds bij je op schoot te komen liggen. Maar ze hebben wel zorg nodig. Elke dag, weer of geen weer, water geven en van eten voorzien, liefst wekelijks het hok schoonmaken, bereid zijn de kosten van de dierenarts te betalen als een van de dieren ziek wordt, het zijn maar enkele van de verantwoordelijkheden die erbij horen. We kijken vaak naar honden en katten die gedumpte worden, maar kippen zijn helaas ook het slachtoffer van – soms – goedbedoelde voornemens. Wees enthousiast, blij, euforisch zelfs. En kijk uit naar dat gratis eitje. Maar overweeg de voor- en nadelen, dat voorkomt straks een hoop problemen.

■ LIEFDE VOOR KIPPEN

ISBN: 9789464041422

Uitgever: Fontaine Uitgevers

Pagina's: 288 **Prijs:** €27,99

Wil je meer van Angelo's fantastische tips? In dit heerlijke boek steekt Angelo de liefde voor 'zijn dames' niet onder stoelen en banken. Hij vertelt je alles wat je moet weten over het houden van kippen, brengt verhalen uit zijn tuin en laat je kennismaken met de dames die hem bijna dagelijks van een kakelvers eitje voorzien.

Blijburen

Tenzij je op het platteland woont en buren niet meteen hinder ondervinden van kippen, is het raadzaam om je directe buren in te lichten over je plannen. Vooral in een kleine stadstuin, waar alles nogal dicht op elkaar

zit, is dat een goed plan. Wettelijk gezien ben je dat niet verplicht, maar goede afspraken maken goede vrienden – of in dit geval buren. Beloof hen bijvoorbeeld af en toe wat eitjes, dan delen ze mee in de vreugde.

Red een legkip

Voor ik je helemaal onderdompel in de wondere wereld van kippenrassen, vind ik het belangrijk om het over 'Red een Legkip' te hebben. Deze organisatie, zowel in België als Nederland, zet zich in om legkippen uit de industrie een tweede kans te geven. Omdat dergelijke dieren na amper één jaar al worden geslacht en er vaak zo erg aan toe zijn, is het goed dat organisaties als deze in het leven werden geroepen. Heb je dus een plekje in de tuin en ben je bereid een dierenarts in te schakelen als je dieren ziek worden, check dan zeker www.redeenlegkip.be en www.redeenlegkip.nl voor meer informatie. Je kunt de organisatie ook op afstand steunen en een kip adopteren. Je schenkt dan maandelijks een bedrag om het dier op locatie een zo goed mogelijk resterend leven te geven.

Vrijheid blijheid: kan een kip los in de tuin?

Hoe meer ruimte je een kip kunt geven, hoe blijer ze wordt. Dat spreekt voor zich. Heb je een grote ren, prima, maar is de plaats beperkt, dan kan vrij scharrelen in de tuin een oplossing bieden. Bedenk alleen dat met name grote en middelgrote hoenders vaak de neiging hebben om alles op te eten en om te woelen. Ze kunnen lelijk huishouden in borders en plantvakken. Zeker in

een moestuin zijn ze meedogenloos. Ook krieltjes kunnen flink omwoelen, al zijn er rassen die dat niet of nauwelijks doen. Chabo's zijn aan te raden en ook Ukkelse baardkriel en Nederlandse sabelpootkrielen zijn braafjes vanwege hun korte, soms bevederde pootjes.

Beplanting in de ren: alleen maar voordelen

Een kippenren hoeft geen kale bedoening te worden. Door de ren min of meer in te richten zoals je een tuin aanpakt, zorg je voor meer hoekjes en kantjes waar ze zich bezig kunnen houden. Planten en struiken zorgen daarnaast voor structuur. En, misschien nog wel

belangrijker, ze geven de broodnodige schaduw op de warmste momenten. Soms bieden ze zelfs bescherming tijdens regen. Maar welke bomen en struiken zijn geschikt, en welke planten houd je beter uit de buurt omdat ze giftig zijn?

Kruidachtige begroeiing

- Lavendel
- Hemerocallis (daglelie is eetbaar)
- Munt (enthousiaste groeier die altijd terugkomt)
- Smeerwortel
- Netels
- Aardpeer (kan perfect, maar opkomende scheuten moeten eerst worden beschermd)

- Zonnebloemen (idem als bij aardpeer)

Bomen

- Appel- en perenbomen (laag- of hoogstam)
- Sierappel
- Meelbes
- Walnoot (grote boom, maar zeer geschikt wanneer je er de plaats voor hebt)
- Kersen- en pruimenbomen

- Moerbeï
- Lijsterbes
- Berk
- Beuk
- Linde
- Wilg
- Paardenkastanje
- Spar

Struiken

- Vlinderstruik
- Krentenboompje (Amelanchier)
- Vlier
- Brem
- Sering
- Ligustrum
- Mahonia

- Klimop (bladeren zijn giftig, maar kippen eten er niet van)
- Spiraea
- Mispel
- Vuurdoorn
- Sleedoorn
- Weigelia
- Kweeper

Niet doen, giftig

Een (niet compleet) overzicht van planten die je het liefst uit hun buurt houdt.

- Blauweregen
- Goudenregen
- Monnikskap
- Taxus
- Wonderboom
- Jacobskruiskruid
- Lathyrus (vooral oppassen voor hun zaden, die zijn heel giftig!)
- Oleander

- Bladeren van aardappelen en tomaten (familie van de Solanaceae)
- Adelaarsvaren
- Ridderspoor
- Azalea
- Vingerhoedskruid
- Lupine
- Bloembollen (bloem, blad en bol)
- Eik (eikels en bladeren)
- Rabarber
- Buxus
- Stinkende gouwe

JOUW SNOEI- MAAND

Snoei snelgroeïende seringen na de bloei. **Arit Anderson** laat je zien hoe je dat doet.

Hoe komt het toch dat ons hart zich vult met blijdschap wanneer we in mei naar de tuin kijken? Misschien doordat het weelderige loof van de pioenrozen, de spirea's en de paarse waas van de sering allemaal vechten om onze aandacht?

Het wordt warmer en lichter, waardoor er van alles gaat groeien en er zijn verschillende planten die nu baat hebben bij een snoeibeurt. Maar controleer voordat je aan de slag gaat de planten op vogelnesten die nog in gebruik zijn en stel zo nodig het snoeien uit.

Vroegbloeiende struiken bloeien op hout van verleden jaar. Als je die nu snoeit, dan hebben de takken van dit jaar genoeg tijd om te rijpen en zich voor te bereiden op de bloei van volgend voorjaar.

Een sering kun je het beste snoeien zodra hij is uitgebloeid. Kop de bloemhoofden en breng de struik in vorm. Doe dit nu, dan is de kans klein dat je bloemknoppen voor volgend voorjaar weghaalt, wat wel kan gebeuren als je later in het jaar snoeit.

Groenblijvende haagplanten, zoals buxus, mag je eind mei knippen. En groenblijvende struiken groeien beter als je alle dode, beschadigde en zieke scheuten verwijdert. Maar wacht wel totdat alle risico op vorst is geweken.

Verwijder verwelkte bloemen na de bloei, dan vormt de sering deze zomer de knoppen voor volgend jaar.

Verbeter de vorm

Door een sering vlak na de bloei te snoeien, houd je de struik in vorm zonder de bloei van volgend jaar in gevaar te brengen. Gebruik een snoeizaag of takkenschaar en verwijder de dikkere dode of beschadigde takken.

Andere planten om nu te snoeien

Mei is een drukke tuinmaand, maar probeer toch tijd uit te trekken voor de snoei van planten die daar echt baat bij hebben. Daar pluk je volgend jaar de vruchten van.

CHOISYA Verwijder door vorst beschadigde takken uit deze groenblijvende struik en kort de zijscheuten in om de vorm te verbeteren.

SCHIJNAUGURK Een snelgroeende *Akebia quinata* houd je binnen de perken door na de bloei de langere scheuten te verwijderen.

LAURIERKERS Snoei nu, dan hebben de scheuten tijd om af te harden. Maak de struik lager en dun de takken uit, zodat de plant meer licht en lucht krijgt.

HIBISCUS Dun dichtgegroeide delen van hibiscus, of althaeastruik, uit en verwijder takken die de vorm uit balans brengen.

Niet nu snoeien

Vlier staat op het punt te bloeien, dus stel de snoei uit.

Hanteer de snoeischaar niet overijverig. Snoeien op het verkeerde moment verhoogt het risico op schade.

X SAMBUCUS Als je een vlier nu snoeit, verwijder je de bloemknoppen voordat ze de kans hebben gehad te bloeien. Snoei deze struik eind winter, wanneer hij in rust is.

X PRUNUS SERRULA Wacht tot midden zomer met de snoei van de Tibetaanse sierkers. Als je te vroeg snoeit, kan de schors afsterven.

X CHIMONATHUS Winterzoet (of meloenboom-pje) heeft alleen eind winter, na de bloei, een lichte snoeibeurt nodig. Na een drastische snoei stopt hij waarschijnlijk een paar jaar met bloeien.

Syringa vulgaris snoeien

Sering is een prachtige struik met mooie, geurende bloemen. Maar als je hem niet snoeit, produceren de oudere, lange takken steeds minder en kleinere bloemen, en alleen aan de uiteinden, waar je ze nauwelijks ziet (en ruikt). Door een sering elk jaar na de bloei te

snoeien, vormt zich een sterk gestel waaraan jonge takken ontspruiten. Het is belangrijk om de bloemhoofden na de bloei te koppen tot op twee nieuwe scheuten, zodat de plant 's zomers genoeg tijd heeft om jonge bloemknoppen voor volgend voorjaar te ontwikkelen.

Snoei sering om nieuwe scheuten te stimuleren die rijk zullen bloeien.

Stap voor stap

1 Beoordeel je struik. Identificeer dode, beschadigde en zieke takken, die je eerst moet weghalen. Gebruik voor takken die dunner zijn dan 1 cm een snoeischaar en voor dikkere een takkenschaar.

2 Open het midden van de plant: dun dichtgegroeide delen uit en verwijder naar binnen gerichte takken. Hierdoor kan de lucht door de plant circuleren, waardoor het risico op ziekten vermindert.

3 Verwijder kruisende takken. Deze schuren tegen elkaar aan, waardoor ziektekiemen de plant kunnen binnendringen. Een takkenschaar met lange stelen is handig voor plekken met weinig bewegingsruimte.

4 Knip ten slotte alle kleinere dode twijgen af en verwijder achtergebleven verwelkte bloemhoofden om de plant te fatsoeneren. Door het koppen voorkom je dat de struik energie verspilt aan zaadvorming.

Ook zo snoeien

Verschillende andere populaire struiken kun je in deze tijd van het jaar op dezelfde manier snoeien. Weigela, eenmaal volwassen, kan elk jaar na de bloei worden gesnoeid, maar volg daarbij wel de groeiwijze en vorm van de struik. Rode bes (*Ribes*) reageert goed op een jaarlijkse snoeibeurt, want die stimuleert een rijkere bloei en krachtiger groei. Snoei meteen nadat de laatste bloemen zijn verwelkt en verwijder een derde van de takken. Begin met de oudste.

Zorg dat je tijdens het snoeien beschermende kleding draagt.

Veiligheidstip

Het is belangrijk om tijdens het snoeien de juiste veiligheidsuitrusting te gebruiken. Denk aan:

- Stevige handschoenen om je handen te beschermen tegen doornen, ruwe takken, puntige twijgen en irriterend sap.
- Veiligheidsbril om je ogen te beschermen als de plant is dichtgegroeid of als je in het midden van een struik moet snoeien.
- Veiligheidshelm wanneer je takken boven je hoofd of hoog in een struik of boom snoeit.

Syringa vulgaris

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Bloei												
Snoei												

VOLGENDE MAAND Geef je planten de 'Chelsea chop'.

Vraag & Antwoord

In iedere tuin loop je wel eens tegen een vraag op – van vragen over plagen, ziekten en de beste planttijd tot het kweken van nieuwe soorten. Wij geven antwoord.

Hoe herken ik schade door taxuskevers en wat doe ik ertegen?

Wanneer bepaalde planten, zoals sleutelbloemen, verschrompelen in hun bloempotten, til de kluit dan even omhoog en kijk eens naar het wortelstelsel. Als je plant haast geen wortels meer heeft, is dat een klassiek teken dat hij wordt geteisterd door de taxuskever – of beter gezegd: de larven. Die snacken onder de grond lekker hun favoriete maaltje weg.

Graaf dus even in de grond en kijk of je daar de cremekleurige larven met roestkleurige kopjes tegenkomt. De oplossing is niet leuk maar wel eenvoudig: gooi de grond en de aangetaste plant weg, maak de pot schoon en begin opnieuw.

Taxuskevers en zijn verwanten vallen planten in de kas en enkele favorieten buiten aan, zoals aardbeien en andere vruchten, rododendrons en sleutelbloemen (*Primula*). De kevers leggen eitjes in voorjaar en zomer, waaruit larven komen die uitgroeien tot volwassenen die nog meer eitjes leggen (bijna alle taxuskevers zijn vrouwtjes). Let op hapjes die uit blad worden genomen en verwelkte planten met wortelschade. Is de aantasting ernstig, koop dan aaltjes om ze te bestrijden. Kippen eten ze ook, dus als je die tussen je planten kunt laten scharrelen: des te beter. Tot slot houden taxuskevers niet van tomaten, bieslook en andere looksoorten. Zet die dus in de buurt van gevoelige planten om de kever weg te houden.

V Wat is de oplossing voor taxuskevers in geraniumpotten?

A Het beste kun je de potgrond van gevoelige planten elk jaar vervangen. Is je plant al aangetast, bestrijd de larven dan met aaltjes in het voor- en najaar. Neem voor de zekerheid ook stekjes van je geraniums. Als de plant het niet overleeft, heb je in ieder geval nieuwe planten waarmee je opnieuw kunt beginnen.

TIP

Volwassen taxuskevers verstoppen zich overdag. Schud aan je planten met een stuk papier eronder om ze te vangen.

V Welke eetbare planten kan ik in mijn minikas kweken?

A In een kleine kas kun je vaak geen hoge planten kweken, al helemaal niet als de kas voorzien is van schappen. Gelukkig zijn er ook veel laagblijvende groenten. Wat te denken van laagblijvende peperplanten? Ze zijn te vinden in allerlei kleuren, vormen, smaken en niveaus van pittigheid. Ook zijn er kleine tomatenstruiken verkrijgbaar, of zelfs miniatuurversies voor hangmanden, zoals tomaat 'Tiny Tim'.

Heb je wat meer ruimte, dan is een echte aanrader het kweken

van meloenen. De vruchten zijn heerlijk als je ze volledig gerijpt van hun ranken plukt. Je kunt de plant in de kas laten groeien en naar buiten laten groeien. Watermeloenen zijn ook mogelijk, maar niet eenvoudig. Want zelfs onder de beschutting van een kas hebben ze een lange, hete zomer nodig. Beide soorten meloenen moet je in een kuip of grote pot planten, dus wellicht moet je de schappen hiervoor ook verstevigen.

Een andere exotische optie is gember. Koop gewoon bij de

Pepers zullen in de warmte van een kleine kas veel vruchten produceren.

In de beschutting van een kas kun je het hele jaar sla kweken.

lokale toko een stuk gemberwortel met een paar 'ogen' en plant hem in een pot. Andere smaakmakers zijn kruiden zoals oregano (wilde marjolein) en basilicum. Die houden allebei van warmte en zullen in een kas goed groeien.

Een ander voordeel van een kleine kas is dat je het hele jaar groenten binnen kunt opkweken, om ze vervolgens uit te planten wanneer het buiten warm genoeg is. Vervolgens gebruik je de ruimte die is vrijgekomen in de kas weer om in potten gewassen te kweken die baat hebben bij de

extra beschutting. Dat zijn onder andere diverse soorten pluksla, kleine wortelsoorten en bieten en laagblijvende tomaten. Als je op deze manier sla kweekt, heb je nog een voordeel: de bladeren blijven schoner, omdat er bij regen geen modder opspat.

Als het mogelijk is, kun je ook een plank verwijderen om toch hogere planten kwijt te kunnen. Maar pas wel op: het kan goed heet worden in een kas, dus bescherm je planten altijd tegen verbranding door te fel zonlicht en geef bij warm weer dagelijks water.

V Waarom zijn de knoppen van mijn narcissen dit jaar niet open gegaan?

A Als deze narcissen normaal gesproken wél elk jaar bloeien, is er dit groeiseizoen waarschijnlijk een probleem geweest met de weersomstandigheden. Overmatig veel regen kan bijvoorbeeld schimmelinfecties een kans geven. Ook rozen kunnen hier last van hebben, met als gevolg dat de knoppen dicht blijven. Helaas kun je niet veel aan het weer doen. Verwijder wel de bloemstengels van de

aangetaste planten, zodat de schimmelsporen zich niet verder kunnen verspreiden.

Het tegenovergestelde weer kan echter ook problemen veroorzaken. Als het erg droog is tijdens de bloeiperiode, zullen de knoppen trager of soms zelfs helemaal niet openen. Heb je langdurig droogte in het voorjaar, geef de bollen dan wat extra water. Dan bloeien ze volgend jaar als vanouds.

Laat je narcissen in het voorjaar niet uitdrogen, want dan bloeien ze minder goed.

V Het blad van mijn laurier is bruin geworden. Herstelt dat nog?

A Bruin blad aan je laurier betekent meestal één van twee dingen: het blad is uitgedroogd door erg koude wind in de winter of hij heeft last van echte meeldauw. In het geval van windschade zal de boom overleven zolang de wortels niet zijn uitgedroogd. Het is mogelijk dat het beschadigde blad eraf valt, maar daarachter ontstaat weer nieuwe aanwas. Je kunt testen of er leven zit in de takken door een stukje bast van een twijg weg te krabben. Is het daaronder groen en vochtig, dan zal je boom zich wel herstellen.

Bij echte meeldauw zal je boom waarschijnlijk ook overleven. Je kunt dan het beste de takken waaraan het aangetaste blad zit terugsnijden. Er zal dan weer nieuwe, gezonde groei ontstaan. Zorg er verder voor dat je boom voldoende water krijgt, om nieuwe problemen met meeldauw te voorkomen.

Knip het beschadigde blad van de laurier weg om nieuwe groei te stimuleren.

Het sterke *Armeria maritima* 'Splendens' kan overleven in zeer kleine hoeveelheden grond.

V Wat groeit er in gaten langs de rand van een stuk beton?

A Voor dit soort plekken heb je echte overlevers nodig. Dat zijn vooral rotsplanten en kustplanten. Die hebben vrijwel geen ruimte nodig om toch te kunnen groeien en een scheurtje in gesteente is vaak al genoeg. Een droogte-tolerante bodembedekker zoals

kruipijm (*Thymus praecox*) is een leuk plantje voor een dergelijke plek. Ook Engels gras of strandkruid (*Armeria maritima*) is een goede keuze. De kleine pollen hiervan worden niet hoger dan 20 cm en fleuren de betonvlakte op met mooie, roze bloemen.

V Hoe krijg ik mijn paradijsvogelbloem aan het bloeien?

A Om te beginnen moet de paradijsvogelbloem (*Strelitzia reginae*) een bepaalde leeftijd hebben bereikt voordat hij kan bloeien. Van zaailing tot bloeiende plant moet je zeker een jaar of zeven geduld hebben!

Maar de meeste planten die in tuincentra worden verkocht, zijn nog klein en vaak niet ouder dan twee jaar. Die zijn nog lang niet rijp genoeg om te bloeien. Je kunt dus opgelucht ademen: het ligt niet aan jouw groene vingers dat de plant nog niet gebloeid heeft.

Paradijsvogelbloemen komen oorspronkelijk voor in Middellandse Zee-achtige klimaten in zuidelijk Afrika en ze houden van veel zonlicht. Om de kans op

De bloemen van de flamboyante *Strelitzia reginae* maken het lange wachten dubbel en dwars waard.

bloemen te vergroten, zet je de plant dus in de volle zon – bij een raam of in een serre. Geef hem goed afwaterende grond en laat de pot zich flink opvullen met wortels. Als de plant in een wat krappe pot staat, zal hij graag bloeien zodra hij er klaar voor is.

V Waarom smaakte mijn enorme druivenoogst bitter?

A Als je druivenrank van goede kwaliteit is en op een goede plek in de zon staat, dan heb je waarschijnlijk te veel vruchten laten rijpen. Als je te veel trossen probeert te laten rijpen, moet de energie van de plant over al die vruchten verdeeld worden. En dat komt de rijping (en dus de smaak) niet ten goede. Verwijder driekwart van alle trossen zodra de vruchten de grootte van een speldenknop hebben. Het klinkt rigoreus, maar dan kun je straks wel genieten van een geweldige smaak.

V Wat is het geheim voor het kweken van grote knolselderij?

A Knolselderij is niet makkelijk te kweken. De planten doen het goed in rijke, zware kleigrond met een hoge grondwaterspiegel. Je kunt ze ook kweken in grote kuipen die je zeer nauwgezet voedt en bewaart. Zaai de planten bijtijds binnen voor met genoeg warmte. Vreemd genoeg is het ook goed voor de groei van de knol als je midden in de zomer enkele van de oudste bladeren verwijdert.

Knolselderij heeft veel vocht en rijke grond nodig om groot te worden.

V Welke groenblijvende heester bloeit in een balkonbak?

A Dat is een lastige vraag, want de meeste groenblijvende struiken bloeien pas wanneer ze een bepaalde grootte hebben bereikt. Een balkonbak biedt nou eenmaal weinig ruimte om groot genoeg te worden. Toch zijn er een paar mogelijkheden. Bontbladige grote maagdenpalm (*Vinca major* 'Variegata') produceert bloemen aan lange stengels met blad die mooi afhangen over de randen. Schildzaad (*Aurinia saxatilis*, ook verkocht als *Alyssum saxatile*) vormt bollen van zilverkleurige, donsachtige blaadjes en wordt in het voorjaar bezaaid met groepjes lichtgele bloemen.

Laat *Vinca major* 'Variegata' over de randen van een balkonbak hangen.

Nog een groenblijver met zilverkleurig blad, is heiligenbloem of cipressenkruid (*Santolina chamaecyparissus*). Deze plant krijgt kleine, gele bloemetjes in de zomer. Compacte struikveronica (*Hebe*) is ook geweldig. Sommige soorten hebben gekleurd blad en takken, terwijl andere bloemen krijgen.

Tot slot is muurfijnstraal (*Erigeron karvinskianus*) een uitstekende keuze als je de hele zomer kleine, roze madeliefachtige bloemetjes wilt. Het is een vaste plant en geen echte groenblijver, maar in zachte winters behoudt hij soms zijn blad.

De compacte *Rhododendron* 'Pleasant White' is ideaal voor in een grote pot.

V Welke schaduwtolerante struiken kan ik in potten planten?

A De eerste struik die in ons opkomt, is natuurlijk de rododendron! Er zijn ontzettend veel soorten van deze prachtstruik verkrijgbaar, dus je kunt vast wel een geschikte soort naar jouw smaak vinden.

Er zijn meerdere redenen waarom een 'rodo', zoals we hem hier liefkozend noemen, een goede keuze is. Ten eerste is het van nature een bosplant die houdt van schaduwrijke plekken. Ten tweede is, zoals gezegd, de keuze enorm – niet alleen qua kleuren, maar ook wat betreft formaat. Er zijn bijvoorbeeld dwergrododendrons verkrijgbaar die het goed doen in een pot. De bloemen trekken bovendien bestuivende insecten aan.

Tot slot, rododendrons houden van zure grond. Dus als jouw grond niet zuur is, heb je dankzij potten toch de kans om van deze mooie groenblijvende struiken te genieten.

Maak bladaarde om de structuur van de grond te verbeteren en water beter vast te houden.

V Mijn groenten doen het prima met wat extra voeding. Is het verbeteren van de bodem nog wel nodig?

A In gewone grond zal in eerste instantie alles wel goed groeien, maar op een gegeven moment zullen de voedingsstoffen op zijn. Ook mest die je toevoegt, zal snel opgebruikt zijn – of weggespoeld door de regen.

Maar het verbeteren van de bodem gaat niet alleen over voedingsstoffen. Plantenwortels hebben ook een goede bodemstructuur nodig. En die verbeter je door organisch materiaal (ofwel humus) toe te voegen. Zo help je de grond om water beter vast te houden en te voorkomen dat voedingsstoffen te snel wegspoelen.

De traditionele manier om de bodem te verrijken, is door het toevoegen van goed verteerde stalmest. Hierin zitten zowel voedingsstoffen als organisch materiaal. Nou heeft niet iedereen de beschikking over stalmest, maar compost werkt ook prima. En ook bladaarde (gemaakt van gevallen herfstbladeren die lang genoeg in een zak hebben kunnen verteren) is goed spul. Tot slot heeft je grond ook baat bij houtas (van hout in de open haard) of eventueel wat kalk.

V Ik heb klaver in mijn gazon. Is dit schadelijk?

A Klaver ontstaat vaak in gazons wanneer het gras te weinig stikstof krijgt. Of je dat een probleem vindt, is aan jou. Klaver is namelijk ook een goede bodembedekker en de bloemen trekken allerlei nuttige insecten aan. Ga maar eens observeren: je zult zien dat de bijen dol zijn op de klaverbloemen!

Wil je liever geen klaver, bemest en belucht je gazon dan voldoende en maai het gras regelmatig. Wil je meer natuur naar je tuin lokken, laat de klaver dan lekker met rust.

V We willen een speciale herdenkings-kerzenboom stekken. Kan dat?

A We vinden het heel jammer, maar de kans dat stekken van een kerzenboom (of van andere steenvruchten) zullen wortelen, is erg klein. De gebruikelijke methoden van het maken van houtstekken lijken gewoon niet te werken. Je zou natuurlijk kunnen proberen om in de zomer een stek van zacht hout te maken die je in een verwarmde, vochtige kweekbak zet. Maar ook bij deze

methode is de kans van slagen erg klein.

Wat je wel kunt proberen, is een speciale manier van afleggen: marcotteren in de lucht. Deze methode werkt bij vrijwel elke plant. Je verwondt hiervoor een jonge twijg, waarna je de wond bedekt met vochtig mos of kokosvezels. Houd alles bijeen met wat plastic. Dit voorkomt ook dat het mos of de kokosvezels uitdrogen.

Voor deze methode heb je wel veel geduld nodig. Heb je dat niet, vraag dan aan een kweker of een vaardig tuinier of ze een stuk van je boom kunnen enten op een nieuwe onderstam. Heb je een jong boompje dat is gegroeid uit het zaad van de huidige boom, dan kan die ook als onderstam dienen. De geënte boom is dan nog nauwer verwant aan de oorspronkelijke boom.

Verbeter de drainage en zorg voor minder schaduw – of leer te houden van mos.

V Er zit veel mos in mijn gazon. Moet ik dat verwijderen voor ik zoden met wilde bloemen leg?

A Het feit dat er veel mos in je gazon zit, verklapt dat de vruchtbaarheid al vrij laag is. Dat is goed nieuws, want wilde bloemen doen het beter op arme grond. Maar mos houdt ook van schaduw en veel vocht, en dat is juist het tegenovergestelde van wat wilde bloemen willen. Je kunt echter de drainage verbeteren door een 5 cm dikke laag scherp zand over de grond te verspreiden na het verwijderen van de oude zoden.

Schaduw is een lastiger verhaal, want je kunt niet altijd voor meer zon zorgen op schaduwplekken. Het is beter om de bestaande situatie te omarmen en bijvoorbeeld een prachtige mostuin te creëren, zoals in Japanse tuinen. Om meer mos te krijgen, maai je het gras zo kort mogelijk en bemest en verticuteer je het gazon niet meer.

Kersenbomen stekken heeft zelden kans van slagen. Daarom worden ze meestal geënt.

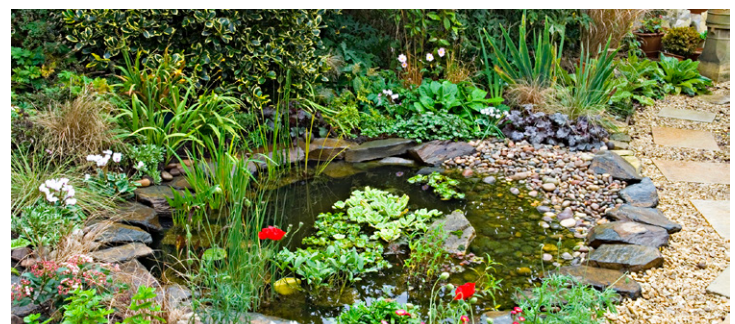
V Welke vijverplanten zijn goed voor in mijn natuervijver?

A Goed dat je een natuervijver hebt! Een vijver is namelijk niet alleen mooi, maar ook erg belangrijk voor veel dieren. En met de juiste vijverplanten kun je ze nog beter helpen.

Er zijn vijf typen vijverplanten die je kunt combineren in en om je vijver: drijfplanten, zuurstofplanten, planten voor diep water, planten voor de oever en moeras-

planten. Met een combinatie van deze planten zorg je ervoor dat je vijver gezond blijft en trek je veel uiteenlopende dieren aan.

Goede zuurstofplanten zijn hoornblad (*Ceratophyllum demersum*) en waterviolier (*Hottonia palustris*). Voor drijvende planten kies je bijvoorbeeld kikkerbeet (*Hydrochorus morsus-ranae*) en krabbenscheer (*Stratiotes*

aloides). En Kaapse waterlelies (*Apongeton distachyos*) zijn uitstekende diepwaterplanten.

Langs de waterkant is de keuze groot, afhankelijk van hoe vochtig die standplaats is. Grote

kattenstaart is bijvoorbeeld een goede keuze die ook voor veel dieren ontzettend aantrekkelijk is. En planten zoals de dotterbloem (*Caltha palustris*) zijn prima schuil- en broedplaatsen.

Inspiratie

Mis je kleur in de tuin? Is je tuin net niet die beschutte plek die je voor ogen had? Elke maand lees je hier alles over slimme tuinontwerpen, mooie bloeiers en tips om van je tuin een paradijs te maken.

In deze rubriek

- 58** Schitteren in de schaduw
- 63** Alles over de *Monstera*
- 68** Geur en kleur in de pluktuin met *Lathyrus*
- 73** Maak een stijlvolle minivijver
- 77** Vingerhoedskruid voor elke tuin
- 81** Vergroot je tomatenooft
- 84** Kletsen over de cactus
- 89** Inheemse held: smeewortel
- 90** Bomvolle bakken met groenten

p. 58

p. 81

p. 84

p. 90

Schitteren in de schaduw

Schaduwplekken in de tuin kunnen blikvangers worden. Maak van donkere hoeken lichtpuntjes door te kijken hoe de natuur dat doet, aldus **Carol Klein**.

In een schaduwrijk deel van Glebe Cottage zette Carol planten die houden van schaduw en bosachtige omstandigheden.

“Schaduw-
rijke plaatsen
zijn vredig,
maar ook
geheimzinnig
en magisch.”

We hebben nog steeds een bordje, goud op zwart gekalligrafeerd, voor een van onze tuinen op de Chelsea Flower Show. Er staat op: "Iedereen heeft wel wat schaduw in zijn tuin. We zouden dit niet als een probleem moeten zien, maar als een kans om er een paar van de mooiste planten ter wereld te laten groeien."

De meeste tuiniers hebben wel ergens in hun tuin te kampen met schaduwrijke omstandigheden. 'Te kampen met' is echter niet de goede uitdrukking. Het is eerder: 'boffen dat ze schaduwrijke omstandigheden hebben'.

Met name op het noordelijk halfrond, waar enorme gebieden bedekt zijn met bossen, is schaduw van loofbomen heel gewoon. Je hoeft alleen maar naar die gebieden te kijken om te begrijpen welke planten het goed zullen doen onder je eigen bomen en heesters en in je eigen donkere hoekjes!

Schaduw in de tuin wordt vaak veroorzaakt door bomen en struiken, maar niet alleen daardoor. Ook gebouwen (het huis, andere gebouwen, de garage) en muren, schuttingen en hagen werpen vaak een schaduw. Soms staat de schaduw er de hele dag en soms beweegt hij mee met de zon. Wat ook de oorzaak van schaduw is, de natuur leert ons dat we voor inspiratie moeten kijken naar planten die zich thuis voelen tussen de bomen. Dergelijke planten zullen zich bij vergelijkbare omstandigheden in onze eigen tuin ook thuis voelen.

Ook al zijn er in de loop der jaren veel bosgebieden verdwenen, dat wil niet zeggen dat we niet meer kunnen genieten en leren van de wilde bloemen, varens, heesters en bomen die oorspronkelijk deel van uitmaakten van deze plekken. Op een steenworp afstand van Glebe Cottage fonkelen bijvoorbeeld sleutelbloemen in de hoge berm en dansen massa's wilde narcissen (*Narcissus pseudonarcissus*). Kort daarna verschijnen de sierlijke bosanemonen, die de zon volgen op haar baan langs de heldere voorjaarshemel. Weer later verdringen zich de wilde hyacinten, nog blauwer dan de lucht, in de berm en bossen.

De natuur als inspiratiebron

De planten die ik zojuist noemde zijn mee-geëvolueerd met hun schaduwrijke habitat. In onze tuinen wordt de meeste schaduw door de mens gecreëerd, bijvoorbeeld door een schuur te bouwen of een paar bomen te planten. Maar zolang er aarde is, gelden zelfs in die door de mens gemaakte omgeving de wetten van de natuur. De grote, opzichtige planten in zonnige borders zouden hier weggewijnen, maar de subtiele planten die van oudsher in het wilde woud, de schaduwrijke berm of langs de bosrand groeien, voelen zich er thuis en zullen er, als je goed voor ze zorgt, hun eigen wereld scheppen.

We zijn allemaal wel gehecht aan een bepaald soort omgeving. Mijn moeder hield van bergtoppen met een beukende wind, anderen houden van de kust met de geur van zilt en zeewier, en golven die voortdurend komen aanrollen en zich weer terugtrekken. Zelf ben ik het liefst diep in de bossen, omringd door varens en mossen en het gezang van vogels die de opkomst of ondergang van de zon aankondigen. Schaduwrijke plaatsen zijn vredig, maar ook geheimzinnig en magisch.

Bomen

1

Struiken

2

Vaste planten

4

5

Schaduw-planten

Er is keuze in overvloed als je planten zoekt voor je eigen schaduwrijke plekken. De planten die je kunt gebruiken, variëren afhankelijk van de hoeveelheid licht en dus ook schaduw die ze krijgen. Van het bladerdek naar de grond is er steeds minder licht beschikbaar, en dat is iets om rekening mee te houden bij het kiezen van planten. Er zijn weliswaar planten die ertegen kunnen als ze vrijwel geen licht krijgen, maar dat zijn er niet veel.

1 *Acer palmatum* 'Osakazuki'

Een boom planten waar je al schaduw van een gebouw hebt, zorgt weliswaar voor nog meer schaduw maar ook voor een meer natuurlijke sfeer. In hun natuurlijke habitat groeien Japanse esdoorns onder het bladerdak van woudbomen.

Hoogte x Breedte 4 m x 3 m

2 *Philadelphus cornarius* 'Aureus'

Een van zijn bijnamen, schijnsinaasappel, dankt deze makkelijke heester aan de zoete, naar oranjebloesem geurende bloemen. In de herfst heeft hij warmgouden bladeren. Het gebladerte verschroeit in de volle zon, maar komt in de schaduw tot zijn recht.

H x B 2,5 m x 1,5 m

3 *Skimmia* 'Kew Green'

Alle skimmia's houden van schaduw en licht zure grond – en die vind je vaak onder het loof van bomen. 'Kew Green' heeft glanzend, wintergroen blad en in het voorjaar geurende, lang bloeiende, roomkleurige bloemen waar bijen dol op zijn.

H x B 1 m x 1,5 m

4 *Lamprocapnos spectabilis* 'Spring Morning'

Het gebroken hartje (ook bekend als *Dicentra*) is nauw verwant aan de papaver. De malse, jonge uitlopers ademen een en al lente en openen zich snel tot varenachtig, geveerd blad. De witte, zachtroze of karmozijnrode bloemen doen denken aan medaillons en bungelen in trosjes aan hun stengel.

H x B 30 cm x 45 cm

5 *Lamium orvala*

De dovenetel is een prachtige plant die de schaduwhoekjes van de tuin een sprankje mysterie meegeeft. De donkere blaadjes, met hun kastanjebruine onderkant, komen al in februari uit de grond tevoorschijn. Tegen mei dragen ze kransen van matpaarse bloemen, elk met een eigen lip – de landingsplaats voor bestuivende insecten.

H x B 50 cm x 50 cm

6 *Helleborus* x *hybridus*

Helleborussen zijn enorm populair – en terecht! Ze zijn ideaal voor gevlekte schaduw en voedingsrijke grond. Het aantal hybriden lijkt oneindig en er komen steeds nieuwe bij. Variëteiten met gele en bleke bloemen komen in de schaduw het best uit de verf.

H x B 45 cm x 45 cm

7 *Epimedium* 'Amber Queen'

Dit is een prachtige elfenbloem – de okerkleurige bloemen lichten op door vier gele bloemblaadjes met bronskleurige sporen. Als de opvallende bloemen helemaal open zijn, lijken ze op een mysterieus insect.

H x B 45 cm x 60 cm

Als we willen dat onze planten datzelfde gevoel opwekken, moeten we proberen de omstandigheden van die plaatsen na te bootsen. Gebruik daarbij voor elke hoogte – van laag bij de grond tot het bladerdak – planten die daar gedijen. Bomen en heesters spreiden hun wortels onder de grond net zover uit als de takken erboven. Veel planten hebben strategieën ontwikkeld om te overleven onder deze omstandigheden. En ook als ze niet hoeven te concurreren met boomwortels, zullen die planten het in zo'n omgeving goed doen.

Je ondergroei planten

Het ondergrondse is het rijk van de bloembollen – narcissen, sneeuwkllokjes en boshyacinten wurmen zich tussen de boomwortels. Veel bollen hebben samentrekkende wortels, die de bollen omlaag trekken naar een diepte die perfect is voor het verzamelen en opslaan van voeding. Dat is tenslotte wat een bol is: een opslagorgaan. Als je bollen poot, plant ze dan circa drie keer zo diep als dat ze hoog zijn. Bepaal eerst met een handvork waar de boomwortels liggen, zodat je de bollen kunt planten tussen en rond de wortels zonder ze te beschadigen.

Deze aanpak kun je ook toepassen bij drieblad, hondstand en andere schaduwminnende juwelen, hoewel je sommige daarvan het beste als groeiende plant kunt kopen. Sommige droge bollen slapen als Doornroosje en komen misschien nooit tot leven. Maar narcissen, camassia's en veel 'blauwe bolletjes' – sterhyacint, blauwe druifjes en sneeuwroem – doen het prima als je ze in de herfst als droge bol plant. Verbeter in beide gevallen de bodem, door zoveel mogelijk organisch materiaal toe te voegen, het liefst zelfgemaakte compost of bladaarde. Vermijd sterke, verteerde stalmest of producten die misschien te krachtig zijn.

De meeste schaduwrijke plaatsen zijn aan de droge kant, dus kies planten die zich aan die omstandigheden hebben aangepast. Wel eens een varen opgegraven? Kijk eens naar hun bladeren en het netwerk van ondiepe, zich uitspreidende wortels: ze zijn perfect aangepast aan dunne, droge aarde en schaduw. En wat zouden we met droge schaduw moeten zonder elfenbloemen? Deze heerlijke, fascinerende bloemen groeien in de bossen van de VS, Europa en Azië. Veel elfenbloemen worden wijd en zijd gekweekt, wat prachtige (toevallige en doelbewuste) kruisingen oplevert.

Boots de natuurlijke orde van bosland na, met op het laagste niveau bollen tussen de bodembedekkende planten, daarboven hogere vaste planten en (nog hoger) heesters. Doe dat allemaal onder het bladerdak van een boom en je creëert een omgeving waarin planten zichzelf kunnen zijn. Zelfs in de kleinste tuin zal je schaduwhoekje schitteren.

Kijken naar Carol

Op TV Kijk elke vrijdagavond op BBC2 naar *Gardeners' World* voor meer inspiratie en tips van Carol en de rest van het team.

Bodembedekkers & bollen

8 Lelietje-van-dalen

Convallaria majalis is een inheemse plant, al zie je hem tegenwoordig helaas zelden meer in het wild. Soms groeit hij in spleten, waar hij weinig zon krijgt en zich verspreidt als hij eenmaal is aangeslagen. De geur is verrukkelijk en het waard om voor door de knieën te gaan.

H x B 23 cm x 30 cm

9 Anemone nemorosa 'Robinsoniana'

Bosanemonen zijn kolonisatoren, die hun wortelstokken net onder het oppervlak uitbreiden. Als ze gesloten zijn, hebben de bloemblaadjes van deze betoverende variëteit een duifgrijze kleur, maar open zijn ze een doorschijnend bleekblauw.

H x B 15 cm x 30 cm

10 Narcissus poeticus

De hoge, elegante dichtersnarcis heeft misschien wel de lekkerste geur van alle narcissen. Hij staat het liefst in vochtige aarde en groeit zonder moeite tussen vochtvasthoudende bodembedekkers als walstro of goudveil door.

H x B 35 cm x 10 cm

11 Trillium chloropetalum

Dit drieblad is een van de meest fascinerende schaduwminnende planten, met een heel eigen persoonlijkheid: hij ziet er bijna uit als een reptiel, en op de bladeren en bracteeën met hun opvallende markeringen staan gevaarlijk uitziende bloemen.

H x B 50 cm x 50 cm

12 Erythronium dens-canis

Iedereen wil wel een paar bijzondere planten om van te watertanden, zoals deze hondstand. Het gemarmerde blad dat door de vochtige aarde omhoog komt, doet je vol verwachting uitzien naar wat zal volgen – ranke bloemknoppen die zich openkrullen tot mooie roze bloemen die op Turkse lelies lijken. Zelf vind ik het net elfenhoedjes.

H x B 20 cm x 15 cm

13 Boshyacint

Een van de meest geliefde wilde bloemen. Boshyacinten (*Hyacinthoides non-scripta*) verspreiden zich zowel via hun bollen als door zaad. Geef ze dus een plekje waar ze hun gang kunnen gaan. Koop ze als ze zijn uitgebloeid maar nog wel blad hebben.

H x B 40 cm x 10 cm

Alles over kamerplanten

Haal de ultieme kamerplant in huis met deze gemakkelijke, tropische blikvanger.

Monstera

Wil je meteen een coole, eigentijdse sfeer in huis, neem dan een *Monstera deliciosa*. Deze tropische schoonheid staat onmiskenbaar symbool voor de kamerplantenrage en komt terug in allerlei voorwerpen, van juwelen tot behangpapier. Hij wordt ook wel gatenplant genoemd en werd ooit gezien als pijnlijk ouderwets. Maar tegenwoordig pronken veel huizen en sociale media vol trots met deze karakteristieke bladeren. En zijn aantrekkingskracht lijkt voorlopig niet te tanen. Gatenplanten zijn gemakkelijk te kweken en de enkele stengels met elk één geometrisch prettig ogend blad kunnen worden afgeknipt om in een vaas elke andere plek in je huis op te sieren.

FOTO'S SARAH CUTTLE, JASON INGRAM

TIP

Knijp in de pot om de plant er makkelijker uit te halen of week hem eerst in water.

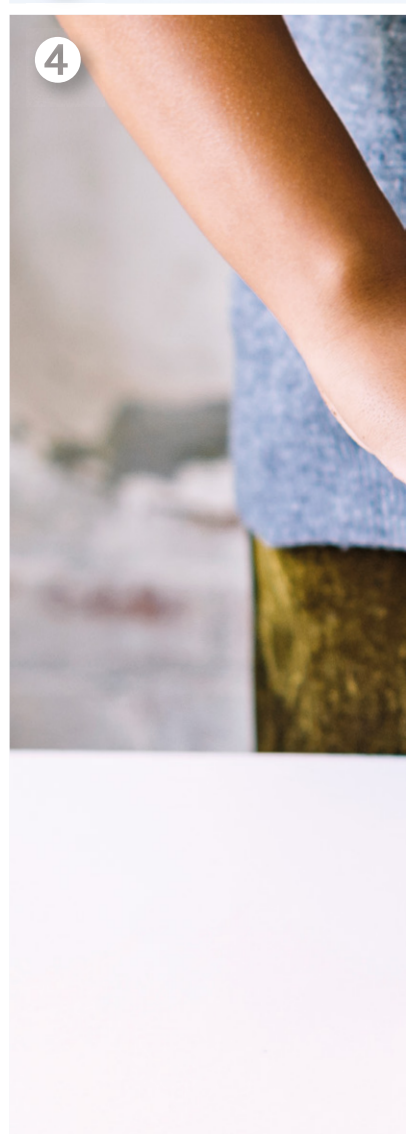
1

2

3

4

Monstera dankt de naam 'gatenplant' aan de gaten die van nature in de bladeren ontstaan, een proces dat fenestratie heet. Deze gaten laten niet alleen zonlicht door naar de bladeren eronder, maar maken de plant ook buigzamer en duurzamer in zware regen en storm. Je kunt meer gaten stimuleren door oude bladeren bij de grond af te knippen en de plant niet in de volle schaduw te zetten.

Monstera komt oorspronkelijk uit de tropische delen van Zuid-Mexico en de toevoeging *deliciosa* verwijst naar de heerlijke vruchten die de plant in dat gebied produceert. Het is een snelle groeier, dus geef hem een brede stok of paal om langs omhoog te groeien zodra de luchtwortels tevoorschijn komen.

Gatenplanten houden van vochtige warmte, maar zullen het in elke verwarmde kamer goed doen. Geef water wanneer de bovenlaag van de potgrond droog aanvoelt, ongeveer elke een à twee weken. Snoei nieuwe aanwas terug om de grootte en groei-richting in de hand te houden. Bemest van voor- tot najaar maandelijks met een gebalanceerde vloeibare mest die je tot de helft verdunt.

Als je nieuwe planten wilt maken, dan zet je stekken in water om wortelgroei te stimuleren. Of snijd stengels met luchtwortels af en zet die in potten. Wanneer de plant te groot wordt voor zijn pot, verpot hem dan zoals hier staat uitgelegd.

■ **Standplaats** Groeit het beste op een lichte plek, maar uit direct zonlicht. Draai de plant regelmatig om, zodat hij gelijkmatig groeit, of leid hem tegen een muur op.

■ **Verzorging** Veeg met een vochtige doek of spons voorzichtig het stof van de bladeren. Controleer de bladeren meteen op wolluis of ander ongedierte en verwijder dat ook.

■ **Details** Houd buiten het bereik van kinderen en huisdieren, want de bladeren zijn giftig als je ze eet.

Verpotten

1 Controleer of de wortels uit de drainagegaatjes van de pot komen voordat je de plant eruit haalt. Zo niet, dan hoeft je hem niet te verpotten en kan hij nog een tijdje doorgroeien.

2 Vul een nieuwe pot voor de helft met potgrond voor kamerplanten en voeg mestkorrels met langzame afgifte toe. Deze pot moet 50% groter zijn dan de oude.

3 Trek losse wortels uit elkaar, dan zullen ze in de nieuwe pot naar buiten te groeien. Schud de oude potgrond die makkelijk loslaat van de plant af.

4 Zet de plant in het midden van de nieuwe pot en vul op met meer potgrond, tot aan de onderkant van de verbrede potrand. Druk goed aan en geef royaal water.

VOLGENDE MAAND Ontdek hoe je met een *Nepenthes* je huis een bijzonder tintje geeft.

Cadeau bij een jaarabonnement: Marieke's pluktuin

Met een paar bloemen en takken uit de tuin kun je al sfeervolle boeketten en ander bloemwerk maken. In dit boek geeft bloembindster Marieke Nolsen je inspiratie om plukbloemen in je eigen tuin te planten. Ook kijk je mee in de bordertuin en de kleurrijke pluktuin van Marieke.

Cadeau

Marieke's pluktuin
t.w.v. €29,99

**Gardeners'
World** magazine

**Ontvang 12x
Gardeners' World
+ Marieke's Pluktuin
van €113,87 voor**

€62,50

- ✓ Praktische uitleg om lekker te gaan tuinieren
- ✓ Inspiratie en tips wat je nú in de tuin kunt doen
- ✓ Altijd de duurzame oplossing: tuinier met de natuur

Ga naar:

www.gardenersworldmagazine.nl/abo

of bel +31 (0)24 2027827

Deze actie is geldig t/m 23 mei 2022 of zo lang de voorraad strekt. Je abonneert tot wederopzegging en voor ten minste de actieperiode van 12 nummers. Na afloop van de actieperiode geldt de reguliere abonnementsprijs en is het abonnement per maand opzegbaar. Opzeggen is heel eenvoudig en kan via onze klantenservice.

Lathyrus is een klimplant, dus je moet hem leiden, zoals hier tegen bogen.

Geur en kleur in de pluktuin met *Lathyrus*

Lathyrus (pronkerwt) is er in allerlei kleuren en verspreidt een heerlijke geur. Bovendien zijn bijen en andere nuttige insecten er dol op. Hij mag dan ook niet ontbreken in de pluktuin, aldus **Marieke Nolsen**

Deze zelfgemaakte kas van gerecyclede oude kozijnen heeft de Engelse uitstraling waar ik zo van hou.

In mijn pluktuin heb ik qua pronkerwten zowel de vaste varianten, *Lathyrus latifolius* en de lage *Lathyrus vernus*, als de eenjarige soorten, de *Lathyrus odoratus*.

Odoratus zijn voor mij de eerste zaden die ik in februari binnen voorzaai. Nadat ik ze een nacht in het water heb gelegd, waardoor het schilletje ietwat zacht is geworden, zaai ik ze in relatief hoge potten. Meestal maak ik met de zogenaamde potjespers (o.a. te koop op mariekenolsen.nl/webshop-pluktuinkado) en kranten zelf potjes. Die uitstraling vind ik zo geweldig! Met name door het water geven slaat de krant iets groen uit, wat een prachtig beeld oplevert. Maar wc-rollen, hoge zaaitrays of hoge terracottapotjes zijn goede alternatieven. Hoge potjes zijn belangrijk, want pronkerwten wortelen heel diep. In een 11 cm breed terracottapotje zaai ik op afstand drie tot vier zaadjes. In een wc-rol zaai ik twee zaadjes. Ik zorg ervoor dat ik de zaadjes met een heel dun laagje grond afdek, dat net zo dik is als het zaadje zelf. Na het zaaien geef ik ze voldoende water en plaats ze in een zinken kasje dat ik op de vensterbank boven de verwarming zet.

Wanneer ze ontkiemen, zet ik de zaailingen op een koelere plek. Dat kan op een lichte plek in je koele slaapkamer zijn of in een tuinkasje. Hierdoor voorkom je dat je van die langgerekte dunne planten krijgt en blijven ze mooi compact. Hou wel in de gaten dat je de plantjes in februari en maart beschermt tegen vorst. Op die momenten haal ik ze uit onze onverwarmde kas naar binnen. Begin april laat ik ze, als het weer het toelaat, wennen aan buiten en half april plant ik ze in de volle grond op de juiste plek.

Wanneer de jonge planten twee tot drie bladzijden hebben, top ik ze om ervoor te zorgen dat ze zich rijkelijk zullen vertakken. Het resultaat hiervan is dat ze meer bloemen per plant zullen dragen.

“Potjes van krantenpapier slaan een beetje groen uit bij het water geven, wat een prachtig beeld oplevert.”

Zaai *Lathyrus* in hoge potjes, want hij wortelt vrij diep.

Met een zogenaamde potjespers maak je van krantenpapier een zaai-potje.

De papieren potjes worden in een zinken kasje op een warme plek geplaatst.

Lathyrus laat zich gewillig leiden tegen een oud hek.

Lathyrus leiden

De *Lathyrus* is een echte klimplant en sommige soorten kunnen langer dan twee meter worden. Daarom moet je ze leiden. Bij mij groeien ze onder andere tegen een aantal oude rekken aan. Deze rekken staan met betonpoeren in de grond, dus die kan ik niet verplaatsen. Aangezien de pronkerwt elk jaar op een andere plek moet staan, om ziekten in de grond te voorkomen, vervang ik bij deze rekken de oude aarde door nieuwe grond. De tipi's en boogjes die ik zelf maak van berken-takken, waar ze eveneens tegenaan groeien, zet ik elk jaar op een andere plek neer.

Lathyrus houdt van losse, voedzame grond en – niet onbelangrijk – veel zon. De plantjes plant ik 25 cm uit elkaar. Het hele seizoen door bind ik ze regelmatig met mooi touw aan de constructies vast en leid ze op deze manier naar boven. Twee keer in het seizoen mest ik ze bij met een snelwerkende mest

(NPK 20-20-20). Houd goed in de gaten dat ze voldoende vocht krijgen, dus extra water geven tijdens droge periodes is een must.

Kweek je pronkerwten in potjes, gebruik dan goede potgrond (het liefst biologisch) en mest ze regelmatig bij. Mijn ervaring is dat ze niet zo lang bloeien als in de tuin, maar het levert wel een prachtig plaatje op je terras op.

Wanneer je zijscheuten elke keer wegnijpt (wat ik overigens niet doe), zorg je ervoor dat de stelen van de bloemen langer worden. Wel knip ik alle uitgebloeide bloemen eraf. Het is belangrijk dat de bloemen geen zaad gaan vormen, want dan steekt de plant hier al zijn energie in en ik heb liever dat hij de energie in nieuwe bloemknoppen steekt. Pluk daarom ook zoveel mogelijk en geniet ervan!

Meestal zaai ik zo'n zes verschillende soorten en ik probeer zaad te bemachtigen van *Lathyrussen* met vrij lange stelen. Vorig jaar had ik een witte soort en die had stelen van

Vaasjes van ongeveer 15 centimeter hoog zijn uitstekend geschikt voor pronkerwten.

Pot met klimconstructie
van takken waar
Lathyrus tegenaan groeit.

Lathyrus odoratus 'Mrs. R. Penney'.

Lathyrus odoratus 'Just Janet'.

Lathyrus odoratus 'Fragrant Riples'.

Lathyrus odoratus 'Charlie's Angel'.

In dit vaasje staat hoofdzakelijk *Lathyrus odoratus* 'Just Janet' te pronken.

40 cm lang. Heel geschikt dus als snijbloem, en zeker door zijn enorme lengte goed te combineren met andere plukbloemen in de tuin. De zaden schaf ik aan bij verschillende leveranciers (o.a. www.silene.be, jansenzaden.nl, famflowerfarm.nl of bij de lathyrus-vereniging). Deze vereniging heeft werkelijk een enorm aanbod. Maar ook tijdens onze vakanties in Engeland scharrelen wij heel wat zaden bij elkaar.

De eenjarige soorten geuren echt geweldig in tegenstelling tot de vaste planten. Pluk ze 's morgens vroeg of 's avonds laat. Ik knip ze altijd met mijn pluktuinschaartje, dat vind ik prettiger knippen. Voordat ze op de vaas gaan, snijd ik ze goed schuin aan met een scherp mesje en zet ze op water met een

“ Als je *Lathyrus* in potjes kweekt, gebruik dan biologische potgrond. ”

beetje suiker. Zorg voor een schoon vaasje van ongeveer 15 cm hoog met een smalle opening en onderaan breed uitlopend. Hier kun je ze goed in schikken. Ik beleef heel veel plezier aan deze prachtig gekleurde, geurende eenjarige bloemen. Wat mij betreft mag hij niet ontbreken in een pluktuin!

Marieke's pluktuin

Het hele jaar plukken en schikken met tuinbloemen

Met een paar bloemen en takken uit de tuin kun je al sfeervolle boeketten en ander bloemwerk maken. In dit boek geeft bloembindster Marieke Nolsen je inspiratie om plukbloemen in je eigen tuin te planten en kijk je mee in de bordertuin en de kleurrijke pluktuin van Marieke. In *Marieke's pluktuin* vind je ook een praktisch deel over het plukken en verzorgen van bloemen, over vazen en vaasjes, tips voor het schikken en verwerken van bloemen en hoe je zelf een pluktuin kunt aanleggen.

Marieke's pluktuin | Het hele jaar plukken en schikken met tuinbloemen | Marieke Nolsen & Modeste Herwig | Uitgeverij Forte Groen | gebonden | 192 blz. | 20 x 28 cm | ISBN 978 90 0038 | april 2022 | € 29,99

VOLGENDE MAAND *Crocsmia* is een eye-catcher in de pluktuin.

“Het is niet te geloven hoeveel dieren op een vijver afkomen! Het voorjaar is een prima tijd om er een te maken, zodat je de komende maanden kunt zien hoe hij zich ontwikkelt.”

Adams project voor het weekend

Vijver in een bak

Geef je tuin een waterelement met Adam Frosts stijlvolle minivijver.

Vijver in een bak

Stap voor stap uitgelegd

Zelfs de kleinste vijver zal je tuin transformeren. Het is niet te geloven hoeveel diere erop afkomen! Ik heb warme herinneringen aan het speuren in de waterbakken die mijn oma in de tuin maakte van oude porseleinen gootstenen. Urenlang probeerde ik watersalamanders te vangen, tuurde ik naar schaatsenrijders en telde ik kikkersvisjes. Het voorjaar is een prima tijd

om een vijver zoals deze te maken, zodat je de komende maanden kunt zien hoe hij zich ontwikkelt.

Vijvers in bakken zoals die van mij zijn eenvoudig te maken, in slechts een paar uur. Je hoeft ze niet te bekleden en zelfs een gat graven is niet nodig! Ik heb online een oude, stalen bak gevonden die naar mijn zin was, maar maak je geen zorgen als het niet jouw smaak is. Kies

gewoon een waterdichte bak die je mooi vindt en die bij je tuin past.

Zet je vijver in gevlekte schaduw, dicht bij je huis zodat je hem vanuit het raam kunt zien, of bij een bankje waar je kunt ontspannen met je watervrienden! Leg een waterpas op de bak om te controleren of hij recht staat. Staat hij scheef, leg er dan wat steentjes onder om hem recht te zetten.

Dit heb je nodig

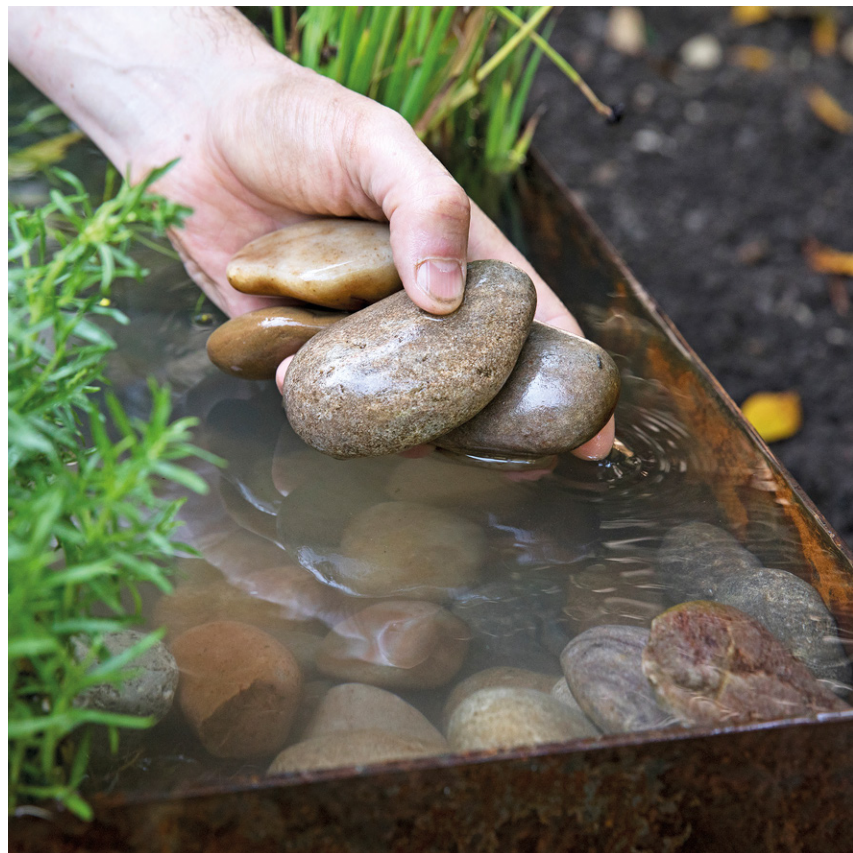
- ☐ Waterdichte bak, 20-40 cm diep
- ☐ Luchtbelwaterpas
- ☐ Een paar bakstenen
- ☐ Gladde keien/kiezels
- ☐ Emmer
- ☐ Watertoevoer/-slang
- ☐ Selectie kleine vijverplanten (zie p. 76)

1 Vul je bak voor de helft met water en leg een paar grote keien op de bodem. Voeg ook een paar bakstenen toe waar de waterplanten op kunnen rusten. Controleer wel eerst op de plantenlabels hoe diep ze moeten staan en pas de hoogte aan.

4 Neem de tijd met waterlelies: laat ze in de loop van een paar dagen naar hun standplaats zakken. De bladeren moeten boven het water uitsteken, dus laat ze gefaseerd zakken tot de pot stevig op de bodem staat en de bladeren drijven.

5 Wanneer de planten allemaal op hun plaats staan, leg je de gladde, grote stenen en kiezels eromheen. Zo onttrek je de lelijke plastic potten aan het zicht, geef je de vijver een decoratief uiterlijk en houdt je alles op zijn plaats.

2 Leg voordat je de planten in het water zet een laagje kleine kiezels bovenop de potgrond in elke pot. Zo voorkom je dat de potgrond wegdrijft. Verwijder dood, beschadigd of ziek blad, zodat het niet gaat rotten in het water.

3 Laat je planten langzaam zakken en houd ze onder water vast tot de grond verzadigd is – dan zijn de potten makkelijker te plaatsen en drijven ze niet omhoog. Schik ze zo dat je een goede mix van bloemen en mooi blad in je vijver krijgt.

6 Zorg dat de kiezels aan minstens één kant tot de rand van de bak komen, zodat dierlijke bezoekers veilig in en uit de vijver kunnen klauteren. Vul eventuele gaten op met kleinere kiezels, zodat alles stevig vastzit.

7 Voeg zuurstofplanten toe aan het water. Die helpen het water helder te houden en creëren een gezonde omgeving voor dierlijk leven. Het is een goed idee om de vijver, zodra hij klaar is, kort te laten overstromen, zodat drijvende potgrond eruit spoelt.

Handige vijverweetjes

Raak niet in paniek als het vijverwater gedurende de eerste paar weken verkleurt, want op den duur brengen de planten het water in evenwicht en wordt het water helder. De vijver vraagt weinig onderhoud – je hoeft alleen maar geduldig te zijn en te controleren of de zuurstofplanten groeien en hun werk doen. Houd in de zomer het waterniveau in de gaten. Water verdampt snel, dus vul het regelmatig bij, het liefst met regenwater.

De herfst is een goede tijd om je vijver een schoonmaakbeurt te geven. Het paarseizoen is dan voorbij, maar de amfibieën moeten nog in winterslaap gaan. Tegen die tijd ziet je vijver er misschien wat overwoekerd uit, maar maak je geen zorgen. De meeste planten en dieren in vijvers hebben niet veel open water nodig. Ik haal spiraalwier er alleen uit als het dik wordt, want kleine beestjes verstoppen zich gewoonlijk graag in het doolhof van algen. Ik draai het gewoon wier met een stok uit de vijver: simpel.

Adams favoriete vijverplanten

■ **Miniatuur waterlelie (*Nymphaea* 'Pygmaea Rubra')** Kleine roze bloemen die verkleuren naar warmrood. Is tevreden in een ondiepe poel en wordt maar zo'n 30 cm breed. De schaduw onder de ronde, drijvende bladeren houdt algen weg.

■ **Dwerglisdodde (*Typha minima*)** Ik gebruik deze compacte lisdodde erg veel. Hij is perfect voor kleine vijvers in bakken en geeft extra hoogte.

■ **Egelboterbloem (*Ranunculus flammula*)** De gele boterbloemen van deze inheemse, zich uitbreidende oeverplant zijn populair bij bestuivers. Hij kan echter huidirritatie veroorzaken, dus hanteer hem voorzichtig.

■ **Wilde iris (*Iris versicolor*)** Een prachtige plant die vroeg in de zomer aantrekkelijke blauwpaarse bloemen en smalle, rechtopstaande bladeren produceert.

■ **Moerasanemoon (*Houttuynia cordata* 'Chameleon')** Deze laaggroeiende plant heeft opvallende rood-geel-groene blaadjes. Hij zorgt ook voor goede beschutting langs de rand van een vijver.

■ **Gewone dotterbloem (*Caltha palustris*)** De gele bloemen zijn een genot in de lente en trekken veel bestuivers aan. Deel ze om de paar jaar.

■ **Moerasvergeet-mij-nietje (*Myosotis scorpioides*)** Deze oeverplant zal met zijn mooie blauwe bloempjes vroeg in de zomer over de rand van je vijver groeien, waardoor die meer opgaat in de tuin, en vormt een goede habitat voor waterdiertjes. Kies je planten weloverwogen, want sommige groeien snel en kunnen gaan woekeren.

“Zet je vijver in gevelekte schaduw, bij een bankje waar je kunt ontspannen met je watervrienden!”

Een miniatuur waterlelie is aantrekkelijk voor veel insecten en bloeit de hele zomer.

Vingerhoedskruid voor elke tuin

Tom Brown, hoofdtuinman van West Dean Gardens in Zuid-Engeland, kweekte bij wijze van proef 65 variëteiten vingerhoedskruid. En dit zijn volgens hem de allerbeste.

Moeder Natuur laat zien dat vingerhoedskruid een ontzettend makkelijke plant is. Van mei tot juli bloeit het uitbundig in het wild. Het zaad is niet duur om te kopen, maar je kunt het ook zelf oogsten als de bloemtrossen zijn uitgebloeid: keer ze om boven een papieren zak en je hoort de kleine zaadjes erin vallen. Bijen en andere bestuivers zijn dol op de bloemen. Met dit in mijn achterhoofd heb ik in West Dean Gardens 65 verschillende vingerhoedskruiden getest, op zoek naar de beste.

Digitalis purpurea is de botanische naam voor wat jij en ik vingerhoedskruid noemen. De meeste van de planten in mijn test behoorden tot deze soort, maar ik heb ook andere soorten geprobeerd die veel te bieden hebben voor de tuin en het vaak goed doen in lastige omstandigheden.

Je kunt volwassen planten nu in de tuincentra kopen en dan bloeien ze dit jaar nog. Geef ze ruim water om ze te laten aanslaan, want als ze na het planten uitdrogen, kan dat leiden tot een tragere bloei en minder hoge planten.

Je kunt vingerhoedskruid ook heel makkelijk uit zaad opkweken. Zaai in mei of juni op gezeefde potgrond, in een kleine pot of bak. De planten bloeien dan volgend jaar. Bescherm de zaadjes en jonge planten tegen te veel zomerhitte door ze een plek in de halfschaduw te geven waar de temperatuur koel en gelijkmatig is.

Ik zaaide mijn vingerhoedskruid in juni en zette de potten op een tafel onder een schaduwrijke boom. Ik bedekte de potten met glas, zodat de aarde vochtig bleef, wat helpt bij het ontkiemen. Toen de zaailingen groot genoeg waren, verspeende en verpotte ik ze. *Digitalis purpurea*-variëteiten zijn heel winterhard en kunnen in oktober worden uitgeplant. De andere variëteiten zijn iets vorstgevoeliger, dus zet ze in de winter op een vorstvrije plek en plant ze uit in het voorjaar. Ik plantte mijn vingerhoedskruiden in een open stuk voorbereide aarde, zodat ze allemaal onder dezelfde omstandigheden groeiden.

FOTO: JASON INGRAM

Vingerhoedskruid is aantrekkelijk voor bijen en andere bestuivers en doet het goed in lichte schaduw, waar het wekenlang bloeit.

De beste uit de test

***D. purpurea* 'Camelot Cream'**
(Camelot-serie)

Kastanjebruine vlekken

■ Weelderige, roomkleurige bloemen met kastanjebruine vlekken in de keel. De bloemtrossen zijn gelijkmatig en iets hoger dan bij andere variëteiten. **Hoogte x Breedte** 1 m x 30 cm

***D. purpurea* 'Camelot Rose'**
(Camelot-serie)

Statig

■ Een van de hogere soorten, met afzonderlijke bloemen die meer horizontaal staan. De bloemen zijn uniform en donkerpaars met een wit gespikkelde binnenkant. **H x B** 1,2 m x 45 cm

***D. purpurea* 'Candy Mountain Rose'**
(Candy Mountain-serie)

Ronde bloemen

■ De ongewone vorm viel me op: de bloemen zijn ronder dan bij andere vingerhoedskruiden. De roze, gespikkelde bloemen groeien meer omhoog. **H x B** 1,4 m x 45 cm

***D. purpurea* 'Dalmatian Crème'**
(Dalmatian-serie)

Windbestendig

■ Deze roomkleurige bloemen hebben kastanjebruine vlekken. Dit vingerhoedskruide is heel stevig en geschikt voor tuinen waar de wind vrij spel heeft. **H x B** 100 cm x 60 cm

***D. purpurea* 'Dalmatian Peach'**
(Dalmatian-serie)

Verwelkt prachtig

■ Een ongedwongen bloeiende, abrikooskleurige variëteit. De kleur van de gespikkelde bloemen verbleekt prachtig naarmate de plant ouder wordt. **H x B** 100 cm x 60 cm

***D. obscura* 'Dusky Maid'**

Roestbruine tint

■ Deze variëteit produceert een overvloed aan schitterende, warme, roestbruine en koperkleurige bloemen en is geschikt voor een zonnige plek met goed doorlatende grond. **H x B** 80 cm x 50 cm

D. 'Elsie Kelsey'

Groot effect

De helderwitte bloemen contrasteren met de grote, donkerbruine vlekken in de keel, die naar rood verkleuren naarmate de plant ouder wordt. Een absolute schoonheid. **H x B** 1,2 m x 40 cm

D. grandiflora

Glanzend blad

De gele bloemen van deze soort openden zich iets later dan de bloemen van de andere vingerhoedskruiden in de test. Mooi donker blad en grote bloemen. **H x B** 100 cm x 50 cm

D. 'Lemoncello'

Citroengele schakeringen

Een overvloed aan zacht citroengele bloemen, die naarmate ze ouder worden elegant verwelken tot roomkleurige tinten. **H x B** 100 cm x 40 cm

D. purpurea 'Monstrosa'

Anders dan andere

'Monstrosa', wat Grieks is voor 'monsterlijk', heeft een ongewone, grote bovenste (of terminale) bloem. Zet deze in de tuin als je iets apart wilt. **H x B** 120 cm x 40 cm

D. 'Polkadot Petra'

Abrikooskleurige harten

Roze, abrikooskleurige en gele bloemen met een tengere uitstraling. Sterk vingerhoedskruid dat geen steun nodig heeft en mooi staat aan de rand van een border. **H x B** 100 cm x 60 cm

D. purpurea 'Primrose Carousel'
(Carousel-serie)

Zachtgeel

Opvallende variëteit met bleekgele bloemen en wijnkleurige vlekken in de keel. Ik hou van dit ongewone kleurenpalet. **H x B** 75 cm x 45 cm

***D. purpurea* 'Purple Carousel' (Carousel-serie)**

Mooi regelmatig

Indrukwekkend, sterk, donkerpaars vingerhoedskruid waarvan de bloemen zich gelijkmatig en ritmisch herhalen. **H x B** 75 cm x 30 cm

***D. purpurea* 'Sugar Plum' Donkere kelen**

Een van mijn favorieten uit de test. Nadat de roomkleurige knoppen zijn geopend, groeien ze uit tot intens moerbeikleurige bloemen met een donkerpaarse keel. **H x B** 1,2 m x 45 cm

***D. thapsii* Spaanse finesse**

Het 'Spaanse vingerhoedskruid' heeft taps toelopende blaadjes en vooral het tere uiterlijk van deze soort spreekt me aan. **H x B** 1,2 m x 50 cm

***D. trojana* Uitgelezen kleuren**

De jute- en roomkleurige bloemen hebben complexe patronen. Elke plant produceert drie tot vijf bloementorens. **H x B** 1,2 m x 60 cm

***D. 'Yellow Spear'* ('Gelbe Lanze') Egaal geel**

Aantrekkelijke, zacht citroengele bloemen. Erg mooi in combinatie met gele rozen. **H x B** 100 cm x 30 cm

“Als vingerhoedskruid na het planten uitdroogt, kan dat leiden tot een tragere bloei en een minder hoge plant.”

Informatie en verkrijgbaarheid

- Groenrijk (www.groenrijk.nl)
- De Hessenhof (www.hessenhof.nl)
- Vreeken's Zaden (www.vreeken.nl)
- Bartjestuinzaden (www.bartjestuinzaden.com)
- Plantenkwekerij De Kwikkerie (www.dekwikkerie.be)
- Plantentuin Esveld (www.esveld.nl)
- Yarinde (www.yarinde.nl)
- De tuinen van Appeltern (www.appeltern.nl)
- Tuinwinkel van der Plancke (www.vanderplanckewinkel.nl)
- Tuindreef (www.tuindreef.nl)

VOLGENDE MAAND Zaai je eigen vingerhoedskruid.

Je beste zelfgekweepte tomaten ooit

DEEL 3 Grote oogst

Volg een paar eenvoudige stappen voor de beste tomatenoogst ooit.

Wat moet je doen om zoveel mogelijk tomaten te oogsten? Wij namen de proef op de som en ontdekten welke soorten de grootste oogst leverden.

Er gaat niets boven het oogsten van perfect rijpe tomaten die je in je eigen tuin hebt opgekweekt. Het is zalig om eindeloos te snoepen van cherrytomaatjes die nog warm zijn van de zon. Of wat denk je van een salade met grote plakken verrukkelijk dikke, verse vleestomaten? Besprenkel ze met wat olijfolie, voeg wat zout en een paar basilicumblaadjes toe en je hebt het paradijs op je bord.

Maar hoe zorg je ervoor dat je kunt blijven plukken en een grote oogst krijgt? Lees verder om erachter te komen wat we hebben ontdekt tijdens onze kweektests. Bij het opzetten van deze tests hebben we allerlei aspecten meegenomen: van de keuze van de juiste variëteiten tot de verzorging van de planten. Dit jaar zou je wel eens de overvloedigste oogst ooit kunnen opleveren.

De beste voor een grote oogst

Geen paniek als je nog geen tomaten hebt gezaaid! Je kunt namelijk ook plantjes kopen bij de kweker of het tuincentrum. Ook kun je nog dwergvariëteiten zaaien die snel oogst geven. Wil je vooral de populairste tomatensoorten met een hoge opbrengst, zoek dan niet verder. Onze testresultaten laten zien wat de meest productieve cherry-, vlees-, snij- en dwergtomaten zijn.

Cherrytomaat (stamtomaat)

'Sungold' 3,2 kg per plant (189 vruchten)

'Black Cherry' 2,7 kg per plant (117 vruchten)

'Sweet Aperitif' 2,6 kg per plant (365 vruchten)

Snijtomaat

'Akron' 3,9 kg per plant (46 vruchten)

Vleestomaat (stamtomaat)

'Pineapple' 7,8 kg per plant (25 vruchten)

'Costoluto Genovese' 5,2 kg per plant (45 vruchten)

'Tomande' 3,8 kg per plant (32 vruchten)

Dwergstruiktomaat

'Losetto' 1,4 kg per plant (254 vruchten)

Grote oogst in kleine ruimten

Voor veel tuiniers is ruimte een luxe, dus moeten we zoeken naar manieren om de oogst per plant zo groot mogelijk te maken. Veel variëteiten kun je tweestammig opkweken in plaats van enkelstammig. Dit levert je een twee keer zo grote opbrengst op. Normaal zijn tomaten van tweestammige planten kleiner, maar je kunt ook geënte planten nemen.

Geënte tomaten worden gekweekt op een zeer groeikrachtig wortelstelsel, en die kracht wordt aan de plant en vruchten doorgegeven. Geënte tomaten zijn ideaal voor twee-, drie- en vierstammige planten.

We hebben ook geëxperimenteerd met een 'tomatenwaaier': we namen één (niet-geënte) stamtomaat, 'Sweet Aperitif', en lieten daarvan acht stammen tegen een zonnige muur groeien. Je kunt de zijscheuten dieven of, als je de ruimte

Succesvol kweken

Aan een
tweestammige
tomaat groeien
meer trossen lager
aan de plant.

hebt, aanbinden. Het is een ideale methode voor cherrytomaten (de tomaten zijn ongeveer 35% kleiner, dus dit is niet geschikt voor snij- en vleestomaten). De plant ziet er prachtig uit en de oogstpotentie is fenomenaal. De tomaten rijpen zo'n 4 weken later door het vele dieven en aanbinden om een waaivorm te maken, maar als ze eenmaal beginnen te kleuren, maken ze dit ruimschoots goed. Wij konden in hartje zomer elke drie à vier dagen meer dan 140 tomaatjes plukken. Uit onze tests bleek dat de cherrytomaten 'Sweet Aperitif', 'Red Cherry', 'Strillo', 'Black Cherry' en 'Consuelo' allemaal sterk genoeg waren om voldoende zijstelen te produceren en mooie waaiers te vormen.

Geen ruimte voor stamtomaten? Dwergtomaten zijn een goed alternatief. Veel soorten worden maar 50 cm hoog en breed. We kweekten 'Maskotka', 'Losetto' en 'Romello', en gebruikten voor elke plant een 25 cm pot. Hoewel de planten eind zomer verwelkten, presteerde 'Losetto' het beste van deze drie, met 254 tomaten (1,4 kg) per plant.

Bemesten en water geven

Gedurende de hele test gaven we de planten royaal water (in hartje zomer irrigeerden we vaak dagelijks). Langs de muren groeven we op een diepte van 4 cm druppelslangen in om de lichte, zanderige grond constant vochtig te houden. Planten werden tussen eind april en eind oktober bemest met een kaliumrijke, vloeibare tomatenvoeding. Naarmate de planten groeiden, verhoogden we de bemestingsfrequentie van eens per twee weken naar wekelijks.

Neusrot

Deze vervelende afwijking wordt veroorzaakt door weersomstandigheden. Het begint aan de onderkant van jonge tomaten: die wordt bleek en plat, en kleurt uiteindelijk zwart. Het gebeurt vaak bij planten in de kas aan het begin van het seizoen. In die periode kan het jonge wortelstelsel van de plant de snelgroeïende vruchten niet ondersteunen. Door onregelmatig water geven, extreem hoge temperaturen en te veel kaliumrijke mest kan het probleem verergeren. Als die prikkels worden aangepakt, zullen de planten herstellen naarmate het wortelstelsel groeit. Variëteiten met grotere tomaten zijn hier gevoeliger voor (in onze test hadden alleen 'Roma VF' en 'Ferline' wat last van neusrot).

Aardappelziekte

Deze verwoestende ziekte, die nachtschadesoorten zoals aardappelen en tomaten treft, wordt veroorzaakt door de schimmel *Phytophthora infestans*. Nat loof stimuleert de verspreiding, dus geef buitenplanten tijdens kwetsbare periodes niet van bovenaf water. Kasplanten zijn minder kwetsbaar. Planten in potten die buiten staan, kun je bij warm, nat weer binnen zetten. Slaat de ziekte toe, verwijder dan de licht aangetaste bladeren. Gooi volledig aangetaste planten weg (niet op de composthoop).

Uit zijn vel gesprongen

Gebarsten tomaten zien er niet uit en kunnen bij nat weer gaan rotten. Het probleem ontstaat om meerdere redenen. Ten eerste barsten zeer rijpe tomaten sneller, dus pluk ze eventueel iets vroeger en laat ze dan op een zonnige, droge plek verder rijpen. Het kan ook dat de tomaten meer water hebben kregen dan ze aankunnen. Wees dus voorzichtig met overmatig water geven. En tot slot kan de warmte of te felle zon ervoor zorgen dat de tomaat zijn jasje als het ware uittrekt.

JE EIGEN MOESTUIN

Alles wat je moet weten over het kweken van heerlijke groenten en fruit. Koop deze speciale uitgave via gardenersworldmagazine.nl/moestuin.

Kletsen over de cactus

Kamerplanten zijn erg in trek, en terecht. Ze veranderen onze leefruimtes in een mooie groene jungle en hoe meer je over ze weet, hoe interessanter ze worden. Marieke van der Eerden (plantenkenner en -verzamelaar, stekt en zaait zo veel mooie planten dat ze zelfs in een lokale winkel verkocht worden) en Rogier van Vugt (conservator van de kassen van de Hortus Botanicus Leiden en plantenkenner pur sang) gaan in gesprek.

Marieke: Wat betekent het als je een cactus cadeau krijgt? Waarschijnlijk dat je jarig bent, of een nieuwe woning hebt. Een stijlvolle cactus is immers een hip accessoire in een moderne woonkamer. Toch was het vroeger geen geschikt cadeau: je zou de ontvanger stiekem als 'stekelig' en onaangenaam ervaren. Of je onderschat de groene vingers van de ontvanger, want een cactus, zo'n lange zuil met harde stekels, die staat daar maar. Er is weinig aan te beleven. Maar is dat wel zo? Laten we deze stekelige standbeelden eens verder onder de loep nemen.

Rogier: Elke plant die opgezwollen is en stekels heeft wordt al snel een cactus genoemd. Maar dat is een misvatting. Cactussen zijn een plantenfamilie. Net als orchideeën. Dus met andere woorden alle cactussen zijn verwant aan elkaar. De *Pereskia*

FOTO'S: PETRA SONIUS, MARIEKE VAN DER EERDEN, ROGIER VAN VUGT

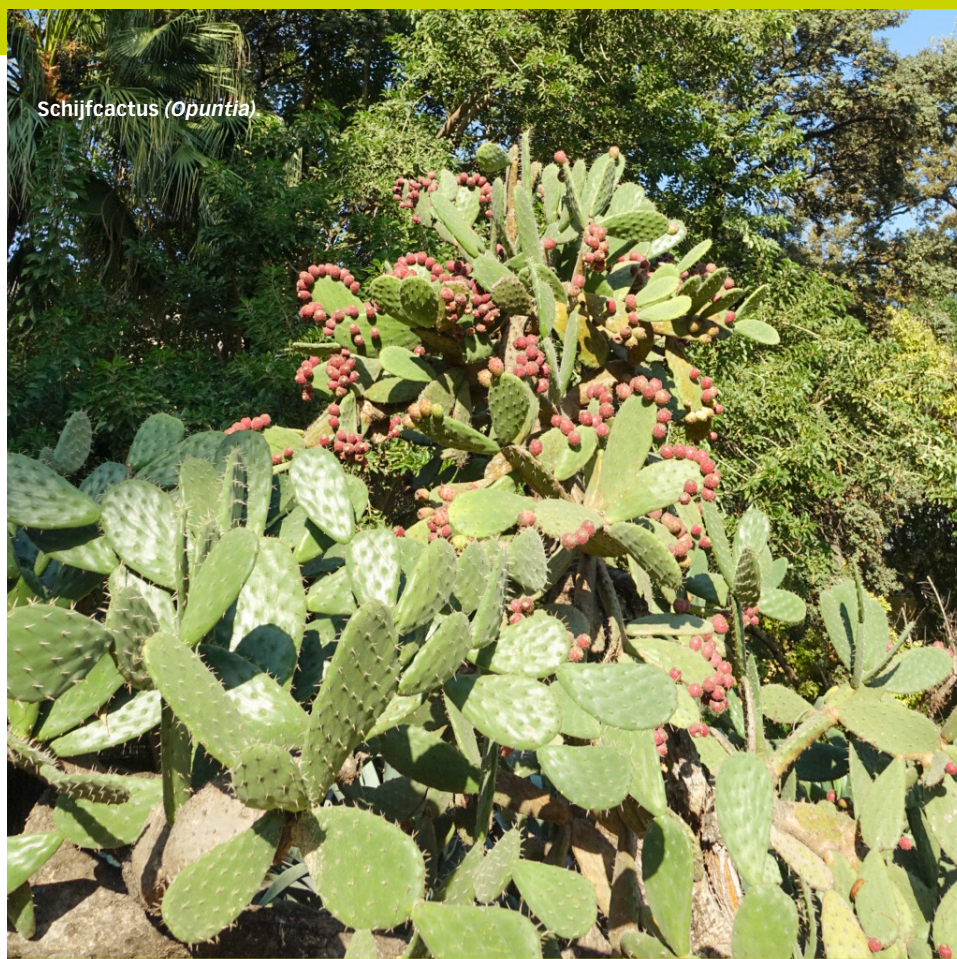
Lidcactus (*Schlumbergera*).

Rhipsalis in het wild
op de Seychellen.

is bijvoorbeeld een cactus, maar met zijn slanke takken en zachte bladeren wordt dit boompje niet snel herkend als een cactus. De *Euphorbia horrida* daarentegen heeft het uiterlijk van een cactus maar is (zoals we dat in een eerder artikel hebben geschreven) familie van de kerstster en absoluut geen cactus. De definitie van cactus is dus een verwantschapsding en niet gebaseerd op uiterlijk. Eigenlijk is dat ook niets gek, want van een lidcactus weten we allemaal dat het een cactus is maar deze lijkt natuurlijk nauwelijks op een typische cactus.

De cactus-familie komt uitsluitend voor in de nieuwe wereld. Van Canada tot Chili. Nou ja, *bijna* uitsluitend. Eén enkele soort komt van nature buiten de Amerika's voor en dat is een *Rhipsalis baccifera*. Deze soort komt behalve in tropische delen van Amerika ook voor in tropisch Afrika, de eilanden in de

Schijfcactus (*Opuntia*)

Indische Oceaan en haalt op Sri Lanka zelfs Azië. Mensen hebben ook bijgedragen aan de verspreiding van cactussen. Met name de schijfcactus (*Opuntia*) is nu een ingeburgerde, soms zelfs invasieve soort in veel droge, warme gebieden op aarde. Zuid-Europa staat er vol mee en veel mensen denken dat deze planten daar echt wild groeien.

M: Zo'n schijfcactus (*Opuntia*) zie je hier regelmatig op de vensterbank staan. Hij wordt in de volksmond ook wel Mickey Mouse-cactus genoemd: wanneer bovenop een schijf twee nieuwe schijven groeien, zie je al snel een gelijkenis met de bekende Disneymuis. Sterk verwant aan de *Opuntia* is het geslacht *Tephrocactus*, en met name de *Tephrocactus geometricus* is een heerlijke rare snuiter. Hij heeft nog geen Nederlandse naam, dus ik heb hem 'sneeuwpopcactus' gedoopt – je ziet meteen waarom!

De zuilcactussen zijn veel bekender. Het zijn dé cactussen die een kind (en iedereen die graag Pictionary speelt, ondergetekende inclusief) zou tekenen: een smalle, hoge boog met stekels. Toch zitten ook daar bijzondere varianten bij. Denk aan *Pilosocereus fulvilanatus*, een blauwgrijze cactus met bruine, verticale randen met stekels. De *Cephalocereus senilis* wordt in het Engels ook wel de 'old man cactus' genoemd: hij is bedekt met

“De schijfcactus wordt in de volksmond ook wel Mickey Mouse-cactus genoemd.”

grijswitte haren. De plant beschermt zich hiermee tegen de zon. Een oude apenstaartcactus (*Cleistocactus winteri* subsp. *colademononis*) doet ook harig aan, maar dat komt omdat de stekels van deze hangcactus lang, dun en wit zijn.

Andere hangcactussen zijn natuurlijk *Rhipsalis*, ook wel rotskoraal of koraalcactussen genoemd. Net als de bekende lidcactus (zoals de kerstcactus) zijn dit tropische cactussen. Ze drinken dus iets meer en ze kunnen prima tegen een sproeibeurt, bijvoorbeeld om spint tegen te gaan. Een van mijn favoriete cactussen is ook een tropische: de zaagcactus (*Epiphyllum anguliger*). De verzorging is vergelijkbaar met de lidcactus, alleen bloeit hij een stuk minder makkelijk en uitbundig. Je houdt hem voor zijn bijzondere blad (zie foto hiernaast).

Bolcactussen zijn ook bekende soorten op de vensterbank. Neem bijvoorbeeld schoonmoedersstoel (*Echinocactus grusonii*, zie foto van Rogier en mij). Ik zou deze naam echter niet te letterlijk nemen: het zou jammer zijn als zo'n prachtige cactus geplet wordt...

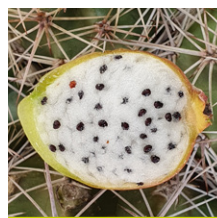
Bol- en zuilcactussen.

Tephrocactus geometricus.

Zaagcactus (*Epiphyllum anguliger*).

BOVEN: De vrucht van *Echinocereus coccineus*.

LINKS: De prachtige bloemen van de winterharde *Echinocereus coccineus*.

R: De meeste cactussen zijn aangepast aan droogte. Maar niet elke woestijn is per se warm. In de meest noordelijke en meest zuidelijke arealen komen cactussoorten voor die winters trotseren die soms zelfs kouder zijn dan de onze. Het is daarom ook leuk om deze soorten buiten in de tuin te kweken. Het grootste probleem hier is vocht. Vooral onze winters zijn te nat voor de meeste soorten. Nu kun je allemaal oplossingen bedenken zoals dakjes en andere dingen. Maar er zijn ook soorten die het zonder deze bescherming redelijk goed doen. Vooral als je ze in stenen potten gevuld met heel goed doorlatende grond plant. Ik zelf heb zo soorten als de Noord-Amerikaanse *Echinocereus coccineus* en de Chileense *Maihuenia poeppigii* al jaren buiten staan. Ze kunnen beiden tegen vorst en vochtigheid, maken prachtige bloemen en, als je deze bestuift, zelfs goed eetbare vruchten. Mocht je voor het fruit gaan, zet dan wel meerdere planten van een soort bij elkaar en bestuif de bloemen van de verschillende planten met elkaar door middel van een penseeltje.

“Cactussen zaaien is hartstikke makkelijk, zeker als het zaad lekker vers is.”

Stekelloze maar giftige *Lophophora*.

M: Voordat je zo'n vrucht opeet: pulk er wat zaadjes uit! Cactussen zaaien is hartstikke makkelijk, zeker als het zaad lekker vers is. Geen grote cactus in je tuin? Koop op de markt eens drakenfruit (hier hebben we vaak de roze variant met wit vruchtvlees, *Hylocereus undatus*). Heerlijk, en boordevol zaadjes. Binnen enkele weken zie je al een stekelig kopje tussen de kiembladjes uit piepen. Zaadjes kopen kan natuurlijk ook: *Astrophytums* bijvoorbeeld zijn ook makkelijk en ze hebben lang niet allemaal (lange) stekels, wat verpotten een stuk aangenamer maakt.

Cactussen zijn lichtkiemers: dek de zaadjes dus niet af, maar hou de zaaigrond wel vochtig en rond de 22 °C. Pas als je zaailingen stekeltjes laten zien, kun je ze rustig laten wennen aan het harde cactusleven: veel zon, weinig water. Wacht er zeker niet te lang mee, want wortelrot ligt op de loer.

R: Cactussen zijn zeer 'verzamelbaar'. Niet voor niets zijn er overal ter wereld cactusverenigingen. Maar buiten die reguliere cactussen zijn er ook soorten die afwijken. Neem bijvoorbeeld de *Lophophora*. Deze cactus mag je in sommige landen niet kweken omdat er mescaline in zit, een stof die lijkt op lsd. Nu is het niet slim om deze planten voor dat doel op te eten, want ze groeien heel erg langzaam en je gaat er ook van overgeven. Maar deze hallucinerende werking is wel de reden dat deze cactussen van een grote religieuze betekenis zijn in inheemse Amerikaanse culturen. Dit maakt deze planten naast botanisch ook op cultureel gebied heel boeiend.

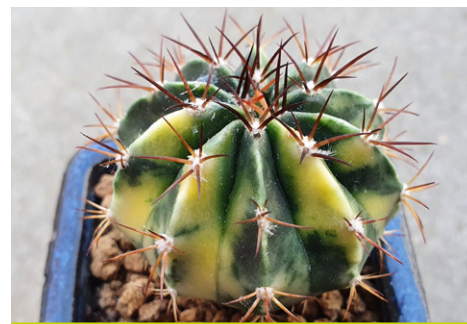
Tot slot zijn er, hoe kan het ook anders, bonte cactussen. Het is niet iets waar je snel aan denkt, omdat de meeste cactussen geen bladeren hebben. Maar het lichaam van de cactus zelf kan bontheid vertonen. Niet alleen

Astrophytum-zaailing 1,5 jaar.

Cactus-zaailing, circa 4 jaar.

Bonte *Melocactus*.

in wit met groen maar ook geel, rood, oranje of paars met groen. Sommige planten gaan zelfs zo ver dat ze helemaal geen bladgroen meer hebben en dus niet in staat zijn om suikers aan te maken. Deze worden geënt op een andere cactus die wel groen is, die de ent dan van suikers en water voorziet. Het is niet ieders smaak maar ze worden toch volop gekocht en vooral kinderen vinden ze erg leuk.

Meer plantenpraat?

Volg ons op instagram:

@rogiervanvugt en @nimmaplants

Tips voor verzorging en zaaien van cactussen? Kijk op www.nimmaplants.com/nl/cactus

Stichting NL Bloeit!

Wij kweken bijzonder aantrekkelijke inheemse planten, soorten waar de wilde bijen, vlinders en heel veel andere insecten dol op zijn. In Nederland zijn er nog maar weinig van deze planten in het wild te vinden en jij kunt helpen door juist de inheemse planten in je tuin te zetten. Op een paar vierkante meter kun je al een prachtige wilde weelde creëren.

www.nlbloeit.nl

Gewone smeerwortel

Symphytum officinale

Smeerwortel is een bekende plant bij tuiniers. In tuincentra vind je vooral blauwe smeerwortel en diverse gecultiveerde soorten van kruipende smeerwortel. Ik, gewone smeerwortel, ben een inheemse wilde plant uit de ruwbladigenfamilie (*Boraginaceae*) en houd van een licht vochtige standplaats in de volle zon of lichte schaduw. Ik groei op verschillende grondsoorten, behalve op zure bodem (veen).

Mijn botanische naam luidt *Symphytum* en stamt af van het Griekse 'sumphuo', wat samengroeien of vergroeien betekent. Het verwijst naar het medicinale gebruik bij onder andere botbreuken. De soortaanduiding *officinale* betekent geneeskrachtig. Deze benaming werd aan plantensoorten gegeven die al vanaf de oudheid als geneeskrachtig worden beschouwd. Al bij de Grieken en de Romeinen werd ik vermeld en geroemd vanwege mijn kracht om wonden, (gewrichts)ontstekingen en botbreuken te genezen.

Mijn Nederlandse naam heb ik te danken aan de taai, slijmerige en gomachtige substantie die mijn wortelstok – die wel een meter lang kan worden – bevat. De lange wortels kunnen compacte, verdichte grond losmaken en mineralen (o.a. stikstof, fosfor en kalium) uit de diepte ophalen. Deze mineralen stel ik via mijn (afstervende) bladeren ter beschikking van de bodem en zo wordt de bovenste laag van de bodem constant verrijkt met voedingsstoffen.

In tuinen ben ik een forse, rijkbloeiende plant en kan ik gaan woekeren. Mijn bloemen zijn klokvormig, staan dicht op elkaar in hangende trossen en kunnen paars-violet, roze of wit van kleur zijn. Ik bloei langdurig, van mei tot en met september. Mijn bloemen bevatten nectar en stuifmeel waar met name hommels op afkomen. Mijn nectar zit diep in de bloem en insecten met een relatief lange tong hebben hier een voordeel, maar je ziet ook vaak hommels met korte tong (metsel- en sachembijen) gaatjes bijten in de bloembuis om de nectar gemakkelijker te kunnen bereiken. Bruine vlekjes op mijn bloemen zijn een aanwijzing van deze gaatjes.

Mijn tamelijk forse bladeren zijn lancetvormig, ruw behaard en aan de onderkant geaderd. En als je mijn blad kneust, komt er een komkommerachtige geur vrij. Vroeger werden de jonge stengels als asperge bereid en gegeten.

Vanwege de vele mineralen, zoals stikstof en kalium, worden mijn bladeren ook gebruikt voor bemesting: ze kunnen als mulch rondom planten worden aangebracht of worden toegevoegd aan de composthoop. Ze worden ook verwerkt tot smeerwortelgier om (in verdunde vorm) als vloeibare bemesting te worden toegepast.

In tuinen ben ik goed te combineren met bijvoorbeeld dagkoekoeksbloem, wilde cichorei, grote wederik, grote kattenstaart en moerasspirea.

Inheemse held stelt zich voor

Met inheemse planten help je de biodiversiteit enorm. Ze zijn prachtig, maar helaas niet zo bekend. Elke maand stelt een inheemse plant zich aan je voor, in de hoop een plekje in jouw tuin te krijgen. Ze zullen je niet teleurstellen!

VOLGENDE MAAND: Gewone margriet (*Leucanthemum vulgare*)

Met deze combinaties in potten staat er binnen een handomdraai allerlei gezonds en lekkers op je vensterbank, bij de keukendeur of op het terras. Dat meer groente eten gezond is, is duidelijk, maar het is lastig om in cijfers uit te drukken hoeveel voldoening het geeft om je eigen groente te kweken.

Al deze minimoestuintjes zijn niet alleen een genot om naar te kijken, maar ook om te proeven. En doordat de bloemen bestuivende insecten aantrekken, zullen ook je vruchtdragende gewassen ervan profiteren.

Koop trayplantjes of kweek de planten op uit zaad. Als je rechtstreeks in de pot zaait, plant dan eerst de trayplanten en zaai de zaden in de ruimte ertussen, ca. 0,5 cm diep en 2 cm uit elkaar. Dun dicht op elkaar groeiende zaailingen uit. Gerecyclede potten zijn ook een goed idee, zolang ze maar groot en diep zijn en drainagegaten hebben.

Code oranje

Combinatieteelt is een uitstekende manier om ongewenste insecten op afstand te houden. Men denkt dat de wortelvlieg in de war raakt van de geur van uien en de wortelen verjagen de uienvlieg. Twee vliegen in één klap dus! De oranje violen zien er prachtig uit, ze lokken bijen en ze hebben ook nog een eetbare bloemblaadjes die je over salades kunt strooien. Ook uienblaadjes kun je eten, maar wacht daarmee tot je de ui geoogst hebt, anders rem je de groei af.

- ❶ 1 zakje wortelzaad 'Royal Chantenay 3'
- ❷ 1 zakje uienzaad 'Long Red Florence'
- ❸ 2 Viola 'Matrix Orange'

Bomvolle bakken

Lekker en gezond binnen
handbereik – en het zie er
nog mooi uit ook!

Picknick uit een pot

Tomaten en basilicum zijn niet alleen een gouden combinatie op je bord, maar ook in een pot. Door ze samen te kweken verbetert de smaak van de tomaat, en net als afrikaantjes schrikt basilicum ongedierte af. Deze ruimtebesparende, met gingang beklede hangmand ziet er met zijn over de rand hangende tomaten uit als een smakelijke zomerpicknick!

- ❶ 2 tomaat 'Maskotka'
- ❷ 1 tomaat 'Losetto'
- ❸ 1 zoete basilicum (*Ocimum basilicum*) of een zakje zaad
- ❹ 1 struikbasilicum (*Ocimum minimum*) of een zakje zaad
- ❺ 6 afrikaantjes 'Bonanza Yellow' (plugplanten)

Je hangmand met planten vullen

1 Bekleed je hangmand eerst met textiel en dan met plastic, en maak drainagegaten. Vul met potgrond en meng er plantenvoeding met vertraagde afgifte doorheen.

2 Basilicum is makkelijk uit zaad op te kweken. Zaai het nu of koop een of twee potten in het tuincentrum of de supermarkt en plant ze in de mand.

3 Plaats de tomaten zo dat ze over de randen kunnen hangen. Geef ze wekelijks tomatenvoeding zodra de planten beginnen te bloeien.

4 Vul eventuele gaten op met afrikaantjes, maar zet deze niet te dicht op elkaar. Geef ze goed water en giet daarna regelmatig om uitdrogen te voorkomen.

Een pittig potje

Zelfs op een smalle vensterbank past een kleurige, weelderige bloembak. De rode bloemen en glanzende chilipepers in deze pot zien er aan het eind van de zomer fantastisch uit. Gelukkig zijn deze drie ook nog eens goede maatjes. De geur van de geraniums zou ongewenste insecten afweren en de radijzen verbeteren de smaak van de chilipepers. De snel-groeiende radijzen kunnen worden geoogst voordat de andere planten groot worden.

- ❶ 1 chilipeper 'Basket of Fire'
- ❷ 1 chilipeper 'Cajun Belle' (of kies je favoriete variëteit)
- ❸ 2 rode zonale *Pelargonium*
- ❹ 1 zakje radijszaad 'French Breakfast'

Paarse pracht

Zin in iets exotisch? Heb je een zonnig, beschut terras? Probeer dan eens deze bijzondere combinatie met glanzend paarse aubergines en hangende amarantpluimen vol zaad. De paarse salie vult het kleurenpalet aan en lokt tegelijkertijd veel bestuivende insecten. Het kan geen kwaad voor de plant als je kleine hoeveelheden amarantblaadjes oogst, die je kunt eten als spinazie. En de voedingsrijke zaden kun je toevoegen aan smoothies, soepen en je graanontbijt.

- 1 aubergine 'Scorpio'
- 2 1 pakje zaad van *Amaranthus caudatus* 'Red'
- 3 2 *Salvia nemorosa* 'Caradonna'

VOLGENDE MAAND Tips en ideeën voor het kweken van kruiden in potten.

De tuin in!

De lente is losgebarsten en het is een drukte van jewelste in de tuin. Vogels zijn aan het nestelen, er moet gezaaid worden, uitgeplant worden, kortom, we kunnen alle hulp gebruiken! Met de duurzame producten van De Wiltfang wordt het leven van ons tuiniers wat makkelijker en ook nog een beetje mooier, want alles wat ze verkopen is een lust voor het oog.

Voederhuisje ↗

In mei leggen alle vogels een ei. Vandaar dat wij dit chique voederhuisje met koperen dak deze maand niet alleen vullen met eten maar ook met nestmateriaal. Wat onbehandelde wol en kleine takjes die we uit de borders halen liggen naast een handje proteïnerijke zonnebloempitten. Zo doen we er alles aan om onze tuinvogels een makkelijke kraamtijd te gunnen.

Makkelijk vegen

Rondom zaaitafels willen er nog weleens allerhande plantjes gaan groeien. Al enthousiast potgrond en zaadjes rondstrooiend en morsend maken we per ongeluk een iets te groeizaam terras. Daar komt verandering in met deze handige hoge veegset. Zo ruim je alles zonder rugpijn op, want al dat bukken doen we al genoeg nu het onkruid omhoog schiet met dit groeizaam weer. Hij is ook goed te gebruiken om alles dat we vrolijk mee naar binnen wandelen mee op te vegen. Zo maken we niet alleen prachtige tuinen, maar vinden onze partners ons weer een beetje liever nu er geen spoor van zand meer vanuit de tuin deur naar binnen loopt.

“Met duurzame producten wordt het tuinleven makkelijker – én mooier.”

Plantjes beschermen ↗

Het is bijna IJsheiligen en dat betekent uitplanten! Een feestje, maar al die prachtige zaailingen aan de volle grond toevertrouwen nadat we ze zo gekoesterd hebben is nog best een beetje spannend. Daar is deze mooie bamboe cloche heel handig voor. Zo weten we zeker dat plantjes even kunnen wennen en rustig kunnen groeien, voordat er enthousiaste konijnen of dikke stadsduiven op af komen.

Er kan nog meer bij

Als groot fan van wilde bijen bieden we graag veel voedsel in de vorm van bloemen, maar ook huisvesting aan. Hoe meer bijen in onze tuin, hoe meer er bestoven wordt en – zeg nu zelf – hoe gezelliger het er wordt. Nu doen we dit natuurlijk wel graag zo mooi mogelijk. Dat lukt erg goed met dit prachtige druppelvormige exemplaar. Zo helpen we de natuur, en vrolijken we tegelijkertijd onze tuin op. Onze tip: hang hem in de ochtendzon, daar zijn metselbijen gek op. Niet lang nadat hij hing werd hij al gecontroleerd door een nieuwsgierige bij. We zijn dus niet enigen die enthousiast zijn!

Zorgeloos verspenen

Dit verspeenlepeltje bleek de ideale partner te zijn bij het tackelen van een flinke klus: het resultaat van een enorme zaaiwoede in goede banen leiden. Al die kleine plantjes begonnen elkaar behoorlijk in de weg te zitten en dat vraagt om een enorme precisie. Met een loeischerpe punt aan de ene kant en een lepeltje aan de andere kant, bleek het mogelijk, zonder al teveel zweet op onze rug. Ga je hier ook mee aan de slag? Pak een zaailing dan altijd aan de blaadjes vast, zodat de stengel geen schade kan oplopen.

Turfvrij zaaien

Deze turfvrĳe, geperste potjes zijn ideaal, vooral als je tere plantjes zaait die verspenen niet zo op prijs stellen. Zaai hier zo dun mogelijk in, als het lukt een enkel zaadje per potje. Laat de plantjes rustig afhard en buiten, na IJsheiligen, en plant ze wanneer ze eenmaal gewend zijn met potje en al uit. In onze ervaring wortelen plantjes er ook nog gezonder in dan in plastic, en je ziet het meteen wanneer ze de grond in kunnen. De wortels piepen dan vrolijk door de potjes heen. Wanneer je ze onderdompelt in water voor het uitplanten heb je het beste resultaat. De wortels kunnen er dan extra makkelijk doorheen groeien en het potje composteert snel.

Waar wacht je nog op?

Je weet nu welke materialen je nodig hebt en wat je waar gaat planten. Tijd om te beginnen. Schaf je materialen aan in de webshop van De Wiltfang of breng een bezoekje aan de showroom.

De Wiltfang
Industrieweg 7
3738JW Maartensdijk
www.dewiltfang.nl

De Wiltfang®
Natuurlijk voor tuinliefhebbers

Aan de slag

Er is altijd genoeg te doen in de tuin, maar de taken verschillen per seizoen. En als je even niet oplet, loopt het in de groeimaanden al snel uit de hand. In deze rubriek vind je alle tuintaken die handig zijn om deze maand uit te voeren. Loop de handige checklists na en hou zo makkelijk je tuin bij.

In deze rubriek

- 99** De maand van Monty
- 102** Bloemen in mei
- 104** Groente & fruit
- 106** In de kas
- 108** Lavendelplantjes opkweken
- 109** Zo werkt het: planten afharderen
- 110** Algemene tuintaken

p. 99

p. 102

p. 106

p. 110

Bekijk het complete
programma op
www.gardenista.nl

Hét groenfestival van Nederland

**25 t/m 29
mei 2022**

**Buitenplaats
Den Alerdinck
bij Zwolle**

**Bestel je kaarten
online met
2,- korting!**

Ga voor meer informatie
naar www.gardenista.nl

Verhuis citrusbomen naar een zonnige plek buiten en snoei alle beschadigde, te dicht op elkaar staande en uit het gareel groeiende takken.

Monty's maand

Het is makkelijk om in mei achterover te leunen en te genieten van de voldoening die opkomt, maar het is ook een drukke tijd in de tuin. Dit komt vooral doordat het weer sterk verandert. In de loop van de maand wordt het steeds onwaarschijnlijker dat het nog gaat vriezen, dus half mei kun je de meeste vorstgevoelige planten uit hun winterverblijf halen.

Mijn citrusplanten hebben de winter in de kas doorgebracht, maar begin mei verhuis ik ze naar buiten. Ik houd wel wat

vliesdoek bij de hand voor het geval het ineens toch nog heel koud wordt. Deze periode is niet alleen goed om de planten te laten acclimatiseren aan het buitenleven, maar ook om ze te snoeien, waarbij je alle beschadigde, sprietige en eigenzinnige takken terugsnoeit. Sinaasappels en citroenen herstellen goed van een drastische snoei en moeten worden verjongd, dus ik haal elk jaar een paar van de oudste takken weg om ruimte te maken voor nieuwe.

Plant siergember uit

Wanneer de tulpen half mei zijn uitgebloeid, graaf ik ze op en zet de nog groene planten voorzichtig in plastic potten, zodat de bollen zoveel mogelijk voedingsstoffen kunnen opnemen voordat het loof afsterft. De grote potten waaruit ik ze heb opgegraven geef ik een beplanting die tot het najaar mooi blijft.

In de loop der jaren heb ik bloemriet, fuchsia's, dahlia's en Nieuw-Zeelands vlas als parade-

paardjes gebruikt voor deze opvallende zomercomposities, maar ik denk dat siergember (*Hedychium*) het mooiste resultaat heeft opgeleverd. Deze planten sterven 's winters bovengronds af. Tijdens de koude maanden bewaren we ze in een grote plastic pot in een koele, donkere, vorstvrije schuur. Maar rond half mei zijn ze weer uitgelopen en kunnen ze worden uitgeplant.

Siergember is een gulzige plant,

dus ik zet ze in een mengsel van 50% compost, 25% grit en 25% blad-aarde. Ze doen het prima in deze rijke bodem en worden minstens 2 meter hoog met hun maisachtige loof en oranje bloempluimen.

Ik geef ze een onderbeplanting van cosmea en goudsbloemen, en misschien Oost-Indische kers. Deze combinatie staat maandenlang garant voor een opvallende en probleemloze pot.

Monty haalt zijn siergember naar buiten en zet de planten in grote potten met rijke potgrond om hun kleurrijke hoofdrol te vervullen.

Monty snoeit bladeren van de bekerplant terug, die in de winter bruin zijn geworden, zodat hij in mei kan genieten van het nieuwe blad.

Maak bekerplanten netjes voor de lente

Bekerplanten moeten in het voorjaar altijd stevig worden gesnoeid en gefatsoeneerd. In de winter hebben ze een koude rustperiode van minimaal zes weken nodig, waarin de temperatuur het liefst tussen de 10 en -10 °C is – een koude kas, onverwarmde kamer of portiek is ideaal. In deze periode hebben de planten minder water nodig. Het blad wordt in de winter geleidelijk rommelig en sterft af.

In het voorjaar moeten deze bladeren tot de voet worden afgesneden. Dat kan betekenen dat je alles boven de grond moet weghalen, maar bekerplanten zullen als het warmer wordt al snel weer nieuw blad vormen en gaan groeien. Blijf tijdens het hele

groeiseizoen bruin en rommelig blad weghalen – zo krijg je een betere groei en helderder kleuren.

Bekerplanten hebben helder zonlicht nodig, maar de wortels moeten koel en vochtig gehouden worden. Daarom doen ze het goed in terracotta potten (die meer vocht absorberen dan plastic potten). Zet de potten in schotels met regenwater dat dagelijks kan worden bijgevuld.

Verplant je planten niet naar te grote potten – zolang de wortels erin passen met een beetje zure (maar turf-vrije) potgrond zijn ze helemaal tevreden. Die van mij doen het geweldig in potgrond van bladaarde, zand en gecomposteerde varens.

PLANT KLIMMENDE

POMPOENEN

Pompoenplanten die je in de kas opkweekt, kun je uitplanten op een zonnige plek met ruimte voor een trel-lisscherm of wigwam waar ze tegenop kunnen groeien. Verrijk de grond met goed verteerde zelfgemaakte compost, want het zijn hongerige planten. Graaf voor elke plant een gat ter grootte en diepte van een spadeblad, met een tussenruimte van 90 cm. Zet de planten ieder in het midden van een gat, waarbij de zaadlobben net boven het grondoppervlak uit moeten komen. Druk aan en geef royaal water.

Checklist

- ☐ Controleer of potplanten en groenten water nodig hebben.
- ☐ Zet steunen naast uitlopende planten in de border voordat die te hoog worden.
- ☐ Laat vorstgevoelige eenjarige planten acclimatiseren voordat je ze later deze maand uitplant.
- ☐ Snoei vroegbloeiende clematissoorten, zoals de *C. alpina*, meteen na de bloei.
- ☐ Plant pronkerwten uit zodra ze een goed wortelstelsel hebben en bind ze aan steunen.

STAP VOOR STAP Zo neem je stekken van asters

Maak deze maand stekken van nieuwe kruidachtige scheuten die nog niet hebben gebloeid. Deze zullen makkelijk wortelen nu het weer warmer wordt en het is een mooie manier om gratis planten te kweken. Asters, chrysanten en zonnekruid zijn voorbeelden van planten die makkelijk wortels ontwikkelen. Als je meerdere stekken in één pot zet, kun je die later deze zomer als een bloeiende pol uitplanten.

1 Verzamel vroeg op de dag jonge, niet-bloeiende stengels van gezonde planten. Knip stengels van ongeveer 10 cm af en let op dat je de moederplant niet beschadigt.

2 Verwijder met een mes de onderste bladeren zonder stukken van de stengel te scheuren. Van de bovenste bladeren mag je de helft afknippen om vochtverlies door verdamping te verminderen. Snijd dan met een scherp mes de stengel met een schone snede net onder een bladknop af.

3 Gebruik een verspeenstokje om de stekken langs de rand van een pot met universele potgrond te zetten en geef meteen royaal water.

4 Dek de potgrond af met een laagje grit, zodat de tere stengels vlak boven de grond zijn beschermd tegen vocht.

1

2

3

4

Verwijder de bollen na de bloei en bewaar ze voor volgend jaar.

Bewaar je lentebollen

Wanneer je voorjaarsbollen in potten zijn uitgebloeid, kun je ze bewaren om ze in het najaar opnieuw te planten. Haal de bloembollen uit hun potten en leg ze binnen, op een goed geventileerde plek, verspreid in bakken of op krantenpapier. Laat het daar liggen om het loof de tijd te geven om helemaal af te sterven.

Binnen een week of twee is het loof verdord en laat het makkelijk los van de bollen. Haal de bladeren eraf en gooi ze op de composthoop. Bewaar de bollen in papieren zakken op een koele, droge plek. Zo zullen ze stevig blijven en kunnen ze komend najaar weer in potten worden uitgeplant.

PAS OP VOOR Larven van lieveheersbeestjes

Hoewel jonge lieveheersbeestjes er heel anders uitzien dan hun populaire ouders, zijn ze net zo goed in het verzwelgen van ongedierte. Dus dood ze niet, maar kijk hoe ze bezig zijn en volwassen worden.

Maak met een bamboestok een zaaivoer in de grond.

SNELLE OPLOSSINGEN

Als je ontdekt dat je planten in potten in de felle meizon dreigen te verwelken, leid dan een druppelslang over de potgrond om je potplanten te irrigeren. Hierdoor wordt het vocht beter opgenomen en zullen je planten zich snel herstellen.

Zaai tweejarige planten die volgend jaar bloeien

Zaai tweejarig voorjaarsperkgoed, zoals steenraket en duizendschoon, buiten in rijen, dan kun je de planten deze herfst opgraven en in de tuin planten om volgend jaar te bloeien.

Maak een stukje grond vrij en druk er een ondiepe voor in. Giet water in de voor voordat je gaat zaaien. Dek het zaad af met 1 cm fijne aarde. De ontkieming duurt ongeveer een week.

Bescherm de zaailingen tegen slakken. De planten worden sterker als je de zaailingen uitdunt zodra ze groot genoeg zijn om beet te pakken. In oktober kun je de planten uitplanten.

Verwijder woekerende planten met de hand voor ze zaad zetten.

Checklist

- ☐ Laat loof van voorjaarsbollen op natuurlijke wijze afsterven, want dat geeft voedingsstoffen door die de bollen sterker maken voor volgend jaar.
- ☐ Zaai deze maand buiten vaste planten zoals duizendblad.
- ☐ Snoei en deel voorjaarszonnebloemen (*Doronicum orientale*) en longkruid (*Pulmonaria*) na de bloei, zodat ze volgend jaar rijker zullen bloeien.

Kies een plek waar je goed bij kunt om de planten water te geven.

Monteer beugels voor plantenhangers

Bevestig beugels om plantenhangers aan te hangen. Kies een beschutte plek waar de hanger mooi uitkomt en bereikbaar is om water te geven. Gebruik een sterke gietijzeren of stalen beugel. Plantenhangers

worden zwaar door het water geven, dus bevestig de beugels stevig met de juiste pluggen. Moet de beugel hoog hangen, gebruik dan een katrol waarmee je de hanger kunt laten zakken als je water moet geven.

Wied tussen wilde bloemen

Let op plekken met wilde bloemen op snelgroeende planten die je mooie bloemen kunnen wegconcurreren. Planten als brandnetels, akkerdistel en kweekgras zijn allemaal potentiële woekeraars. Het hangt van de grond af welke soort je moet beteugelen om een gezond evenwicht te handhaven. Pak ze aan wanneer ze nog jong zijn en trek ze met wortel en al tussen de andere planten uit.

STAP VOOR STAP

Neem stekken van rozemarijn

Rozemarijn groeit makkelijk uit zijn krachten en verliest zijn jeugdige uiterlijk sneller dan veel andere struiken. Maak daarom stekken en zet die op een beschutte plek buiten of in een koude bak. Houd ze na het inwateren wat droger dan andere stekken die je in deze periode maakt.

1 Kies sterke, rechtopgaande scheuten aan de buitenkant van de struik. Knip toppen van ongeveer 10 cm lang af.

2 Maak aan de basis een schone snede, net onder een bladknop. Verwijder dan alle blaadjes van de onderste helft.

3 Vul een pot met grove potgrond en druk die goed aan. Steek de stekken langs de rand in de grond en geef royaal water.

Trek de stelen van de plant af; door afsnijden kunnen de stompjes rotten.

Oogst rabarber

Pluk rabarber door de stelen dicht bij de basis vast te pakken en al draaiend in hun geheel van de kroon te trekken. Je ziet dan dat de onderkant van de stelen hol is en niet afgebroken. Rabarber is in deze tijd van het jaar bijzonder

zoet en mals. De plant zal van de zomer nog meer stelen produceren, maar stop na eind juni met oogsten. Dat geeft de plant genoeg tijd om te herstellen en nieuwe energie voor volgend jaar op te doen.

Zaai groenten buiten

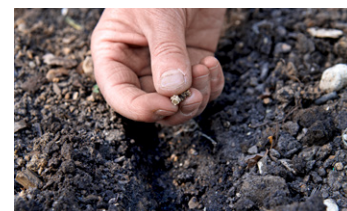
Zaai nu meer groenten zodat je aan een stuk door kunt blijven oogsten. De grond is inmiddels warm genoeg om bijvoorbeeld rode bieten, korte wortelen, koolrabi, radijsjes, pluksla en knolrapen snel te laten ontkiemen. In een klein groentebed kun je kiezen voor een soort die binnen een paar weken oogstrijp is, waarna je dat gewas meteen vervangt. Of je zaait twee of drie verschillende soorten en oogst eerst jonge, kleine exemplaren, terwijl je de rest laat staan om verder te groeien in de extra ruimte die dan ontstaat.

Zaai tussen rijen uien

Zaai een andere groente tussen je uienrijen. Uien kun je over een paar weken optrekken, waarbij de grond nauwelijks wordt verstoord. Dat maakt deze smaakmakers heel geschikt voor tussengewassen.

Kweek er kleine rechtopgaande groenten tussen, zoals little gem (sla), of zaai suikermais of rode bieten. Deze laatste gewassen beginnen pas goed te groeien wanneer de uien al weg zijn.

Zaai gewassen als rode biet, sla of suikermais tussen rijen uien.

SNELLE OPLOSSINGEN

Ontdoe onkruid van de groeitoppen die op het punt staan te bloeien. Zo voorkom je dat de planten zaad zetten en nieuwe zaailingen produceren die licht, voedingsstoffen en water wegnemen.

Kweek in kleine blokken om meer te oogsten van weinig grond.

Checklist

- ☐ Zaai courgettes, komkommers en pompoenen binnen op de vensterbank voor.
- ☐ Blijf de tomaten, aubergines en paprika's die je eerder dit jaar hebt gezaaid verpotten en uitplanten.
- ☐ Bind de scheuten van muur geleide perzik- en pruimenbomen aan met stevig bindmateriaal.
- ☐ Bescherm klein fruit met netten tegen vogels, want die snacken er graag van.

Verwijder de zwakkere zaailingen en gebruik die in een salade of als minigroente.

Dun zaailingen uit voor betere groei

Dun zaailingen uit om hun groei te bevorderen en te voorkomen dat ze doorschieten. Bij te veel concurrentie om vocht zullen zaailingen van bijvoorbeeld dille sneller gaan bloeien, wat ten koste gaat van de kwaliteit van het loof. Trek het teveel

aan zaailingen uit en druk de rest in het rijtje goed aan. Geef dan royaal water om ze te helpen herstellen.

Verzamel de uitgedunde zaailingen in een vochtige plastic zak en bewaar ze in de groentela van de koelkast voor in een salade.

Plant paprika-planten uit

Wacht totdat alle risico op vorst is geweken. Graaf dan gaten in de grond en werk goed verteerde stalmest door de bodem. Paprika's zijn vorstgevoelig en moeten worden afgehard, dus kies een zonnige, beschutte plek.

Zet een bamboestok van één meter lang in het plantgat om de plant tijdens de groei te steunen. Giet voor het planten eerst water in het gat. Zet de plant er dan in en bind de hoofdstengel losjes aan de bamboestok. Vul op met aarde, druk aan en mulch met stalmest of tuincompost (bijvoorbeeld uit je eigen tuin).

Kies een warme, zonnige plek voor paprika's en geef ze regelmatig water.

Begin asperges te oogsten

Oogst asperges door ze net onder de grond af te snijden zodra ze 15 tot 20 cm lang zijn. Controleer elke dag of er iets te oogsten valt. Deze delicatessen smaken vers uit de tuin het lekkerst en bespaart je bovendien nogal wat euro's, want in de supermarkt zijn asperges vrij prijzig.

Pluk liever niet te lang van jongere kronen, want die hebben tijd nodig om aan te sterken. Maar als kronen eenmaal volwassen zijn, kun je er tussen april en juni bijna dagelijks van oogsten. De rest van de zomer zullen de planten groeien en energie voor volgende jaar opdoen.

Snijdt asperges onder het grondoppervlak af om ze te beschermen tegen het aspergehaantje.

20% KORTING
bij Pixum met code*:
LEKKERGROEN-20

pixum

Altijd de mooiste foto's

DUURZAME FOTOBOKEN

De mooiste fotoboeken maak je bij Pixum met FSC®-gecertificeerd premium fotopapier.

Benieuwd? Bezoek Pixum.nl of download de Pixum App.

* Deze code berekent 20% korting op alle fotoboeken via de website of de app van Pixum, niet op de verzendkosten. Geldig t/m 1-6-2022.

Bemest planten

Controleer de verdunningsverhouding en gebruik het meegeleverde maatbekertje om de juiste hoeveelheid mest in je gieter te doen. Doe dit voordat je er water in laat stromen, dan mengt het beter. Anders moet je even goed roeren.

Planten kunnen de mest opnemen via hun wortels of bladeren (door te sproeien). Doordrenk de potgrond goed. Bemest in deze periode, wanneer de planten snel groeien, één keer per week. Gebruik voor zeer jonge planten sterker verdunde mest.

Volg altijd de instructies wanneer je vloeibare mest gebruikt.

Ventileer de kas om ziekten door vocht te voorkomen.

Ventilatietechnieken

Ventileer de kas om de temperaturen overdag laag te houden en de lucht te laten circuleren. Dakluiken kunnen worden voorzien van automatische openers zodat ze vanaf 20 °C opengaan. Zet ze anders zelf open, en ook eventuele roosters of

deuren. Planten drogen door de luchtcirculatie sneller uit en hebben waarschijnlijk meer water nodig. 's Nachts kan het nog steeds koud worden, dus doe de kas 's avonds dicht en let op de weersvoorspelling. Een min-maxthermometer laat zien wat de temperaturen in je kas zijn.

STAP VOOR STAP Kruiden delen

Splits in potten gezaaide tuinkruidenzaailingen en kweek ze op zodat je de rest van het seizoen verse kruiden hebt. In deze fase hebben de wortels alleen wat meer ruimte en rijkere potgrond nodig. Je kunt ze verpotten of in de tuin planten.

1 Tik de plant uit de pot en vang hem met gespreide vingers op. Zet de pot weg, zodat je hem kunt afspoeien en hergebruiken.

2 Splits de wortelkluit in drie of vier stukken door de potgrond vanaf de zijkant met je vingers uit elkaar te duwen.

3 Plant elk stuk in een aparte pot met universele potgrond. Geef royaal water en zet de kruiden op een tafel om verder te groeien.

Checklist

- ☐ Blijf stekken nemen van vorstgevoelige vaste planten. Ze wortelen binnen circa vier weken.
- ☐ Breng schaduw in de kas door luiken, schaduwdoeken of kassenwit te gebruiken.
- ☐ Geef meer water naarmate planten groeien en meer bladeren hebben. Het water dat via het blad verdampst, moet je aanvullen.
- ☐ Bestrijd ongedierte biologisch met aaltjes.

PAS OP VOOR Bladmijners

Slingerende sporen op bladeren worden veroorzaakt door insectenlarven uit eitjes die op de bladeren zijn gelegd. De schade is vooral cosmetisch, maar je kunt het probleem verminderen door de aangetaste bladeren te verwijderen.

Bereid hangmanden voor op zomerbloeiers

Het is tijd om de zomerse hangmanden weer te vullen met niet-winterharde planten, zoals petunia's en pelargoniums die niet tegen vorst kunnen. Laat de hangmand voorlopig nog even in

de kas hangen, totdat de planten wat gegroeid zijn en er geen vorst meer wordt verwacht.

Zet de hangmand op een bloempot zodat hij stabiel staat en je hem kunt beplanten.

Gebruik een kokosvel of iets dergelijks om potgrond en water vast te houden. Doe de potgrond vermengd met wat mestkorrels in de mand en zet de planten erin. Geef daarna flink water.

Zet de mand op een pot voor stabiliteit tijdens het planten.

STAP VOOR STAP Zaaï nu je courgettes

Courgetteplanten groeien supersnel en zijn een van de laatste groenten om onder glas te zaaien. Na een week zijn ze ontkiemd en de jonge zaailingen ontwikkelen snel daarna hun eerste echte bladeren. Plant ze uit zodra het risico op vorst is geweken.

1 Vul een pot met (turfvrije) universele potgrond die in de kas heeft kunnen opwarmen. Druk aan en duw elk zaadje op zijn kant in de grond.

2 Bedek de zaden met wat potgrond of een laagje vermiculiet. Dit beschermt de zaden tegen te grote temperatuur- en luchtvochtigheidsverschillen in de kas en houdt schimmels buiten.

3 Geef flink wat lauw water, laat uitlekken en zet de potjes in een kweekbak met deksel bij een temperatuur van 20 °C. Zorg na het ontkiemen voor veel licht.

Groenten ompotten

Zet groenten zoals tomaten, pepers, aubergines en komkommers over in grotere potten. Je geeft ze niet alleen meer ruimte en voedingsstoffen, maar ook meer stevigheid.

Zodra de wortels door de drainagegaatjes komen, is het de hoogste tijd om de plantjes over te zetten in een andere pot. Kies daarvoor een pot die een maat groter is, om planten 1 à 2 cm meer ruimte te geven.

Zet aubergineplantjes over in een pot van één maat groter.

SNELLE OPLOSSINGEN

Leid en snoei nieuwe planten. Zet steunen bij grote planten en bind ze aan. Nijp de groeitoppen uit van planten die je struikachtig wilt laten groeien, zoals pronkerwten. Verwijder dieven (zijscheuten in de oksels) van stamtomaten.

Lavendelplantjes verder opkweken

Kweek lavendel op uit biologische, kleine plantjes die je bij de kweker of per post koopt. Het is een goedkope manier om een lage heg of borderrand te vormen, al kun je de planten natuurlijk ook gewoon op een zonnige plek zetten. Ze geven de tuin geur en kleur, en trekken bovendien bijen en andere bestuivers aan.

Met kant-en-klare kleine planten omzeil je het gedoe van stekken of zaaien en verspenen. De jonge planten zijn later dit jaar sterk genoeg om uit te planten. Je helpt het milieu door oude kweektrays en potten te hergebruiken. Het is makkelijk om je eigen potgrond te mengen van gelijke delen leemhoudende potgrond, turfvrrije potgrond en plantenkorrels.

Het is belangrijk om de planten meteen na aankoop te verpotten. Geef ze dan royaal water en zet ze op een lichte plek waar ze beschut staan tegen regenbuien. Een koude bak of kas is het beste. Geef weinig water – alleen wanneer de potgrond uitdroogt – anders kunnen de jonge wortels gaan rotten.

Bespaar geld door kleine plantjes te kopen in plaats van grote en kweek ze zelf verder op.

STAP VOOR STAP Lavendel verder opkweken

1 Krijg je je planten per post, open dan meteen de verpakking om de planten wat lucht te geven. Geef daarna water, zodat de wortels voldoende vochtig zijn voor je ze oppot.

2 Zijn de plantjes heel klein, duw ze dan met een stokje uit hun verpakking. Vul een kweektray met potgrond en maak in elke cel een gaatje. Plaats in elke gaatje een plantje en druk goed aan.

3 Verpot de planten naar individuele potten wanneer de wortels de cel vullen. Houd deze twee stappen aan, want als je de kleine planten meteen in grotere potten zet, slaat de grond dicht.

4 Plant de bossige jonge planten later dit seizoen uit in goed drainerende grond in de volle zon, zodat de planten kunnen groeien en afharderen voordat de winter begint.

Hard na de laatste vorst vorstgevoelige perkplanten af, zoals Nieuw-Guinea-impatiens.

Zo werkt het: planten afharden

Het is belangrijk dat je vorstgevoelige perkplanten en groenten die je in de kas, op de vensterbank of in een koude bak hebt opgekweekt, geleidelijk aan laat wennen aan het buitenleven. Dit proces van acclimatiseren neemt ongeveer twee weken in beslag, afhankelijk van de temperaturen waaraan de planten gewend zijn, hun vorstgevoeligheid en de lokale omstandigheden. Normaal gesproken kun je dit klusje veilig uitvoeren vanaf de derde week in mei. Maar houd voor de zekerheid wel steeds de lokale weersverwachtingen in het oog.

Bladerrijke vorstgevoelige planten zijn het meest kwetsbaar voor vorst, wind en felle zon, behandel die dus extra voorzichtig. Planten in plantenhangers en gemengde potten moeten ook worden afgehard, tenzij ze voor het verpotten al waren geacclimatiseerd. Als je planten koopt, vraag dan of ze al zijn afgehard.

Bij wind drogen planten sneller uit, dus controleer regelmatig of de planten buiten extra water nodig hebben.

STAP VOOR STAP Vorstgevoelige planten afharden

1 Zoek buiten een plek die is beschermt tegen de wind en de felste middagzon. Een koude bak is natuurlijk ideaal, maar je kunt planten ook tegen een muur of naast een gebouw zetten.

2 Zet de planten 's morgens buiten en 's avonds weer binnen. Als ze in een koude bak staan, hoef je ze niet binnen te zetten, maar open overdag de deksel en sluit die 's avonds weer.

3 Laat de planten na ongeveer een week ook 's nachts buiten, maar houd wat vliesdoek bij de hand om ze af te dekken voor het geval er lage nachttemperaturen worden verwacht.

4 Controleer de onderkant van potten en bakken regelmatig op slakken, ook van lege potten in de buurt. Als ze de kans hebben, doen slakken zich tegood aan de nieuwe scheuten van jonge planten.

STAP VOOR STAP Compost maken

Verzamel groenafval op een composthoop om je eigen grondverbeteraar of ingrediënt voor potgrond te maken. De compostering is afhankelijk van bodemmicroben, dus zorg dat je composthoop direct contact met de grond maakt. De microben hebben voor hun taak lucht, vocht en warmte nodig. Versnel het proces door de hoop af te dekken en te keren.

1 Verzamel rauw groenteafval, gewied onkruid (voordat het zaad zet), gebruikte potgrond, papier-snipperers en kleingemaakt snoeiafval om aan de hoop toe te voegen. Verander de balans tussen groen en bruin materiaal als de hoop te nat of te droog wordt.

2 Meng grasmaaisel met steviger groenafval. Groen materiaal levert stikstof aan de composterende bacteriën, die ervoor zorgen dat de temperatuur van de hoop stijgt.

3 Voeg bruin materiaal toe, zoals bladeren, versnipperd snoeihout, karton- en papiersnipperers. Dit zorgt voor beluchting en voorziet de hoop gedurende langere tijd van koolstof.

4 Prik met een tuinvork in de composthoop om te controleren of het materiaal gelijkmatig verteert. Als de compost klaar is, kun je het als mulch in de tuin gebruiken of zeven als ingrediënt voor potgrond.

Het is nu de tijd om savooie-kolen op hun definitieve plek in de moestuin te planten.

Bescherm koolsoorten tegen ongedierte

Plant afgeharde boerenkool, sluitkool en bloemkool op hun definitieve plek. Hoewel deze koolsoorten winterhard zijn, hebben ze toch bescherming nodig, want na het uitplanten zijn ze kwetsbaar voor ongedierte. Dek ze meteen af om te voorkomen dat de koolvlieg eitjes naast de wortels legt. Vliesdoek voorkomt ook dat duiven van de kolen eten. In juni, wanneer het gevaar van de koolvlieg is geweken, kun je het vliesdoek vervangen door vlindernetten. Anders zetten koolwitjes eitjes af op de onderkant van de bladeren en zullen hun rupsen een gouden tijd beleven.

Checklist

- ☐ Plant stamtomaten in groeizakken of grote potten (20 l) in de kas.
- ☐ Zaai rode biet met twee of drie zaadjes per 10 cm, dan hoef je later minder uit te dunnen.
- ☐ Neem stekken van kattenkruid voordat zich bloemknoppen vormen.
- ☐ Hard eenjarige planten die je uit zaad hebt opgekweekt op een beschutte plek geleidelijk af.
- ☐ Schoffel onkruid met wortel en al los.

Checklist

- ☐ Graaf onkruid in het gazon uit in plaats van chemicaliën te gebruiken. Verwijder de lange penwortels met een oud keukenmes.
- ☐ Bedek eventuele kale plekken met mulch, maar begiet de grond daar eerst met water om het vocht 'op te sluiten'.
- ☐ Maak foto's van je favoriete tulpen en andere bloemen om je te helpen beslissen wat je in november gaat planten.
- ☐ Bind zomerklimmers regelmatig aan naarmate hun scheuten groeien.

Fatsoeneer gazonranden en gooi de grasresten op de composthoop.

Maai de gazonranden

Maai de randen van je gazon met een heggenschaar met lange stelen of gemotoriseerde gazontrimmer. Als het gras snel groeit, moet je waarschijnlijk elke keer dat je het gazon maait de graskanten bijwerken. Let op dat je niet in het gazon zelf knipt. Het klusje wordt makkelijker en de rand strakker als de grasrand verticaal is en boven de grond in de border uit steekt. Een nette gazonrand ziet er niet alleen goed uit, maar voorkomt ook dat het gras de border in groeit.

Steun meerjarige borderplanten zo vroeg mogelijk om te voorkomen dat ze omvallen en beschadigen.

Zet steunen in plantenbedden

Steun slappe stengels met een paar extra stokken. Gebruik hiervoor gesnoeide takken voor een natuurlijker aanzicht. Na regen of wind, of gewoon omdat ze zo hard groeien, kunnen zware stengels gaan overhangen of omvallen. Houd de stengel

op zijn plek en zet er een vertakte stok tegenaan om hem tegen te houden. Duw de tak stevig in de grond. Op dezelfde manier kun je lage, ronde steunen langs de randen van borders zetten om te voorkomen dat planten het gazon beschadigen.

PAS OP VOOR Rommelige potten

Als planten lang in dezelfde pot staan, raken de voedingsstoffen uitgeput. Schraap de bovenste laag van de potgrond weg, voeg mestkorrels met langzame afgifte toe, geef royaal water en breng een mulchlaag aan.

Het is nu de tijd om stekken te nemen van struiken als hebe.

Neem stekken

Knip nieuwe, niet-bloeiende scheuten van struiken als hebe, fuchsia en hortensia om makkelijk wortelende groene stekken te maken. Verzamel de stekken 's morgens, wanneer ze vol vocht zitten, en gebruik een handsproeier om te voorkomen dat ze tijdens het oppotten uitdrogen. Maak een stek door een stengel net onder een bladknop af te knippen. Verwijder de onderste bladeren. Steek de stekken langs de rand van een pot met grove potgrond. Label, geef water en dek af met een plastic zak of zet de pot in een kweekbak bij ongeveer 20 °C. Lucht regelmatig om rotten te voorkomen en verpot de bewortelde stekken over 8 tot 10 weken.

Volgende maand

- ☐ Monty plant nieuwe varens.
- ☐ Ontdek hoe je tropische bloemen oppot.
- ☐ Controleer planten op wolluis.
- ☐ Bemest pompoenen en courgettes.

Gardeners' World

Klantenservice

Wil je abonnee worden of heb je vragen over je abonnement? Op onze website vind je antwoord op de meeste vragen.

www.gardenersworldmagazine.nl/contact

Telefoon

We zijn er maandag tot vrijdag van 09.00 tot 17.00 uur om je vragen te beantwoorden.

+31 (0)24-2027827

E-mail

Stel je vraag eenvoudig per e-mail aan een van onze service medewerkers.

**klantenservice@
gardenersworldmagazine.nl**

Abonnementsinformatie

Gardeners' World kost € 6,99 per nummer. De abonnementsprijs is in Nederland € 66,- en in België € 69,- (12 nummers). Deze prijs geldt bij betaling per automatische incasso. Voor betaling via een (digitale) factuur geldt een toeslag van € 2,50. Je kunt eenvoudig een machtiging afgeven via www.fnl.nl/machtigen. Abonnementen worden automatisch verlengd, tenzij anders vermeld. Het opzeggen van een abonnement kan eenvoudig telefonisch via +31 (0)24-2027827 of per mail via klantenservice@gardenersworldmagazine.nl.

Copyright

BBC Gardeners' World magazine is published by F&L Media B.V. under licence from BBC Studios, Television Centre, Wood Lane, London W12 7TQ. The Gardeners' World logo and the BBC Blocks are the trade marks of the British Broadcasting Corporation. Used under licence. © Immediate Media Company Limited. All rights reserved. Reproduction in whole or part prohibited without permission.

Gardeners' World

Managing Director – Catriona Bolger
Editor-in-Chief – Lucy Hall
Deputy Editor – Kevin Smith

BBC Studios, UK Publishing

Chair, Editorial Review Boards: Nicholas Brett
Managing Director, Consumer Products and Licensing - Stephen Davies
Director, Magazines and Consumer Products - Mandy Thwaites
Compliance Manager - Cameron McEwan
UK.publishing@bbc.com
www.bbcstudios.com

Immediate Media Co Ltd

Chairman – Martin Weiss
CEO – Tom Bureau
Director of International Licensing and Syndication – Tim Hudson
International Partners Manager – Molly Hope-Seton

Alle rechten van dit materiaal behoren toe aan Immediate Media Co. Limited en mogen niet worden herdrukt of hergebruikt, in welke vorm dan ook, zonder uitdrukkelijke schriftelijke toestemming. Het auteursrecht op deze uitgave en op daarin verschenen artikelen wordt door de uitgever voorbehouden. Het verlenen van toestemming tot publicatie in de gedrukte uitgave houdt in dat de auteur de uitgever, met uitsluiting van ieder ander onherroepelijk machtigt de bij of krachtens de auteurswet door derden verschuldigde vergoedingen voor kopiëren te innen en dat de auteur alle rechten overdraagt aan de uitgever, tenzij anders bepaald. Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen, vermenigvuldigd of gekopieerd zonder uitdrukkelijke schriftelijke toestemming van de uitgever. De uitgever stelt zich niet aansprakelijk voor eventuele onjuistheden die in deze uitgave zouden kunnen voorkomen.

Gardeners' World is een uitgave van F&L Media B.V.

in licentie van BBC Studios

Head of Content

Daan Jeuken

Hoofdredactie

Anne Wiegers

Redactie

Jos Heijmans, Helga Kluiters, Linda Passies en Maurice Snijders

Met medewerking van

Berthe Bogers, Milly Born, Jaap Molenaar, Sylvia van den Top, Stichting NL Bloeit! Rogier van Vugt, Marieke van der Eerden, Marcelle van Houtum, Marieke Nolsen en redactie Gardeners' World UK

Vormgeving

Nick Groenewold, Mylène Nales, Tom Gerrits, Susan Gerbrands-Derksen, Orlando Koper en Ellen Willemsen

Sales

Gavin Woesthoff
+31 (0)6 20 50 98 54
gwoesthoff@fnl.nl

Marketing

Anouk Tolboom
+31 (0)24 24 04 595
atolboom@fnl.nl

Drukkerij

Habo DaCosta bv, Vianen

Vragen aan de redactie

Heb jij opmerkingen, suggesties of vragen aan de redactie?
redactie@gardenersworldmagazine.nl

Nieuwsredactie / Pers

redactie@gardenersworldmagazine.nl
of adresgegevens zie hieronder o.v.v.
F&L Media, redactie Gardeners' World

Bezoekadres F&L Media

Jonkerbosplein 52, 6534 AB Nijmegen

mei Groeigids

Nu de grond is opgewarmd is het tijd om er heel veel gezonde gewassen in te zetten.

Planten/zaaien ■ Uitplanten ■ Oogsten ■

De beste keuzes voor mei		jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
	Aardappelen Houd je van de Hollandse pot, dan kun je niet om aardappelen heen. Piepers bevatten veel vitamine C. Kook ze in de schil om zoveel mogelijk voedingsstoffen te behouden.												
	Tips Is aardappelziekte een probleem in jouw tuin, kies dan vroege soorten die geoogst worden voor de schimmel toeslaat. Plant ↓ 8-15 cm diep Afstand ↔ 40 cm uit elkaar ↗ 75 cm tussen rijen												
	Aardbeien Van de populairste fruitsoorten bevatten alleen kiwi's meer vitamine C dan aardbeien. Ze zijn een bron van quercetine, een flavonol dat symptomen van hooikoorts kan verlichten.												
	Tips Leg een laagje stro onder de groeiende vruchten zodat ze tijdens regen niet vuil worden door opspattende modder. Plant ↓ op grondniveau Afstand ↔ 30 cm uit elkaar ↗ 45 cm tussen rijen												
	Bieten Kook bieten in hun vel om de kleur te behouden. Juist deze pigmenten zijn zo goed voor de gezondheid; ze bieden bescherming tegen hartkwalen en kanker.												
	Tips Zaai dun, want elk zaadje produceert vier of vijf zaailingen. Gelukkig zijn de zaden groot en dus makkelijk per stuk te zaaien. Zaai ↓ 2,5 cm diep Afstand ↔ 10 cm uit elkaar ↗ 30 cm tussen rijen												
	Bloemkool Een bron van choline, dat belangrijk is voor de prikkeloverdracht in de hersenen, en het anti-oxidant sulforafaan. Gebruik in plaats van granen in een koolhydraatarm dieet.												
	Tips Heb je weinig ruimte, zet ze dan dicht bij elkaar (met maar 15 cm tussenruimte) en oogst minibloemkooltjes. Zaai ↓ 2 cm diep Afstand ↔ 60 cm uit elkaar ↗ 60 cm tussen rijen												
	Boerenkool Deze kool bevat twee keer meer vitamine C en vijf keer meer beschermende polyfenolen dan bloemkool. Heb je niet veel ruimte, dan is dit gewas een goede keuze.												
	Tips Voorkom overbewatering, want dat zorgt voor zachte, weelderige groei die kwetsbaar is bij koud winterweer. Zaai ↓ 2 cm diep Afstand ↔ 60 cm uit elkaar ↗ 45 cm tussen rijen												
	Broccoli Een van de beste koolsoorten met voedingsstoffen genaamd polyfenolen die goed zijn voor het hart. Oogst ze wanneer je ze nodig hebt en eet zo vers mogelijk.												
	Tips Kweek je vroege aardappelen, plant dan na de oogst hiervan je broccoli die je binnen hebt opgekweekt uit zaad. Zaai ↓ 2 cm diep Afstand ↔ 30 cm uit elkaar ↗ 45 cm tussen rijen												
	Courgettes Rijk aan carotenen, vooral in de schil. De gele soorten bevatten nog meer hiervan. Ze bevatten veel vezels, kalium en foliumzuur en zijn daarmee goed voor het hart.												
	Tips Courgettes zijn gulzige planten, dus voorzie de grond van veel goed verteerde stalmest of compost voor je ze uitplant. Zaai ↓ 2,5 cm diep Afstand ↔ 90 cm uit elkaar ↗ 90 cm tussen rijen												
	Koolrapen Deze vergeten groente is een bron van vitamine C en betacaroteen. Ook bevat het mineralen zoals kalium, calcium en magnesium. Rooster, kook of stoom ze.												
	Tips Koolrapen houden van lichte, vruchtbare grond, liefst neutraal of iets alkalisch. Zure grond of slechte drainage tolereren ze slecht. Zaai ↓ 2 cm diep Afstand ↔ 23 cm uit elkaar ↗ 38 cm tussen rijen												
	Sperziebonen Deze bonen zijn rijk aan foliumzuur en kalium, die helpen om het hart gezond te houden. Ook zijn ze een goede bron van vezels. Lekker voor in roerbakgerechten en salades.												
	Tips Sperziebonen zijn zelfbestuivend, dus laat een paar peulen aan het eind van het seizoen rijpen en zaai die volgend jaar. Zaai ↓ 5 cm diep Afstand ↔ 15 cm uit elkaar ↗ 45 cm tussen rijen												
	Witlof Niet alleen is witlof een goede bron van vezels, maar ook levert het twee belangrijke carotenoïden: luteïne en zeaxanthine, die het gezichtsvermogen beschermen.												
	Tips Bedek na het oogsten van de hoofdstronk de stomp met stro voor een tweede oogst van gebleekte stronken. Zaai ↓ 1 cm diep Afstand ↔ 23-30 cm uit elkaar ↗ 30 cm tussen rijen												

In de volgende editie

Het juninummer ligt vanaf **24 mei** in de winkel.

Ga (ook) biologisch tuinieren

- Houd de grond gezond
- Verban chemicaliën
- Zorg voor een gezonde balans

en nog veel meer ...

Vier de zomer! Vul potten met pelargoniums.

Probleemloze planten die het overal goed doen.

Weinig tijd? Zo kun je toch groenten kweken.

FOTO'S: SARAH CUTTLE, JASON INGRAM
*AANKONDIGINGEN ONDER VOORBEHOUD

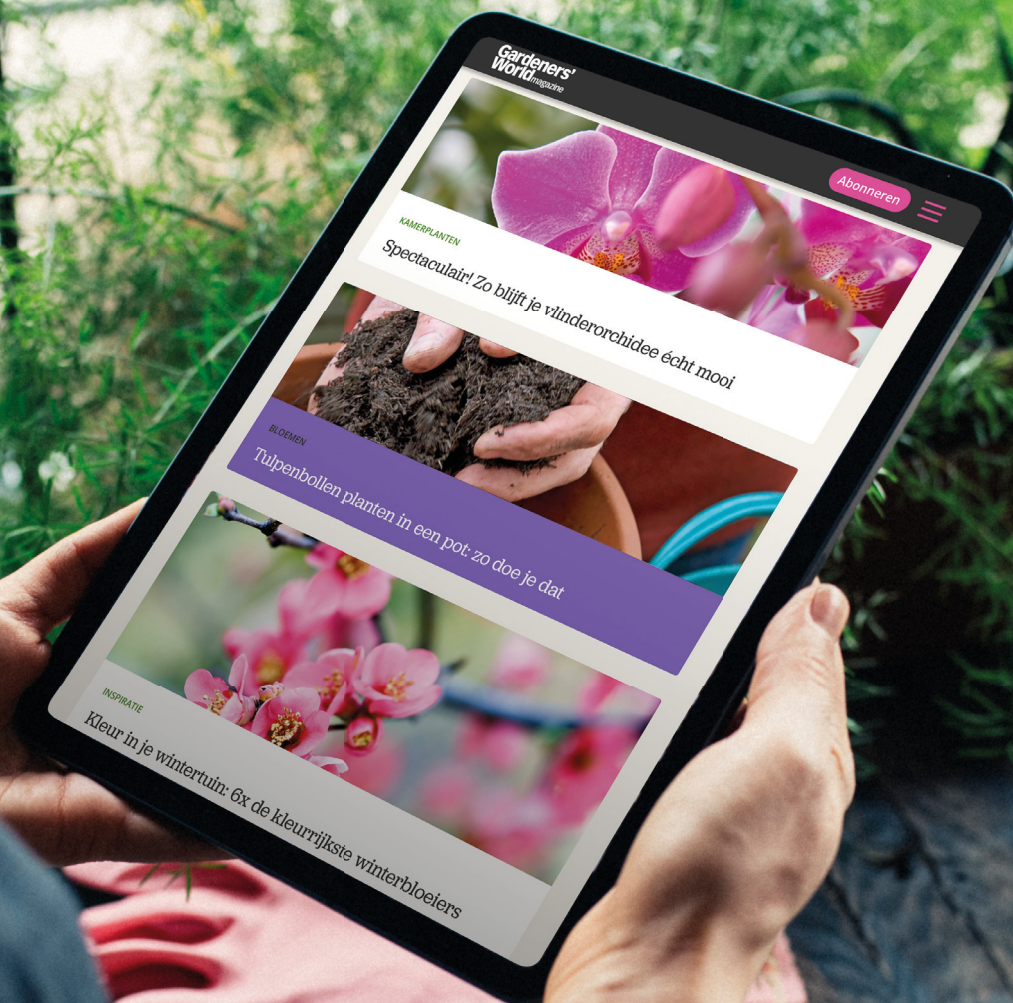
Mis geen nummer meer!

Neem nu een abonnement en krijg voortaan elke uitgave van Gardeners' World automatisch in je brievenbus.

Gardeners' World

Ga naar www.gardenersworldmagazine.nl/abo
of bel gratis naar +31 (0)24 2027 827

Gardeners' Worldmagazine

Nog meer tuintips?

Op onze website vind je nóg meer Gardeners' World. Dagelijks lees je hier nieuwe tips, actuele klusjes, details over onze favoriete planten en nog veel meer. Neem snel een kijkje op:

www.gardenersworldmagazine.nl

Wil je onze tips elke vrijdag in je mailbox ontvangen?
Kijk op: gardenersworldmagazine.nl/nieuwsbrief

Nieuw! Gardeners' World special: Tuinieren in de schaduw

- ✓ Maak van je schaduwrijke tuin een groene, bloeiende en kleurrijke oase met de beste kweek- en snoeitips
- ✓ Ontdek 100 schitterende planten voor schaduwplekken
- ✓ Lees welke groenten, kruiden en fruit groeien in de schaduw

Tot 22 mei
met gratis
verzending

Bestel nu voor €12,99 via
www.gardenersworldmagazine.nl/schaduw

Gardeners'
World magazine